

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Materiał opracowany przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Warszawie.

Materiał współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Institucja Zarządzająca PROW na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Projekty SIR III kwartał 2022 r.

**Operacje zrealizowane w III kwartale 2022 r.
przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie
oraz Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego,
w ramach Planu Operacyjnego Krajowej Sieci Obszarów
Wiejskich na lata 2022-2023 w zakresie Sieci na rzecz
innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich**

Centrum Doradztwa Rolniczego
w Brwinowie Oddział w Warszawie

Ul. Rakowiecka 36 lok. 150

02-532 Warszawa

Tel. + 48 22 274 2327

e-mail: warszawa@cdr.gov.pl

Spis treści

1. Innowacyjna rola probiotechnologii w produkcji rolniczej	4
2. Pszczelarstwo kierunkiem przyszłości	5
3. Kujawsko-Pomorskie Dni Pola Minikowo 2022 – innowacje w produkcji roślinnej.....	6
4. Innowacje w uprawie, przetwórstwie i dystrybucji ziół w ramach krótkich łańcuchów dostaw 7	
5. Upowszechnianie wiedzy oraz dobrych praktyk pozyskanych z Kujawsko-Pomorskiej Sieć Gospodarstw Demonstracyjnych	8
6. Produkcja win ekologicznych w małej winiarni	9
7. Wsparcie rozwoju szlaku kulinarnego Świętokrzyska Kuźnia Smaków, jako narzędzia budowania marki lokalnych produktów żywnościowych wysokiej jakości	10
8. Warsztaty bartniczo-lawendowe w ramach Zespołów Tematycznych ds. innowacji	11
9. Europejski Zielony Ład kierunkiem rozwoju rolnictwa ekologicznego	12
10. Prezentacja nowych trendów i innowacji ekologicznych na międzynarodowych targach BIOFACH w Norymberdze oraz dobre praktyki na przykładzie niemieckich gospodarstw ekologicznych	13
11. Apiterapia szansą na innowacyjny rozwój na obszarach wiejskich	14
12. Lokalne Partnerstwo ds. wody na terenie województwa lubuskiego (LPW)	15
13. Nowoczesne rozwiązania w zakładaniu i prowadzeniu pasieki	16
14. Usługi cyfrowe wspomagające transfer wiedzy i wdrażanie nowych technologii w rolnictwie	17
15. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w gospodarstwie rolnym.....	18
16. Serowarstwo na Podlasiu w ramach Zespołu tematycznego ds. serowarstwa.....	19
17. Rolnictwo regeneratywne, zrównoważone i ekologiczne – dobra praktyka szwedzkich rolników	20
18. Agroleśnictwo – szansą na bioróżnorodność upraw	22
19. Rozwój gospodarstw ekologicznych szansą dla rolników	23
20. IV Forum Innowacji "Głód jakości"	24
21. Warmińsko-Mazurska Wystawa Zwierząt Hodowlanych	25
22. Przetwórstwo produktów rolnych	26
23. Pomorskie Forum Innowacji Rolniczych	27
24. Innowacyjne technologie uprawy truskawki w systemie rynnowym i pod daszkami	28
25. Gala Gospodarstw Demonstracyjnych.....	29
26. Wyzwania środowiskowe we współczesnym rolnictwie - wdrażanie dobrych praktyk, rolnictwo precyzyjne	30
27. Innowacyjna gospodarka pasieczna.....	31
28. Rolniczy handel detaliczny jako ważne źródło dochodu dla mieszkańców obszarów wiejskich	32

29.	Najlepsze gospodarstwo ekologiczne w woj. mazowieckim	33
30.	Podlaska Akademia Serowska Edycja III	34
31.	Innowacyjne podejście do ziół uprawnych i dziko rosnących.....	35
32.	Gospodarstwa demonstracyjne jako źródło innowacyjności, współpracy i transferu wiedzy na obszarach wiejskich w ramach operacji „Grupy tematyczne województwa śląskiego” 36	
33.	Nowoczesna technologia uprawy soi i kukurydzy – warunki opłacalności w ramach operacji „Grupy tematyczne województwa śląskiego”	37
34.	Naturalna produkcja żywności w gospodarstwie rolnym.....	38
35.	Wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego poprzez poszukiwanie innowacyjnych rozwiązań technologicznych i organizacyjnych	39
36.	Akademia żywienia krów mlecznych – wyzwania współczesnego producenta mleka. Trzecie spotkanie	40
37.	Przedstawienie sposobu kreowania marki lokalnej jako narzędzia promocji regionu na przykładzie Zagórzańskich Dziejzin	41
38.	Gala Grup Operacyjnych na rzecz innowacji EPI województwa lubelskiego	42
39.	Aktualne wyzwania w nowoczesnych technologiach uprawy kukurydzy w ramach projektu „Grupy Tematyczne województwa śląskiego”	43
40.	Innowacje agrotechniczne	44
41.	Innowacyjne wspomaganie gospodarowania wodą na obszarach wiejskich	45
42.	Dobre przykłady w rolnictwie ekologicznym.....	46
43.	Przetwórstwo na małą skalę szansą dla niewielkich producentów rolnych	47
44.	Spotkanie informacyjno-szkoleniowe dla pracowników Wojewódzkich Ośrodków Doradztwa Rolniczego oraz CDR wykonujących i wspierających zadania na rzecz SIR	48
45.	Dobre praktyki w organizacji krótkich łańcuchów dostaw żywności	49
46.	Networking w rolnictwie	50
47.	II Warmińsko-Mazurskie Dni Pola 2022.....	51
48.	Lokalne Partnerstwo do spraw Wody w woj. wielkopolskim	52
49.	Lokalne Partnerstwa Wodne w woj. kujawsko-pomorskim.....	53
50.	Woda i środowisko – ochrona zasobów wodnych w poszczególnych powiatach woj. dolnośląskiego	54
51.	Promowanie alternatywnych rozwiązań z zakresu przedsiębiorczości i krótkich łańcuchów dostaw żywności na przykładzie Landu Styria w Austrii.....	55
52.	Pomorski rolnik szuka innowacji	56
53.	Poza miastem – doradztwo i praktyka rolnicza	57

1. Innowacyjna rola probiotechnologii w produkcji rolniczej

Organizator:	Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Warszawie	
Data:	29.06-01.07.2022 r.	
Miejsce:	Turek, Bratuszyn, powiat krotoszyński, powiat włocławski	
Forma:	Wyjazd studyjny	

Grupa docelowa: rolnicy, mieszkańcy obszarów wiejskich, przedstawiciele jednostek doradztwa rolniczego.

Cel: upowszechnienie i propagowanie innowacji w produkcji rolniczej, w szczególności w zakresie stosowania probiotechnologii, czyli pożytecznych mikroorganizmów dla poprawy jakości plonów i żyzności gleby, sposoby poprawy zasobności i aktywności biologicznej gleby, co i jak jeść aby żyć zdrowo i radośnie, probiotyki w prowadzeniu domu i budowaniu własnego zdrowia.

Relacja:

Pierwszego dnia wyjazdu uczestnicy zapoznali się z pracami badawczymi w nowoczesnym Instytucie Technologii Mikrobiologicznych w Turku. To jedyne miejsce w Polsce, w którym można wykonać badania gleby nie tylko fizykochemiczne, ale również mikrobiologiczne. Kolejnym punktem wyjazdu była Wytwórnia Probiotyków Probiotics Polska w Bratuszynie. Wytwórnia od kilkunastu lat specjalizuje się w wytwarzaniu preparatów opartych na kompozycjach pożytecznych mikroorganizmów.

Wszystkie wyroby tam wytwarzane są bezpośrednim efektem pracy pożytecznych mikroorganizmów, niektóre ich składniki są poddawane procesowi fermentacji. Naturalnie zachodzący proces, powszechnie znany i wykorzystywany w kuchni całego świata został zastosowany w uprawie roślin i hodowli zwierząt, profilaktyce zdrowia i kosmetyce. Probiotechnologia stanowi kompleksowe rozwiązanie dla rolników, przed którymi stoi wyzwanie ograniczenia stosowania nawozów syntetycznych oraz środków ochrony roślin.

Następnego dnia uczestnicy wyjazdu odwiedzili gospodarstwo rolne Pana Pawła Kulińskiego w powiecie krotoszyńskim, który specjalizuje się w uprawie pszenicy, rzepaku i kukurydzy z zastosowaniem poplonów, a także z użyciem probiotyków. Uczestnicy mieli okazję dowiedzieć się jakie znaczenie dla żyzności gleby mają poplony i ile składników odżywczych dostarczają roślinom następczym. Rolnicy mogli zobaczyć na poletkach doświadczalnych mieszanki poplonów składające się z różnych gatunków roślin.

Ostatniego dnia wyjazdu uczestnicy udali się do gospodarstwa Pana Bartosza Spychalskiego w powiecie włocławskim, który uprawia rzepak, pszenicę i buraka cukrowego oraz zajmuje się chowem loch w cyklu zamkniętym. Od 2017 r. stosuje probiotechnologię w swoim gospodarstwie. Uczestnicy po lustracji terenowej zapoznali się z wynikami badań i doświadczeń dotyczących stosowania pożytecznych mikroorganizmów i ich wpływu na poprawę struktury gleby i zdrowotność roślin w ramach pracy doktorskiej właściciela gospodarstwa.

Trzy dni wyjazdu były dużą dawką wiedzy, ale przede wszystkim praktyki. Biologizacja jest wyjątkową szansą na rolnictwo nowoczesne, wydajne, nie szkodzące środowisku i człowiekowi. [Więcej](#)

2. Pszczelarstwo kierunkiem przyszłości

Organizator: Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie

Data: 11.06.- 03.07.2022 r.

Miejsce: Woj. podlaskie

Forma: Warsztaty

Grupa docelowa: potencjalni członkowie GO, osoby zainteresowane działaniem „Współpraca”, przedstawiciele świata nauki, mieszkańcy obszarów wiejskich i osoby zainteresowane tematyką pszczelarstwa, oraz pszczelarze, przedstawiciele instytucji świadczących usługi doradcze.

Cel: poszukiwanie partnerów w ramach działania „Współpraca” poprzez wspieranie tworzenia sieci kontaktów pomiędzy rolnikami, doradcami, przedstawicielami instytucji naukowych, przedstawicielami instytucji rolniczych i około rolniczych (służbami) wspierającymi wdrażanie innowacji na obszarach wiejskich w zakresie hodowli pszczół i prowadzenia gospodarki pasiecznej oraz poznanie doświadczeń przydatnych w tworzeniu i funkcjonowaniu Grup Operacyjnych. Podniesienie wiedzy uczestników w odniesieniu do stosowanych w branży pszczelarskiej innowacyjnych rozwiązań.

Relacja:

Podczas trwania warsztatów, nowi adepti sztuki pszczelarskiej przeszli szkolenie teoretyczne i praktyczne, które otworzyło przed nimi zagadnienia z tej ciekawej dziedziny jakim jest pszczelarstwo. Zapoznali się z historią pszczelarstwa, jego znaczeniem gospodarczym, życiem i biologią rodziny pszczoły oraz harmonogramem prac pasiecznych. Podczas wykładów uczestnicy skrupulatnie sporządzali notatki, a także zadawali prowadzącym mnóstwo pytań. Podczas trwania zajęć przyszli pszczelarze słuchali opowieści o życiu pszczół, ich zwyczajach oraz niesamowitej drodze od kwiatka do miodu.

Po wykładach przyszedł czas na wejście do pasieki. Wizyty przy ulach cieszyły się dużym zainteresowaniem. Uczestnicy warsztatów podziwiali pracę pszczół oraz słuchali opowieści o zasadach panujących w ulu. Pierwsze otwarcie ula zostało poprzedzone instruktażem zasad bezpiecznej pracy przy pszczołach, a praca w niewielkich grupach pozwoliła na indywidualne konsultacje eksperckie.

Uczestnicy warsztatów z zaciekawieniem otworzyli ule i każdy z nich miał możliwość dokładnego, praktycznego zapoznania się z biologią rodziny pszczoły oraz usystematyzowania wiedzy dotyczącej prac pszczelarskich pod okiem eksperta. Zapoznali się z wymogami weterynaryjnymi przy prowadzeniu pasieki, produkcji, a także sprzedaży produktów pszczelich. Podczas trwania warsztatów pasiecznicy zaznajomili się z rodzajami i budową ula.

Bardzo dużym zainteresowaniem cieszyły się warsztaty z zakresu roślin miododajnych, które odbyły się w Ziołowym Zakątku. Na prelekcji przyszli pszczelarze dowiedzieli się, jakie pożytki występują na terenie naszego województwa. Następnie zajrzeli do uli znajdujących się na pasieczysku w pobliżu skupiska dzikich róż, gdzie rozchodził się ich piękny zapach. Ogród botaniczny okazał się niezwykle ciekawy i bogaty w różnorodne rośliny miodo- i pyłkodajne, które są atrakcyjne dla zapylaczy. Z pewnością część roślin, z którymi zapoznali się przyszli pszczelarze, pojawi się w ich przydomowych ogródkach i nie tylko będzie cieszyć oko, ale przede wszystkim zapewni pszczołom pyłek i nektar. [Więcej](#)

3. Kujawsko-Pomorskie Dni Pola Minikowo 2022 – innowacje w produkcji roślinnej

Organizator:	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie
Data:	02-03.07.2022 r.
Miejsce:	Minikowo
Forma:	Demonstracje polowe, debata, konkursy, filmy

Grupa docelowa: rolnicy, przedstawiciele doradztwa rolniczego, pracownicy uczelni i jednostek naukowych, przedsiębiorcy, studenci kierunków rolniczych, inni zainteresowani tematyką operacji.

Cel: upowszechnienie i propagowanie na terenie województwa kujawsko-pomorskiego innowacji w produkcji roślinnej poprzez popularyzację postępu hodowlanego roślin uprawnych jak i w obszarze technologii uprawy, nawożenia, ochrony roślin i nawadniania. Na poletkach odmianowych zaprezentowanie potencjału hodowlanego szerokiej gamy gatunków roślin uprawnych. Wymiana fachowej wiedzy w obszarze postępu

hodowlanego, technologii uprawy, ochrony roślin, nawożenia oraz nawadniania, a także innowacji w obszarze rolnictwa precyzyjnego.

Relacja:

Na powierzchni ponad 10 hektarów demonstracji, prezentacji i pokazów można było zobaczyć blisko 500 odmian roślin uprawnych oraz oferty specjalistyczne na profesjonalnie zaprojektowanych i przygotowanych poletkach.

W ramach operacji zrealizowano również:

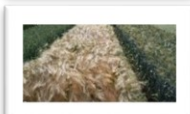
- Debata pn. „Rolnictwo dziś i jutro”. [Więcej](#)
- Warsztaty szkoleniowe pt. „Porównanie odporności na patogeny nowych odmian ziemniaków skrobiowych i jadalnych” - na początku sierpnia dyskutowano w Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Bielicach o ziemniakach skrobiowych, a już 7 września w Minikowie oceniano ziemniaki jadalne. W Bielicach oceniano 15 odmian skrobiowych, a w Minikowie 26 odmian jadalnych i ogólnoużytkowych. Podstawą takich szkoleń/warsztatów są kolekcje odmian ziemniaka zakładane w ramach Kujawsko-Pomorskich Dni Pola.

[Więcej](#)

- Dwa filmy:

[Zasady prowadzenia rolnictwa ekologicznego](#)

[Prezentacja Ogrodu chorób roślin na kolekcji Kujawsko-Pomorskich Dni Pola w Minikowie](#)

- Konkurs na „Najsmaczniejszą odmianę ziemniaka” [Więcej](#)
- Konkurs „Ziemniak w tradycji kuchni Pomorza i Kujaw” [Więcej](#)

4. Innowacje w uprawie, przetwórstwie i dystrybucji ziół w ramach krótkich łańcuchów dostaw

Organizator:	Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie
Data:	07- 08.07.2022 r.
Miejsce:	Ziołowy Zakątek, Koryciny
Forma:	Warsztaty

Grupa docelowa: rolnicy i mieszkańcy obszarów wiejskich, producenci oraz potencjalni producenci produktów zielarskich, oraz inne osoby zainteresowane tematem.

Cel: zaprezentowanie dobrych praktyk w zakresie wdrażania innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie i na obszarach wiejskich w zakresie uprawy ziół jako alternatywnego źródła dochodu w gospodarstwie rolnym oraz wykorzystania ziół w żywieniu człowieka i hodowli zwierząt. Zapoznanie uczestników z tematem upraw ziół oraz ich wykorzystania. Zaprezentowanie dobrych praktyk z zakresu wprowadzania na rynek produktów oferowanych przez rolników ze szczególnym uwzględnieniem możliwości sprzedaży oraz wzrostu znaczenia i upowszechnienie współpracy między rolnikami jako narzędzie poprawy konkurencyjności na obszarach wiejskich.

Relacja:

Uczestnicy otrzymali informacje na temat najważniejszych właściwości zdrowotnych ziół, uprawy, zbioru i suszenia. Zwiedzając Podlaski Ogród Botaniczny w Korycinach, każdy z uczestników miał szansę na dokładne zapoznanie się z pokrojem, wyglądem i zapachem rosnących tam roślin. Na warsztatach praktycznych każdy przygotował dla siebie specyfiki ziołowe, które mógł zabrać ze sobą do domu.

Zainteresowani mieli możliwość nie tylko uzyskania wiedzy praktycznej i teoretycznej jak rozpoznawać i uprawiać zioła, ale również jakie zastosowanie mają te rośliny w żywieniu zwierząt. Zioła w swoim składzie zawierają substancje biologicznie czynne takie jak: saponiny, alkaloidy, glikozydy, flawonoidy, garbniki, kwasy organiczne, pektyny i śluz roślinne. Zawartość tych substancji jest niewielka ale ma ogromne znaczenie, ponieważ działają przeciwwirusowo, przeciwbakteryjnie i przeciwstresowo. Wspomagają system immunologiczny, regulują apetyt, poprawiają funkcje trawienne przewodu pokarmowego zwierząt.

Nie zabrakło również wiedzy z zakresu żywienia człowieka, zioła przyprawowe mogą znaleźć zastosowanie nie tylko w kuchni, ale także w przemyśle spożywczym, technologii gastronomicznej czy ziołolecznictwie. Warsztaty umożliwiły zgłębienie wiedzy odnośnie kwalifikacji i zastosowania, część praktyczna pozwoliła doświadczyć przetwarzania ziół i procesu przygotowania produktu gotowego do dystrybucji. Aby rozpocząć przygodę z ziołami należy przede wszystkim wiedzieć co możemy uzyskać z danej rośliny, i do czego zastosować.

Grupa dwudziestu osób biorących udział w warsztatach miała możliwość zdobycia praktycznej i teoretycznej wiedzy na temat ziół występujących na naszych terenach oraz sposobu wykorzystania bogactw natury, które tkwią w ziołach. Dzięki formie przedsięwzięcia połączenia teorii z praktyką uczestnicy mają szansę wykorzystać zdobyte informacje w życiu codziennym przygotowując ziołowe specyfiki w swoich domach. Pozwoli to rozpocząć nowy kierunek produkcji i dystrybucji a w niektórych przypadkach poszerzyć już istniejącą działalność.

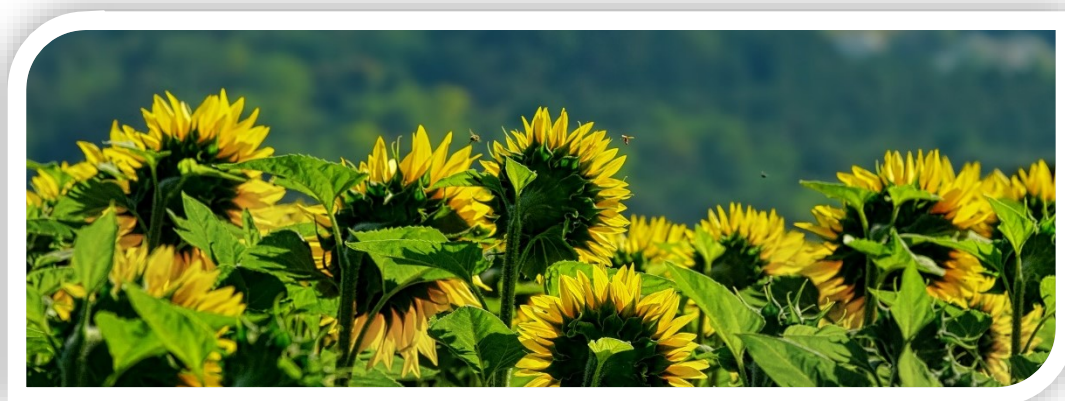
5. Upowszechnianie wiedzy oraz dobrych praktyk pozyskanych z Kujawsko-Pomorskiej Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych

Organizator:	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie
Data:	07.07.2022 r.
Miejsce:	Dobre, Szatki, Bielice
Forma:	Spotkania branżowe

Grupa docelowa: rolnicy, doradcy, specjaliści i przedstawiciele nauki.

Cel: budowanie koncepcji prowadzenia demonstracji w ramach Kujawsko-Pomorskiej Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych. Poprzez gospodarstwa demonstracyjne należące do Sieci rolnicy zdobędą aktualną wiedzę i doświadczenie na temat produkcji rolnej. Możliwość porównania ze swoimi sposobami gospodarowania, a także możliwość wymiany doświadczeń i zyskania przekonania o możliwości stosowania nowych, lepszych od dotychczasowych rozwiązań.

Relacja:

W ramach operacji odbyły się 4 spotkania branżowe w gospodarstwach demonstracyjnych w województwie kujawsko-pomorskim:

- 7.07.2022 Dobre - spotkanie dotyczyło zastosowania mikroorganizmów oraz integrowanej ochrony pszenicy (20 osób).
- 15.09.2022 Szatki - spotkanie dotyczyło odmian słonecznika oraz ochrony roślin oleistych (30 osób).
- 26.09.2022 Bielice - spotkanie dotyczyło odmian ziemniaków skrobiowych i jadalnych oraz ochrony roślin okopowych (20 osób) .

6. Produkcja win ekologicznych w małej winiarni

Organizator:	Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą we Wrocławiu
Data:	10-13.07.2022 r.
Miejsce:	Austria
Forma:	Wyjazd studyjny

Grupa docelowa: dolnośląscy winiarze, rolnicy, mieszkańcy obszarów wiejskich, właściciele gospodarstw agroturystycznych, przedstawiciele doradztwa rolniczego, osoby zainteresowane współpracą we wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań m.in. w ramach działania "Współpraca" oraz podejmowaniem i rozwojem przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.

Cel: rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich poprzez podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności w zakresie innowacyjnych rozwiązań związanych z uprawą winorośli i produkcją win, w tym win ekologicznych, a także zachęcenie uczestników do współpracy w zakresie tworzenia grup operacyjnych EPI ukierunkowanych na realizację innowacyjnych projektów związanych z ekologiczną uprawą winorośli i produkcją win ekologicznych.

Relacja:

Zagadnienia związane z produkcją win ekologicznych w małej winiarni zgłębiali uczestnicy wyjazdu do regionu Burgenland w Austrii, gdzie uprawy winorośli zajmują powierzchnię 12 tysięcy hektarów. Do austriackich winnic pojechało 25 osób w ramach prac Zespołu tematycznego związanego z zagadnieniami winiarstwa.

Ekologiczna uprawa winorośli wykorzystuje naturalne procesy do uzyskiwania charakterystycznych smaków wynikających ze specyfiki środowiska. Ekologiczne wina to nie tylko sposób na wzbogacenie oferty lokalnych winnic, ale też narzędzie służące edukacji turystów w zakresie zdrowej żywności wysokiej jakości.

W Burgenland uprawy winorośli zajmują powierzchnię 12 tysięcy hektarów (17% to winnice ekologiczne). Powierzchnia ekologicznych upraw rolnych w tym kraju związkowym wynosi 6 567 ha. To jeden z dwóch największych regionów winiarskich w Austrii. Warunki klimatyczne tworzy tu duże jezioro Neusiedler See o powierzchni ok 320 km², a trzcina, która porasta jego brzegi, jest wykorzystywana w ekologicznych winnicach do wzbogacania gleby, jako kompost czy jako ściółka w międzyrzędziach. W podobny sposób właściciele winnic wykorzystują muł z dna jeziora.

Przez cztery dni dolnośląscy winiarze odwiedzali lokalne ekologiczne winnice i poznawali austriackie metody produkcji certyfikowanych win.

Podczas wizyty w winiarskim Technikum Rolniczym w Eisenstadt, uczestników wyjazdu przywitani Dyrektor szkoły Eva Ackerl, zastępca premiera kraju związkowego Burgenland Astrid Eisenkopf oraz Prezydent Izby Rolniczej Nikolaus Berlakovich.

Szkoła kształci co roku 30 uczniów na dwóch kierunkach – uprawa winorośli i produkcja win oraz uprawa winorośli, rolnictwo i sadownictwo. Podczas 4-letniej nauki nauczyciele przekazują wiedzę z zakresu uprawy ekologicznej i konwencjonalnej, wskazując różnice w nawożeniu i ochronie winnic oraz innych upraw. Szkoła ma własną winnicę o powierzchni 6,5 ha, jest tu także 3,5 ha sadu oraz 11 ha upraw rolniczych – jak soja, zboża, słonecznik, a także warzywa i owoce.

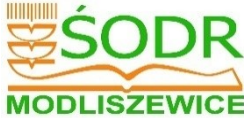
Wykłady poprowadził Daniel Pachinger, który zajmuje się biologiczną uprawą roślin, jest doradcą Izby Rolniczej i właścicielem ekologicznej winnicy. Prowadzący omówił różnice między uprawą ekologiczną a konwencjonalną, choroby winorośli i ochronę biologiczną, naturalne nawożenie i odmiany.

Uczestnicy wyjazdu odwiedzili cztery winnice. [Więcej](#)

7. Wsparcie rozwoju szlaku kulinarnego Świętokrzyska Kuźnia Smaków, jako narzędzia budowania marki lokalnych produktów żywnościowych wysokiej jakości

Organizator:	Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach	
Data:	12.07.2022 r.	
Miejsce:	Skarżysko-Kamienna w Zagrodzie Wieś.Co	
Forma:	Szkolenie	

Grupa docelowa: rolnicy, mieszkańcy obszarów wiejskich, przedstawiciele doradztwa rolniczego, nauczyciele i uczniowie szkół rolniczych, osoby i instytucje zainteresowane tematem.

Cel: podniesienie poziomu wiedzy oraz zwiększenia dostępności w zakresie świadczenia usług cyfrowych stosowanych w rolnictwie, warunkujących wzrost dochodu rolniczego oraz wymianę wiedzy i doświadczeń w tym zakresie pomiędzy uczestnikami operacji. Nowoczesne usługi i technologie informatyczne coraz częściej znajdują zastosowanie w działalności rolniczej, przynosząc wymierne efekty dla użytkujących je rolników. Popularyzacja nowoczesnych rozwiązań cyfrowych przyczyni się do wzrostu rentowności gospodarstw oraz poprawy konkurencyjności sektora rolnego. Wsparcie przygotowania materiałów odnośnie usług cyfrowych oraz zaprezentowanie nowych technologii w praktyce i ułatwienie kontaktów między odbiorcami projektu, celem nawiązania współpracy między nauką a praktyką.

Relacja:

W dniu 12 lipca 2022 roku w Skarżysku-Kamiennej w Zagrodzie Wieś.Co Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach zorganizował szkolenie pt. „Rozwój rynku produktów żywnościowych wysokiej jakości w oparciu o funkcjonowanie szlaku kulinarnego Świętokrzyska Kuźnia Smaków”, rozpoczynając tym samym proces certyfikacji nadania marki Świętokrzyska Kuźnia Smaków®.

W szkoleniu, które jest obligatoryjnym warunkiem certyfikacji, uczestniczyło 27 producentów prowadzących przetwórstwo tradycyjne żywności i jej sprzedaż w miejscu wytwarzania bądź na rynek lokalny. Podmioty te ubiegają się o certyfikat szlaku ŚKS. Kolejnym warunkiem zakwalifikowania się był ich udział z produktem tradycyjnym w konkursie wojewódzkim „Nasze Kulinarne Dziedzictwo - Smaki Regionów” lub zgłaszany produkt był laureatem konkursów krajowych na najlepszy produkt tradycyjny, regionalny bądź wpisany jest na Listę Produktów Tradycyjnych.

W trakcie szkolenia uczestnicy zostali zapoznani z procedurą certyfikacji, dobrymi przykładami funkcjonujących szlaków kulinarnych ze szczególnym uwzględnieniem Sandomierskiego Szlaku Jabłkowego oraz jak skutecznie prowadzić marketing i promocję swoich produktów. To co istotne i co podkreślali wykładowcy, to konieczność powiązania sprzedaży produktów tradycyjnych z ofertą agroturystyczną i edukacyjną. Ważne jest również współdziałanie podmiotów na szlaku oraz rekomendowanie szlaku poprzez umieszczanie jego logo na produktach, w miejscu sprzedaży itp. Szlak rekomenduje podmioty, które wytwarzają produkty i potrawy tradycyjne, ale on też wymaga promocji. Jest to działanie w obie strony, które może przynieść korzyści.

Uczestnicy szkolenia mieli okazję do poznania się nawzajem, nawiązania kontaktów i współpracy oraz wymiany doświadczeń. [Więcej](#)

8. Warsztaty bartniczo-lawendowe w ramach Zespołów Tematycznych ds. innowacji

Organizator: Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku

Data: 18.07.2022 r.

Miejsce: „Silna Lawenda” w woj. lubuskim

Forma: Warsztaty

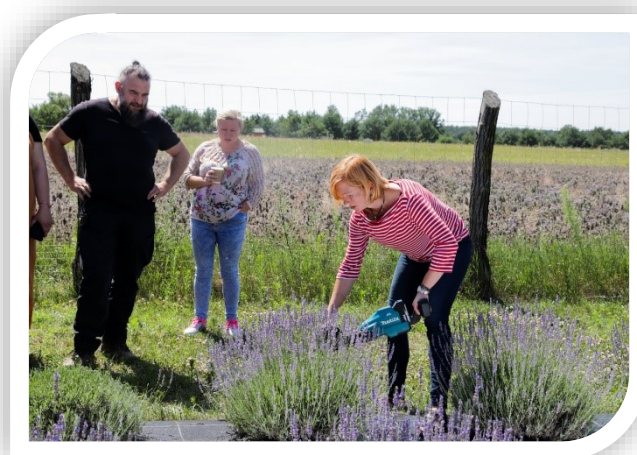

Grupa docelowa: rolnicy, producenci rolni, hodowcy, mieszkańcy obszarów wiejskich, właściciele gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych, pszczelarze, winiarze, jednostki naukowe i samorządowe, przedsiębiorcy sektora rolno-spożywczego, specjaliści LODR i inne osoby zainteresowane wdrażaniem innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich.

Cel: inicjowanie wymiany wiedzy i doświadczeń w zakresie innowacji na obszarach wiejskich, identyfikacji bieżących problemów oraz poszukiwanie możliwości ich rozwiązania pomiędzy przedstawicielami różnych środowisk: rolników, doradców, winiarzy, jednostek naukowych i samorządowych, przedsiębiorców sektora rolno-spożywczego czy hodowców.

Relacja:

„Silna Lawenda” jest największą plantacją lawendy w województwie lubuskim i jedną z największych w Polsce. Długość jednego rzędu kwiecistego fioletu wynosi 270 m, a długość linii kroplującej systemu nawadniającego to 8 km. Pani Iwona Piechota, właścicielka plantacji, przedstawiła uczestnikom sposoby uprawy i pielęgnacji różnych odmian lawendy oraz proces destylacji. Uzyskany podczas destylacji naturalny olejek lawendowy w czystej postaci jest wykorzystywany do celów kosmetycznych i aromaterapeutycznych, wytwarzania świec zapachowych i soli kąpielowych oraz do produkcji różnego rodzaju hydrolatów.

Z jednego rzędu lawendy o długości 270 m średnio można uzyskać jedynie ok. 350 ml bogactwa lawendowego w postaci naturalnego olejku. Wytwarzanie wszystkich produktów na bazie lawendy powstałych w Silnej Lawendzie oparte jest na praktyce rolniczej oraz przestrzeganiu standardów najwyższej jakości. Bogata gama produktów: olejki (lawendowy, nagietkowy i nawłociowy), hydrolaty (lawendowy – woda kwiatowa, nagietkowy i nawłociowy), świece z naturalnym olejkiem lawendowym, sól karnalitowa z Morza Martwego z olejkiem i suszem lawendowym, czysty susz, poduszki podróżne i relaksacyjne z wkładem z suszu, bukiety lawendowe i syropy lawendowe, jest wciąż wzbogacana o nowe pozycje.

Podczas gdy lawenda była poddawana procesowi destylacji, kolejni bohaterowie warsztatów, przedstawiciele Miodowego Spichlerza z Kolska, Agnieszka i Rafał Liśkiewiczowie, wprowadzili uczestników w świat polskiego bartnictwa. Praktyka bartnicza Państwa Liśkiewiczów jest innowacyjna i unikatowa w skali województwa, zarówno w wymiarze podjęcia nowej działalności jaką jest wdrażanie bartnictwa do lubuskich lasów, jak i nowych inicjatyw warsztatowo-edukacyjnych z tego zakresu. Rafał Liśkiewicz – bartnik znany w całej Polsce, przedstawił wykład na temat historii i dziejów bartnictwa na ziemiach polskich oraz praktyki bartniczej.

Po prelekcji, bartnik zaprezentował metodę dziania kłody bartnej. Fachu tego mogli doświadczyć sami uczestnicy dzierżąc w rękach narzędzia stosowane przez bartników m.in. piesznię, czyli solidne dłuto na długim trzonku.

Po części bartniczej Silna Lawenda „przypomniała” o sobie prezentując końcowy efekt destylacji, czyli olejek lawendowy. Ponadto zaprezentowała zbiór lawendy oraz przedstawiła instruktaż cięcia krzewów w zależności od gatunku, w tym cięcia odmładzającego. Uczestnicy warsztatów, dzierżąc w rękę specjalistyczny sprzęt, mogli dokonać również własnych prób cięcia. Należy podkreślić, że pomimo wielkości plantacji, cięciem roślin zajmuje się wyłącznie właścicielka, która kilkakrotnie zaznaczyła, że tego zabiegu nie powierzy nikomu innemu. Pani Iwona zapoznała grupę z jeszcze jednym aspektem wykorzystania lawendy, jakim jest produkcja kompostu lawendowego, jednego z najlepszych, zważywszy na działanie antyseptyczne i bakteriobójcze lawendy. [Więcej](#)

9. Europejski Zielony Ład kierunkiem rozwoju rolnictwa ekologicznego

Organizator:	Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą we Wrocławiu
Data:	21-22.07.2022 r.
Miejsce:	Krzeszów
Forma:	Wyjazd studyjny połączony z warsztatami

Grupa docelowa: rolnicy ekologiczni, rolnicy konwencjonalni zainteresowani przedstawianiem gospodarstw na produkcję ekologiczną, konsumenci żywności ekologicznej, przedstawiciele doradztwa rolniczego prowadzący doradztwo z zakresu rolnictwa ekologicznego, pracownicy jednostek naukowych oraz osoby zainteresowane współpracą we wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań m.in. w ramach działania "Współpraca".

Cel: podniesienie wiedzy z zakresu rozpoczynania produkcji ekologicznej oraz jej prowadzenia, przetwórstwa, organizacji gospodarstwa ekologicznego oraz sprzedaży wytworzonych produktów, a także zasad prowadzenia produkcji rolnej zgodnie ze zmieniającymi się przepisami prawa w tym zakresie. Przedstawienie dobrych praktyk produkcyjnych z elementami innowacyjnymi w dobrze zorganizowanym kompletnym gospodarstwie ekologicznym, w którym jest prowadzona produkcja roślinna, zwierzęca, przetwórstwo oraz sklep. Zachęcenie uczestników, w tym członków zespołu tematycznego ds. rolnictwa ekologicznego do współpracy w zakresie tworzenia grup operacyjnych EPI ukierunkowanych na realizację innowacyjnych projektów związanych z rolnictwem ekologicznym.

Relacja:

Piętnaście osób wzięło udział w warsztatach serowarskich - to część operacji „Europejski Zielony Ład kierunkiem rozwoju rolnictwa ekologicznego”.

Wańczykówka to dobrze zorganizowane kompletne gospodarstwo ekologiczne w Krzeszowie. Cała działalność jest ze sobą powiązana – jest tu produkcja roślinna, zwierzęca, certyfikowana ekologiczna przetwórnia mleka – serownia, zajmująca się przetwórstwem mleka i konfekcjonowaniem produktów ekologicznych oraz sklep oferujący własne produkty oraz produkty ekologiczne i naturalne innych, lokalnych producentów, a także sklep dla serowarów.

W gospodarstwie prowadzony jest chów bydła mlecznego oraz kóz. Całość uzyskanego mleka przetwarzana jest we własnej przetwórni. Produkcja roślinna jest prowadzona głównie pod potrzeby produkcji zwierzęcej. Uprawiane są zboża, bobowate, mieszanki traw, uprawy warzywnicze, sadownicze i jagodowe oraz utrzymywane są trwałe użytki zielone – łąki i pastwiska. Produkty z gospodarstwa są sprzedawane we własnym sklepie, na zamówienie przez internet i telefon oraz poprzez Grupę Sprzedażową Z Ziemi, a także na kiermaszach jarmarkach czy targach. Wańczykówka prowadzi też działalność agroturystyczną i edukacyjną.

W warsztatach, podczas wyjazdu studyjnego wzięli udział rolnicy, mieszkańcy obszarów wiejskich z Dolnego Śląska oraz przedstawiciele doradztwa rolniczego. Zajęcia odbywały się w przetwórni, będącej integralną częścią gospodarstwa (ekologiczne produkty przetworzone stanowią 90% jego przychodów).

Pod kierunkiem dyplomowanego serowara farmerskiego i właściciela gospodarstwa Sylwestra Wańczyka, uczestnicy warsztatów wytwarzali sery twarogowe, podpuszczkowe, jogurty oraz napoje z fermentowanego mleka (zsiadłe mleko, kefir i maślanka). Wszystkie czynności wykonywali samodzielnie. Później oceniali efekty swojej pracy, próbując produktów. Uczestnicy warsztatów zapoznali się z założeniami Europejskiego Zielonego Ładu i wyzwaniem, jakie stawia rolnictwu.

Częścią szkolenia był także wykład na temat dobrych praktyk produkcyjnych z zachowaniem higieny produkcji oraz różnych form i możliwości prowadzenia przetwórstwa w gospodarstwie. Pierwszy dzień warsztatów zakończył się edukacyjną kolacją pokazującą, jak wykorzystać różne rodzaje sera w przygotowywanych daniach. [Więcej](#)

10. Prezentacja nowych trendów i innowacji ekologicznych na międzynarodowych targach BIOFACH w Norymberdze oraz dobre praktyki na przykładzie niemieckich gospodarstw ekologicznych

Organizator: Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie

Data: 25-29.07.2022 r.

Miejsce: Norymberga, Niemcy

Forma: Wyjazd studyjny

Grupa docelowa: rolnicy ekologiczni, rolnicy konwencjonalni, osoby zainteresowane taką działalnością, przetwórcy, przedstawiciele doradztwa i inne osoby zainteresowane wdrażaniem innowacji w rolnictwie.

Cel: poszukiwanie nowych kierunków produkcji żywności wysokiej jakości oraz upowszechnianie innowacji ekologicznych. Prezentacja nowych międzynarodowych trendów ekologicznych wpłynie na usprawnienie ekologicznego systemu produkcji oraz zwiększy konkurencyjność rolnictwa ekologicznego. Wizyta zarówno na targach, jak i w niemieckich gospodarstwach ekologicznych przyczyni się do wymiany wiedzy i doświadczeń pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w rozwoju obszarów wiejskich oraz rolnikami, wpłynie na rozwiązanie wielu problemów, pozwoli na nawiązanie nowych kontaktów i zapozna z możliwościami jakie pojawiają się przy tworzeniu Grup Operacyjnych EPI i ubieganiu się o uzyskanie wsparcie w działaniu M16.

Relacja:

W trakcie wyjazdu studyjnego odbyła się wizyta na wiodących na świecie targach żywności ekologicznej – BIOFACH. Międzynarodowe targi BIOFACH to spotkanie branżowe, skupiające szerokie grono rolników, handlowców, producentów, a także przetwórców ekologicznych z różnych państw i regionów świata. Uczestnicy posiadali dostęp do platformy targowej dzięki, której mieli możliwość umówienia konkretnych spotkań z najbardziej interesującymi ich wystawcami. Uczestnicy, zwiedzając targi mieli możliwość zaobserwowania rynku produktów ekologicznych z całego świata.

Kolejnym punktem programu było gospodarstwo przyklasztorne Benediktinerabtei Plankstetten, po którym oprowadzający pracownik opowiedział o celach i warunkach funkcjonowania gospodarstwa. Gospodarstwo liczy około 350 hektarów gruntów rolnych i leśnych, gdzie uprawiane są m.in.: zboża, owoce, warzywa oraz prowadzony jest chów bydła – krowy mamki oraz trzody chlewnej. Gospodarstwo uzyskało certyfikat ekologiczny w 1994 roku i od tego czasu produkcja żywności odbywa się zgodnie z wytycznymi Biolandu, czyli w sposób tradycyjny, przyjazny dla środowiska.

Kolejnym punktem wizyty była winnica Schloss Hallburg, która jest certyfikowanym gospodarstwem ekologicznym od lipca 2018 roku. Winnica ma 35 hektarów powierzchni i obsadzona jest typowymi dla Frankonii odmianami winogron: Silvaner, Riesling, Bacchus, Müller-Thurgau, Traminer, Pinot Blanc i Pinot Noir.

Czwarty dzień rozpoczął się od spotkania na farmie Biolandhof Klein. Jest to rodzinne gospodarstwo ekologiczne położone niedaleko Wertheim, które jest prowadzone z poszanowaniem środowiska. Właściciele Fritz i Iris Klein od 1985 roku prowadzą gospodarstwo w systemie ekologicznym i specjalizują się w ekologicznej uprawie białego słodkiego łubinu oraz groszku.

Kolejne spotkanie tego dnia odbyło się w gospodarstwie ekologicznym Der Berghof w Schollkrippen. Jest to rodzinne gospodarstwo ekologiczne o powierzchni 200 ha, gdzie uprawiane są różne zboża, rośliny strączkowe, buraki cukrowe oraz koniczyna. Główną specjalizacją Gospodarzy Berghof jest hodowla kóz rasy "Kolorowa Niemiecka Szlachetna Koza".

Kolejny punkt programu to niezwykle malowniczo położona winnica o ekologicznej i zrównoważonej uprawie winorośli w zgodzie z naturą oraz o produkcji wina opowiedział jeden z właścicieli winnicy p. Steindal. Historia winnicy sięga XIII wieku, wtedy to posadzono pierwsze winorośle. [Więcej](#)

11. Apiterapia szansą na innowacyjny rozwój na obszarach wiejskich

Organizator:	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie
Data:	07.08.2022 r.; 12-14.09.2022 r.
Miejsce:	województwo mazowieckie i warmińsko-mazurskie
Forma:	Konferencja, wyjazd studyjny

Grupa docelowa: pszczelarze, rolnicy, właściciele kwater agroturystycznych i obiektów turystyki wiejskiej, mieszkańcy obszarów wiejskich, przedstawiciele doradztwa rolniczego, nauczyciele i pracownicy naukowo zainteresowani apiterapią i apiturystyką.

Cel: zapoznanie uczestników z innowacyjnymi rozwiązaniami w zakresie dywersyfikacji dochodów zarówno pszczelarzy, jak i właścicieli kwater agroturystycznych, wskazanie dobrych przykładów różnicowania dochodów na obszarach wiejskich. Projekt wskaże, że apiterapia to dobry kierunek rozwoju dla pasiek, ale także dla obiektów turystyki wiejskiej. Operacja przyczyni się do wytworzenia sieci kontaktów między pszczelarzami, właścicielami kwater na obszarach wiejskich, doradcami rolniczymi, środowiskiem naukowym.

Relacja:

Operacja pod nazwą „Apiterapia szansą na innowacyjny rozwój na obszarach wiejskich” składała się z dwóch etapów: konferencji plenerowej oraz wyjazdu studyjnego. 7 sierpnia, podczas targów Kujawsko-Pomorskie Miodowe Lato odbyła się konferencja pt. „Apiterapia szansą na innowacyjny rozwój pasiek”.

Na wstępie dr Barbara Woś z Politechniki Opolskiej naświetliła temat apiturystyki jako innowacyjnej formy rozszerzenia oferty gospodarstw pszczelarskich. Jest to niszowa forma turystyki mogąca być realizowana w skansenach, zagrodach edukacyjnych oraz w zwykłych gospodarstwach pasiecznych. Stanowi ona rozszerzenie podstawowej funkcji pasiek i jest formą dywersyfikacji dochodów zarówno dla pszczelarza, jak i właściciela kwatery agroturystycznej, który nawiązał współpracę z pszczelarzem. Oprócz strony ekonomicznej, czyli wzrostu dochodów, apiturystyka pełni także funkcje edukacyjne, prozdrowotne, społeczne i krajoznawcze. Jest to promocja naturalnych metod leczenia i produktów pochodzenia pszczelego, które z powodzeniem mogą stanowić alternatywę dla chemicznych farmaceutyków. Na wykładzie przedstawiono rozliczne zastosowania produktów pszczelich w kuchni, medycynie i kosmetyce. W dalszej części Adrian Stankiewicz – pszczelarz, a jednocześnie starszy specjalista ds. pszczelarstwa z naszego Ośrodka – przedstawił, jak wygląda apiterapia w praktyce pszczelarskiej. Jego wystąpienie było ciekawe, gdyż p. Stankiewicz posiada wiele pozytywnych doświadczeń w dziedzinie prozdrowotnego działania produktów pszczelich, obserwowanych u swoich klientów. Uzupełnieniem informacji był wykład przeprowadzony przez mgr Elżbietę Kaśków (Natura i my). Przedstawiła ona temat dotyczący mniej znanych produktów pszczelich, które mogą być wykorzystane w apiterapii. Niezwykle ciekawie mówiła na temat osypu pszczelego, czerwiu trutowego, zasklepu, barciaka większego (czyli motylicy woskowej). Wspomniała o uloterapii cieszącej się dużą popularnością, ale także o wodzie naenergetyzowanej za pomocą biopola pszczoł oraz o produkcji ziołomiodów. Wiadomości te przekazała w sposób przystępny, słuchacze mieli również możliwość obejrzenia i powąchania niektórych produktów, które wykładowczyni przywiozła ze sobą w celu demonstracji. Uczestnicy mogli zapoznać się z niektórymi recepturami na preparaty lecznicze przygotowane na bazie produktów pszczelich.

Kontynuacją tematów poruszanych na konferencji był wrześniowy wyjazd studyjny pod hasłem „Apiturystyka – innowacyjna forma rozwoju dla gospodarstw pasiecznych i agroturystycznych”. Grupa pszczelarzy oraz właścicieli kwater agroturystycznych odwiedziła kilka obiektów zlokalizowanych na terenie województw mazowieckiego i warmińsko-mazurskiego. Były to miejsca, dla których apiterapia stała się rzeczywistym sposobem na dywersyfikację dochodów. [Więcej](#)

12. Lokalne Partnerstwo ds. wody na terenie województwa lubuskiego (LPW)

Organizator: Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku

Data: 02; 04; 09; 11.08.2022 r.

Miejsce: woj. lubuskie

Forma: Spotkania

Grupa docelowa: rolnicy, przedstawiciele administracji publicznej reprezentujący sektor gospodarki wodnej, spółki wodnych, izby rolniczej, lasów państwowych, parków narodowych i krajobrazowych, instytutów naukowych/uczeln rolniczych, organizacji pozarządowych, właściciele stawów rybnych.

Cel: zainicjowanie współpracy oraz stworzenie sieci kontaktów w ramach powołania Lokalnych Partnerstw ds. wody między lokalnym społeczeństwem a instytucjami naukowymi i administracją publiczną na poczet prawidłowego zarządzania gospodarką wodną na obszarach wiejskich ze szczególnym uwzględnieniem rolnictwa. Transfer wiedzy i innowacji w zakresie gospodarowania wodą, diagnoza sytuacji w zakresie zarządzania zasobami wodnymi pod kątem potrzeb rolnictwa, upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie gospodarki wodnej i oszczędnego gospodarowania wodą w rolnictwie i na obszarach wiejskich na terenie województwa lubuskiego. Sieciovanie wielopodmiotowych kontaktów na poczet rozwoju SIR.

Relacja:

W ramach projektu odbyły się spotkania w ramach Lokalnego Partnerstwa Wodnego, które odbyły się w poszczególnych powiatach:

- wschowskim 02.08.2022 r.;
- owosolskim 04.08.2022 r.;
- żarskim 04.08.2022 r.;
- strzelecko-drezdeneckim 09.08.2022 r.;
- sulęcińskim 09.08.2022 r.; ślubickim 11.08.2022 r.

Efektom końcowym spotkań jest zawiązanie partnerstw wodnych we wszystkich powiatach. Dołączenie do Partnerstwa Wodnego, poza możliwością dalszego działania na rzecz zatrzymywania wody w środowisku, otwiera drogę dla uczestniczących instytucji do aplikowania o ośrodki finansowe na realizację zgłaszanych potrzeb inwestycyjnych w zakresie poprawy gospodarki wodnej.

Kolejnym krokiem jest przygotowanie dla każdego powiatu planu Rozwoju Gospodarki Wodą na terenach wiejskich na lata 2022-2030, którego najważniejszą częścią jest lista inwestycji do podjęcia na terenie powiatu, niezbędnych do poprawy gospodarki wodnej. [Wiecej](#)

13. Nowoczesne rozwiązania w zakładaniu i prowadzeniu pasieki

Organizator:	Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Brwinowie w Końskowoli
Data:	12.08.2022r., 29.08.2022 r., 30.08.2022 r.
Miejsce:	Pasieka hodowlana "POŻÓG" w LODR w Końskowoli; Zakład Pszczelnictwa w Puławach; Spółdzielnia Pszczelarska APIS w Lublinie; Pszczela Wola; Stara Wieś Pierwsza
Forma:	Warsztaty, wyjazd studyjny

Grupa docelowa: rolnicy, początkujący pszczelarze, osoby zainteresowane tematyką.

Cel: wspieranie i rozwój pszczelarstwa z powodu coraz częściej pojawiających się informacji o ginięciu owadów zapylających, w tym pszczoły miodnej, podniesienie poziomu wiedzy i świadomości osób zainteresowanych tematyką pszczelarską w zakresie aktualnych szans i problemów w pszczelarstwie.

Relacja:

Na warsztatach uczestnicy dowiedzieli się jakie są podstawowe zasady przy zakładaniu pasieki. Ważnym poruszonym zagadnieniem na warsztatach był temat chorób pszczół, ich zapobieganie i leczenie. Podczas zajęć praktycznych odbyło się miodobranie oraz przegląd uli pod kątem oceny rodzin pszczelich, ilości pokarmu. Pszczelarze dowiedzieli się o metodach wtopienia węzy stosowanych w pasiece LODR. Pszczelarstwo jest zajęciem sezonowym i określone prace w pasiece wykonuje się raz lub co najwyżej kilka razy w roku, duże doświadczenie i wprawę w ich wykonywaniu nabywa się w ciągu wielu lat.

Podczas wyjazdu studyjnego uczestnicy odwiedzili Zakład Pszczelnictwa w Puławach, który jest Zakładem Instytutu Ogrodnictwa - Państwowego Instytutu Badawczego znajdującego się w Skierniewicach, będącego jednym z resortowych Instytutów Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Grupę przywitała dr hab. Małgorzata Bieńkowska, prof. nadzw. Instytutu Ogrodnictwa, opowiedziała o działalności instytutu i prowadzonych badaniach z dziedziny hodowli pszczół, poznawania ich biologii, doskonalenia metod obsługi pasiek oraz określania składu i właściwości wszystkich produktów wytwarzanych przez pszczoły.

Następnym punktem wizyty była Spółdzielnia Pszczelarska APIS w Lublinie. APIS jest producentem miodów, miodów pitnych, węzy i najstarszą istniejącą spółdzielnią pszczelarską w Polsce. Uczestnicy zwiedzili pomieszczenia fermentowni i beczkowni, w której leżakują miody pitne. Dodatkowo pracownicy Spółdzielni APIS przygotowali degustację trzech nowych miodów pitnych: Śliwkowa Dama, Porzeczkowy Król, Malinowy As. Nie obyło się oczywiście bez zakupów w sklepiku firmowym, w którym oferowane są nie tylko miody, ale również akcesoria i sprzęt pszczelarski.

W programie wyjazdu studyjnego nie mogło zabraknąć Pszczelej Woli. Znajduje się tam jedyne na świecie Technikum Pszczelarskie będące chlubą i dorobkiem wielu pokoleń pszczelarzy. Każdego roku mury szkolne opuszczają nowi adepci sztuki pszczelarskiej uzyskując tytuł Technika Pszczelarza. Szkoła kształci nie tylko pszczelarzy, dysponuje różnorodną ofertą edukacyjną, o czym opowiedział p. Tomasz Kędziora – nauczyciel w Zespole Szkół Rolniczych w Pszczelej Woli. Na terenie szkoły znajduje się Inkubator Pszczelarstwa. To pierwsze na Lubelszczyźnie miejsce, w którym pszczelarze, korzystając z bogato wyposażonej linii technologicznej, mogą dokonać przetwórstwa miodów własnej produkcji. Został zorganizowany i udostępniany przez Powiat Lubelski, powstał dzięki wsparciu finansowemu w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Ostatnim odwiedzanym miejscem było gospodarstwo pasieczne p. Wiesława Łąd w miejscowości Stara Wieś Pierwsza. Pan Wiesław prowadzi pasiekę wędrowną, produkuje różne rodzaje miodu (gryczany, lipowy, akacjowy, fasolowy, wrzosowy, malinowy, rzepakowy, ze padzi liściastej) w zależności od kwitnienia i dostępności poszczególnych roślin. [Więcej](#)

Organizator:	Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Poznaniu
Data:	16.08-19.08.2022 r.
Miejsce:	Gdańsk, gospodarstwo rolne HAASE FARM Sp. z o.o. - Barniewice
Forma:	Szkolenie, materiały wspierające świadczenie usług cyfrowych

Grupa docelowa: rolnicy, mieszkańcy obszarów wiejskich, przedstawiciele doradztwa rolniczego, nauczyciele i uczniowie szkół rolniczych, osoby i instytucje zainteresowane tematem.

Cel: podniesienie poziomu wiedzy oraz zwiększenia dostępności w zakresie świadczenia usług cyfrowych stosowanych w rolnictwie, warunkujących wzrost dochodu rolniczego oraz wymianę wiedzy i doświadczeń w tym zakresie pomiędzy uczestnikami operacji. Nowoczesne usługi i technologie informatyczne coraz częściej znajdują zastosowanie w działalności rolniczej, przynosząc wymierne efekty dla użytkujących je rolników. Popularyzacja nowoczesnych rozwiązań cyfrowych przyczyni się do wzrostu rentowności gospodarstw oraz poprawy konkurencyjności sektora rolnego. Wsparcie przygotowania materiałów odnośnie usług cyfrowych oraz zaprezentowanie nowych technologii w praktyce i ułatwienie kontaktów między odbiorcami operacji celem nawiązania współpracy między nauką a praktyką.

Relacja: Szkolenie zostało przeprowadzone przez firmę 365FARMNET, która jest jednym z liderów na rynku cyfrowych usług w rolnictwie. Podczas pierwszego dnia szkolenia odbyła się część teoretyczna, a następnie część warsztatowa z wykorzystaniem laboratorium komputerowego 365Farmnet. Uczestnicy dowiedzieli się o istocie rolnictwa precyzyjnego, a także o korzyściach stosowania zmiennego dawkowania nawozów, wysiewu i środków ochrony roślin. Pan Jerzy Korończok – przedstawiciel firmy Agrocom Polska pokazał nowe technologie, jakie są stosowane w gospodarstwach rolnych. Podczas części warsztatowej uczestnicy szkolenia pracowali na laptopach w oprogramowaniu do zarządzania gospodarstwem 365FARMNET. Uczestnicy nauczyli się, w jaki sposób wprowadzać dane do aplikacji m.in. dane o nawozach, ŚOR, maszynach oraz jak utworzyć kartotekę pól czy dokumentować zabiegi wykonywane w polu (bronowanie, orka, siew).

Drugi dzień szkolenia odbył się w gospodarstwie rolnym HAASE FARM Sp. z o.o. w miejscowości Barniewice. Na samym początku właściciel gospodarstwa – Pan Łukasz Haase przedstawił historię gospodarstwa i opowiedział o poszczególnych składach, jakie znajdują się w jego gospodarstwie m.in. park maszynowy czy środki do produkcji oraz koszty. Uczestnicy mogli zobaczyć ogromne zasoby gospodarstwa. Specjaliści z firmy 365FARMNET przygotowali 5 stanowisk, do których po kolei przychodziły poszczególne grupy uczestników.

- Stanowisko I. Monitoring floty maszyn / automatyczna dokumentacja - przedstawiono jak wygląda automatyczna dokumentacja na portalu 365FarmNet czy w aplikacji 365Crop. Można było zobaczyć w czasie rzeczywistym ślady przejazdu maszyny rolniczej.
- Stanowisko II. Wgrywanie i działanie map aplikacyjnych na terminal - przedstawiono, jak wygląda w praktyce działanie modułu CLASS CROP VIEW, który służy do monitorowania stanu wegetacji roślin. Uczestnicy mogli monitorować wegetację każdego pola gospodarstwa w komputerze.
- Stanowisko III. Analiza map zasobności gleb i generowanie map aplikacyjnych - przedstawiono jak w tradycyjny sposób pobierane są próby glebowe.
- Stanowisko IV. Systemy jazdy automatycznej GPS - przejazd z operatorem.
- Stanowisko V. Drony i skanowanie elektromagnetyczne - zaprezentowano w jaki sposób wygląda wykorzystanie dronów w rolnictwie oraz jak przebiega skanowanie elektromagnetyczne gleby przy użyciu naziemnych sensorów badających zmienność glebową. [Więcej](#)

15. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w gospodarstwie rolnym

Organizator: Opolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Łosiowie

Data: 22-24.08.2022 r.

Miejsce: Okolice Zgorzelca oraz Niemcy

Forma: Szkolenie z wyjazdem studyjnym

Grupa docelowa: doradcy rolniczy, pracownicy jednostek doradztwa rolniczego, producenci, rolnicy, mieszkańcy województwa opolskiego samorządowcy.

Cel: ułatwienie wymiany wiedzy pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w rozwoju obszarów wiejskich poprzez efektywną promocję innowacyjnych praktyk z zakresu odnawialnych źródeł energii oraz gospodarki niskoemisyjnej. Stworzenie możliwości wymiany doświadczeń z zakresu odnawialnych źródeł energii, zwiększenia udziału zainteresowanych stron we wdrażaniu inicjatyw na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Nabycie wiedzy w zakresie poprawy efektywności energetycznej w gospodarstwach rolnych przyczynia się do obniżenia kosztów związanych z zużyciem energii w gospodarstwie rolnym, a także skutkuje zmniejszeniem oddziaływania gospodarstw rolnych na zmiany klimatu. Pozyskanie nowych partnerów Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich w województwie opolskim.

Relacja:

Pierwszy dzień wyjazdu zaowocował dużą dawką wiedzy na temat zasad funkcjonowania rynku energii oraz wyzwań związanych z transformacją energetyczną. Wykład i dyskusja o tym jak zweryfikować inwestora i jakie są szanse na realizację inwestycji OZE w określonej realizacji, zachęcił do dyskusji oraz wymiany poglądów. Uczestnicy dowiedzieli się jak krok po kroku powstaje projekt i budowa źródeł OZE i jakie rodzaje energii można pozyskiwać w gospodarstwie.

W drugim dniu, zwiedzano farmy wiatrowe zlokalizowane w Zgorzelcu, a także w Leubie, na terenie Niemiec. Na obu farmach w ciekawy sposób

zobrazowano, jak wyglądają uprawy wokół elektrowni wiatrowych oraz jak zmieniają się wiatraki i ich konstrukcje z upływem lat. Dzięki kilku rodzajom zbudowanych elektrowni wiatrowych uczestnicy mogli porównać prace starszych i nowszych wiatraków. W drodze z farmy wiatrowej do biogazowni znalazł się czas na przerwę pod ogromną koparką z byłej kopalni węgla brunatnego w Hagenwerde. Największe zainteresowanie wzbudziła jednak biogazownia na gnojowicę w Kiesdorf, o mocy 2x500 KW, znajdująca się na terenie farmy liczącej 900 krów. Dzięki swojej konstrukcji biogazownia pozwala na ciągłą produkcję prądu, który jest wykorzystywany również na terenie gospodarstwa w budynkach mieszkalnych, biurowych czy na hali udoju. Gnojowica po odgazowaniu jest świetnym nawozem używanym w gospodarstwie, którego areal wynosi ponad 1000 ha.

W kolejnym punkcie szkolenia grupa zameldowała się na jednej z największych farm fotowoltaicznych w Polsce. Składająca się z trzech części farma o mocy prawie 70 MW zlokalizowana jest w trzech miejscowościach: Krzewina, Lutogniewice i Ręczyn. Ciekawostką jest tu część instalacji zrealizowana na dobrych klasach ziemi, gdzie konstrukcja pozwala na równoczesne produkowanie prądu i produkcję rolniczą. W drodze powrotnej, dzięki uprzejmości PGE GiEK SA grupa zwiedziła z przewodnikiem tamę i elektrownię wodną na zbiorniku Witka, która jest dodatkowo zbiornikiem służącym do chłodzenia elektrowni Turów.

W trzecim ostatnim dniu w części wykładowej omówiono dokładnie poszczególne rodzaje odnawialnych źródeł energii i ich opłacalność.

Uczestnicy szkolenia mogli poznać doświadczenia z innych regionów Polski oraz doświadczenia Niemiec w temacie działań zmierzających do poprawy jakości powietrza, poprzez zastosowanie odnawialnych źródeł energii, a co za tym idzie do zmniejszenia kosztów gospodarstw rolnych. [Więcej](#)

16. Serowarstwo na Podlasiu w ramach Zespołu tematycznego ds. serowarstwa

Organizator:	Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Brwinowie w Końskowoli
Data:	23-25.08.2022 r.
Miejsce:	Woj. podlaskie
Forma:	Wyjazd studyjny

Grupa docelowa: rolnicy, producenci rolni, hodowcy, mieszkańcy obszarów wiejskich, osoby zainteresowane tworzeniem grup operacyjnych w zakresie przetwórstwa mleka, osoby zainteresowane wdrażaniem innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, osoby zainteresowane tematyką.

Cel: inicjowanie wymiany wiedzy i doświadczeń, identyfikacja bieżących problemów oraz poszukiwanie możliwości ich rozwiązania pomiędzy przedstawicielami różnych środowisk w zakresie serowarstwa. Utworzenie Zespołu Tematycznego ds. serowarstwa umożliwi stworzenie platformy podnoszenia poziomu wiedzy, wymiany doświadczeń, bezpośredniej rozmowy, współpracę podmiotów zainteresowanych innowacjami w rolnictwie, produkcji żywności i na obszarach wiejskich.

Relacja:

W pierwszym dniu wyjazdu grupa odwiedziła Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie. Uczestników przywitani p. Zbigniew Sokołowski - broker innowacji oraz p. Anna Kostro – koordynator SIR. Podczas spotkania broker innowacji przedstawił korzyści związane z tworzeniem grup operacyjnych i pozyskaniem środków z działania „Współpraca” oraz podejmowane w ostatnich latach inicjatywy sieciowania rolników i producentów. Następnie grupa udała się do Podlaskiego Centrum Technologii Rolno-Spożywczych. Tam p. Dorota Półtorak – Kierownik Działu Rozwoju Obszarów Wiejskich, opowiedziała o doświadczeniach we współpracy z podlaskimi serowarami, działalności centrum i organizowanych szkoleniach i warsztatach z przetwórstwa mleka, mięsa i owoców, dla zainteresowanych z całej Polski.

Wizyty studyjne rozpoczęły się od odwiedzenia serowarni w Hajnówce pod nazwą Sery z Puszczy Białowieskiej. To mała, rodzinna firma, która powstała z pasji i miłości do sera. Sery produkowane są prawie codziennie ze świeżego mleka krowiego prosto z udoju, wykorzystywana jest naturalna i wegetariańska podpuszczka, sól serowarska oraz specjalne szczepy bakterii mlekowych i ekologiczne zioła. Uczestnicy zwiedzili serowarnię oraz dojrzewalnię, była przygotowana degustacja różnych serów, z dodatkami takimi jak dzika róża czy lawenda.

Kolejne odwiedzane gospodarstwo to Zagroda pod dębami – kozie specjały w miejscowości Zagruszany. Właścicielka prowadzi działalność w ramach Rolniczego Handlu Detalicznego w domowej kuchni. W trakcie spotkania odbył się pokaz przygotowania serów świeżych, degustację swoich produktów oraz innych regionalnych przysmaków.

Drugi dzień wyjazdu to również wizyta w gospodarstwie Ser Koryciński Swojski Agnieszki i Tomasza Bielec w Aulakowszczyźnie. To rodzinna firma produkująca sery korycińskie „swojskie” z unijnym certyfikatem Chronionego Oznaczenia Geograficznego. Korycin, Suchowola i Janów to trzy gminy województwa podlaskiego, w których według zapisu w unijnej specyfikacji „Sera Korycińskiego Swojskiego” mającego od 2011 roku tzw. Chronione Oznaczenie Geograficzne, są produkowane tradycyjne sery.

Ostatni dzień wyjazdu to wizyta w serowarni p. Agnieszki Gremzy oraz w serowarni Dażynka. Produkcję większych ilości p. Agnieszka postanowiła zainwestować i wybudować przydomową serowarnię, w której w wygodny i bezpieczny sposób będzie mogła produkować sery. W ofercie znajdują się ser koryciński „Swojski” z różnymi dodatkami, sery dojrzewające.

Serowarnia Dażynka prowadzona jest przez Grażynę i Dariusza Putkowskich. Działalność ma charakter rodzinny, nie jest to produkcja masowa. Produkowane z ogromną pasją i dbałością o jakość sery i majonezy wytwarzane są w oparciu o tradycyjne, dawne receptury przekazywane z pokolenia na pokolenie. [Więcej](#)

Organizator:	Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku
Data:	28.08.-03.09.2022 r.
Miejsce:	Szwecja
Forma:	Wyjazd studyjny

Grupa docelowa: rolnicy, mieszkańcy obszarów wiejskich, uczestnicy operacji w ramach Zespołów Tematycznych ds. innowacji, przedstawiciele jednostek naukowych, samorządowych i doradczych oraz wspierających działalność rolniczą, właściciele gospodarstw ekologicznych i osoby zainteresowane prowadzeniem gospodarstwa rolnego zgodnie z założeniami i genezą rolnictwa regeneratywnego.

Cel: podniesienie poziomu wiedzy i wymiana doświadczeń w zakresie prowadzenia gospodarstwa zgodnie z zasadami rolnictwa regeneratywnego, zrównoważonego oraz ekologicznego pomiędzy polskimi a szwedzkimi rolnikami. Inicjacja do nawiązania wzajemnych kontaktów a w perspektywie powstania

potencjalnych Grup Operacyjnych w ramach działania "Współpraca". Przekazanie założeń i warunków w ramach możliwości uzyskania wsparcia finansowego jakie potencjalni partnerzy mogą uzyskać w zakresie działania "Współpraca". Poznanie szwedzkich tradycji rolniczych oraz zapoznanie się z praktyką rolnictwa regeneratywnego i ekologicznego na najwyższym poziomie.

Relacja:

Rolnictwo ekologiczne stanowi ponad jedną piątą całkowitej powierzchni użytków rolnych Szwecji, która słynie z produkcji żywności organicznej. Jej wytwarzaniem zajmuje się wiele gospodarstw i czerpie z tego satysfakcjonujące dochody. Chcąc zapoznać się z dobrymi praktykami skandynawskich rolników w zakresie rolnictwa ekologicznego, grupa uczestników odwiedziła ich gospodarstwa by osobiście zobaczyć rezultaty ich wieloletniej pracy i czerpać wiedzę z ich ogromnego doświadczenia:

- Per Brunberg wspólnie z żoną Catarina oraz trojgiem dzieci prowadzą **ekologiczną farmę Björketorp**, na której hodują krowy mleczne i konie rasy american quarter oraz zajmują się leśnictwem. Prowadzą rodzinną wytwórnię lodów i kawiarenkę, w której sprzedają najlepsze lody organiczne w 30 smakach, od tradycyjnej wanilii do bardziej wyszukanych tj. fiołek, lawenda, czy solona lukrecja. Lody powstają tylko z naturalnych składników, bez sztucznych dodatków, na bazie mleka od szczęśliwych krów, jaj od sąsiadów, miodu z własnej pasieki i ekologicznej śmietany z prywatnej mleczarni Skånemejeriet.
- **Ullberga** to farma położona jedną milę na północny zachód od Nyköping nad jeziorem Långhalsen. Gospodarze Job i Ceciles Lantbruk uprawiają zboża na chleb, hodują krowy na mleko i mięso a także kurczaki i owce. Gospodarstwo o powierzchni 120ha, w tym 90ha pastwisk i 30ha upraw zbóż, prowadzone jest zgodnie z zasadami ekologicznymi i biodynamicznymi, dlatego otrzymało certyfikat zgodnie z wymogami i zasadami organizacji Demeter. Właściciele starają się utrzymywać zwierzęta w sposób „odpowiedni dla gatunku” oraz odpowiednio je traktować i karmić. Dla ich 30 krów rasy Simental oznacza to m.in. że mogą mieć rogi, są karmione tylko trawą na pastwisku i sianem, a cielęta pozostają z matką przez pierwszych 4-5 miesięcy.
- Pośrodku malowniczego półwyspu Kålland, na północ od Lidköping, leży **Högs Lantbruk**. Tutaj małżeństwo Bengta i Mariany Carlsson Wester prowadzą ekologiczną produkcję mleka razem z bratem Bengta, Göranem Carlssonem. Oprócz mleka produkują również własny, tłoczony na zimno olej rzepakowy zatwierdzony przez KRAV, który jest odsprzedawany pod marką Stockuts. Zwierzęta pasą się na naturalnych pastwiskach gdzie przebywają od kwietnia do października/listopada. Gospodarstwo jest samowystarczalne jeśli chodzi o pasze dla zwierząt. Wszystko co jedzą uprawiane jest w gospodarstwie tj. żyto, bobik, pszenicę ozimą, pszenicę jarą, owies. Rodzina Carlsson złożyły wnioski i otrzymała

wsparcie z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na budowę obiektu do zagospodarowania pofermentu. Celem budowy było zwiększenie dostępu i wykorzystania energii odnawialnej oraz umożliwienie wykorzystania składników odżywczych zawartych w pofermentacji biogazu, a tym samym ograniczenie wycieku składników odżywczych.

- **Kyrkby Gård** to regeneratywne gospodarstwo ekologiczne na małą skalę, usytuowane 20 km na północ od Halmstad. Od 20 lat posiada certyfikat KRAV. Obecnie jest w trakcie przestawiania się na system zrównoważonego rolnictwa, którego głównym celem jest tworzenie gleby i różnorodności biologicznej. Gospodarstwo prowadzone jest przez Jespera Sandströma z rodziną i przyjaciółmi. Naśladując naturalne ekosystemy, rolnicy uzyskują solidną i opłacalną produkcję żywności. Stosują model zarządzania gospodarstwem pn. „Sawanna”. Polega on na holistycznie planowanym wypasie z codziennym przemieszczaniem bydła i kurcząt między rzędami drzew owocowych. Zwierzęta dostarczają naturalny nawóz w postaci obornika a właściciele wykorzystują go do uprawy warzyw i owoców. Wysoka bioróżnorodność i bogata gleba zatrzymują wodę a to stanowi najlepszą ochronę przyrody przed globalnym ociepleniem.

- **Farma Kullsgårde** prowadzona przez Niklasa Harrysona specjalizuje się w hodowli krów mlecznych i owiec. Polityka Zrównoważonego Rozwoju oznacza dla rolnika życie blisko natury, dbanie o zwierzęta i życie lokalne. 190 krów mlecznych obsługują trzy roboty udojowe a pozyskane mleko trafia do prywatnej mleczarni gdzie wytwarzane są sery i inne produkty mleczne. Następnie produkty te są sprzedawane w przyległym sklepiku rolnym, w którym oprócz nabiału tj. sery, mleko i jogurty, dostępne są również jagnięcinę i wieprzowinę z własnych zwierząt oraz produkty innych rzemieślników żywności Halland, którzy w miarę możliwości wykorzystują składniki organiczne. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom klientów właściciele sklepiku umożliwili dokonywanie zakupu za pośrednictwem formularza znajdującego się w małym kiosku (dostępnym całą dobę) przed sklepem. Zamówiony towar, jest dostępny do odbioru w sklepie w godzinach otwarcia.
- **Farma Anny i Marcusa Callenbring w Stora Juleboda Gård**, zajmuje się ekologiczną hodowlą świń, kur, owiec, koni, pasieką oraz produkcją sadowniczą. Wspaniała lokalizacja farmy, otaczająca przyroda, piękny dom i przytulna wioska Maglehem czynią to miejsce wyjątkowym. Uprawa organiczna jest wyborem właścicieli, którzy chcą sprzyjać różnorodności biologicznej, zwiększać bujność życia na Ziemi, pomagać w zwiększeniu liczebności pożytecznych owadów i ptaków. Ich celem jest szerzenie wiedzy o różnorodności, znaczeniu ziemi i rolnictwie ekologicznym w społeczeństwie przyszłości. W swoim gospodarstwie realizują wiele projektów m.in. „Owoc przyszłości”, „Składowanie węgla”, „Mikrożycie w glebie” czy „Robot w uprawie jabłek”.
- **Mossagården Eko AB w Veberöd** leży pomiędzy wspaniałymi dębami i bujnymi pastwiskami. Jest uprawiana ekologicznie od 1985 roku i to tu została uruchomiona pierwsza szwedzka usługa subskrypcji warzyw. Obecnie gospodarstwo oferuje piękne, świeżo zebrane warzywa, owoce, suche produkty, oleje i wszystko. Cały ekologiczny asortyment znajduje się w Ekobutiku. Mossagården specjalizuje się w uprawie konopi (10ha), które mają wszechstronne zastosowanie m.in. wykorzystywane są do wytwarzania oleju konopnego, błonnika, izolacji, wnętrza samochodu, odzieży, lin, w papiernictwie i wiele innych. Włókna konopne są mocne jak metalowy drut i włókno szklane, ale bardziej elastyczne. Obecnie zdrowe i bogate w Omega 3 własne nasiona konopi Mossagården są dostępne w sprzedaży.
- **Ängavallen** to farma, którą w 1971 roku kupił Rolf Axel Nordström by zrealizować swoje marzenie o chowie zwierząt na własnych warunkach. Rozpoczął od hodowli świń rasy Linderöd na czysto wegetariańskiej diecie w oparciu o paszę pozyskiwaną z farmy, pozwalając im na bytowanie w naturalnym środowisku. Z czasem rozszerzył działalność o hodowlę krów mlecznych i mięsnych oraz owiec, uprawę zbóż i warzyw. Zwierzęta na farmie hodowane są w sposób wyjątkowy na świecie, traktowane są z wielkim szacunkiem. „Od pola do stołu”, takim mottem kierują się właściciele gospodarstwa, dlatego aby mieć wpływ na finalny produkt swojej działalności i ostateczną jego cenę, Pan Rolf wywalczył zgodę na uruchomienie własnej rzeźni, w której zwierzęta są ubijane całkowicie bez stresu. Jest również właścicielem pierwszego w Szwecji sklepu przy gospodarstwie rolnym, w którym oferowane są na sprzedaż domowe przysmaki z własnej masarni. Gospodarstwo posiada również własny młyn, mleczarnię, serownię, piekarnię, restaurację, kawiarnię, park piknikowy, ogródek ziołowy i hotel agroturystyczny.
- **Ogród regeneratywny Marity & owce na wypasie Björnga**. Charakterystyczne dla krajobrazu Szwecji rdzawo-czerwony dom wraz z zabudowaniami gospodarczymi, malowniczo położone wśród pól i lasów Valid niewielkiej osady regionu Kronoberg na południu Szwecji, skrywają przed prawdziwie rajski ogród.

[Więcej](#)

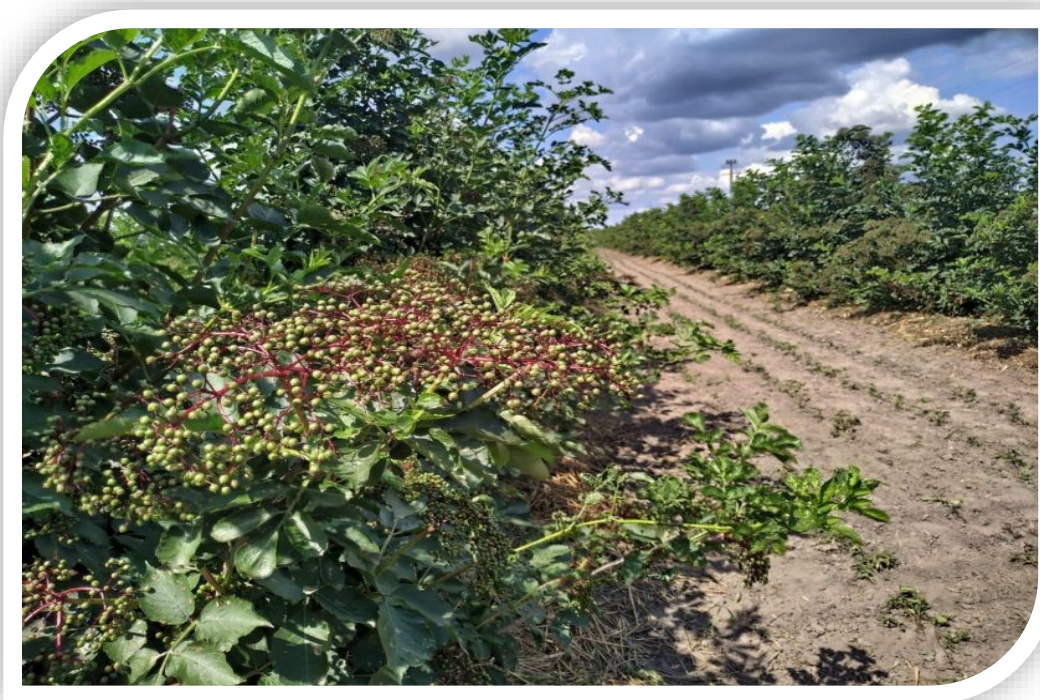

Organizator:	Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Poznaniu
Data:	29.08-02.09.2022 r.
Miejsce:	Woj. lubuskie, mazowieckie i lubelskie
Forma:	Wyjazd studyjny

Grupa docelowa: rolnicy, mieszkańcy obszarów wiejskich, przedstawiciele doradztwa rolniczego, nauczyciele i uczniowie szkół rolniczych i leśnych, przedstawiciele jednostek naukowych, osoby i instytucje zainteresowane tematem.

Cel: podniesienie poziomu wiedzy w zakresie innowacyjnych rozwiązań wspólnych upraw roślin rolniczych, zielarskich i drzew. Wypracowanie innowacyjnych rozwiązań upraw pozwoli na ich wdrożenie w gospodarstwach co przełoży się na wzrost dochodu, efektywniejsze wykorzystanie powierzchni oraz wpłynie na zwiększenie bioróżnorodności w uprawach polowych. Podniesienia świadomości potrzeby realizacji wspólnych upraw trwałych i rolnych na jednym terenie, mających na celu nie tylko zatrzymanie wody w glebie ale również ochronę środowiska naturalnego. Ułatwienie kontaktów i wymiany doświadczeń między nauką a praktyką.

Relacja:

Szkolenie wyjazdowe zostało zrealizowane na terenie województw: lubuskiego, mazowieckiego i lubelskiego.

W ramach wyjazdu studyjnego uczestnicy zdobyli podstawową wiedzę w zakresie agroleśnictwa. Zapoznali się z podstawowymi metodami upraw agroleśnych i ich podziałem. Uczestnicy mieli możliwość spotkania się z właścicielami gospodarstw, którzy zapoznają ich ze specyfiką swoich gospodarstw oraz wzięli udział w warsztatach polowych i praktycznych. Zapoznali się z zasadami projektowania agroleśnego systemu alejowego w celu zmaksymalizowania korzyści ekonomicznych i ekologicznych, poznają metody rolnictwa regeneratywnego, doboru gatunków do siedliska, przygotowania stanowiska glebowego, zwiększenia poj. wodnej pola oraz ilości węgla w glebie, zasady projektowania upraw alejowych. Dodatkowo uczestników zapoznano z platformą zarządzającą produkcją w gospodarstwie w oparciu o zrealizowany projekt. Na koniec wydarzenia uczestnicy mieli za zadanie przygotowanie przykładowego planu założenia uprawy agroleśnej.

19. Rozwój gospodarstw ekologicznych szansą dla rolników

Organizator:	Opolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Łosiowie
Data:	31.08-02.09.2022 r.
Miejsce:	gospodarstwa ekologiczne w województwie wielkopolskim
Forma:	Szkolenie z wyjazdem studyjnym

Grupa docelowa: doradcy rolniczy, pracownicy jednostek doradztwa rolniczego, producenci, rolnicy, mieszkańcy obszarów wiejskich oraz osoby zainteresowane tematem.

Cel: przeszkolenie uczestników z dziedziny prowadzenia gospodarstwa rolnego o profilu ekologicznym, a także przekazanie wiedzy z zakresu tworzenia wspólnych struktur handlowych oraz powiązań organizacyjnych producentów żywności ekologicznej kierowanej do konsumentów. Zwiększenie zainteresowania wdrażaniem innowacji w rolnictwie ekologicznym co stworzy możliwość zapewnienia sobie: regularności dostaw, dostosowania ich wielkości do potrzeb, odpowiedniej i wyrównanej jakości surowca.

Relacja:

W Polsce na coraz większą skalę rozwija się system rolnictwa ekologicznego, będący systemem produkcji rolnej, opartym na wykorzystaniu naturalnych procesów zachodzących w gospodarstwie rolnym.

W pierwszym dniu wyjazdu zaplanowano pobyt w Gospodarstwie Ekologicznym „Kozie Zdrowie” w gminie Buk. Uczestnicy zostali oprowadzeni po gospodarstwie przez właściciela gospodarstwa, który przekazał swoją wiedzę z zakresu produkcji zwierzęcej dotyczącej kóz oraz tworzenia wspólnych struktur handlowych oraz powiązań organizacyjnych producentów żywności ekologicznej kierowanej do konsumentów na przykładzie swojego gospodarstwa ekologicznego. Uczestnicy mieli możliwość degustacji produktów ekologicznych: sery, jogurt, mleko czy chleb ze smalcem.

Drugi dzień szkolenia z wyjazdem studyjnym grupa rozpoczęła od wizyty w Gospodarstwie Ekologicznym „Aroniowe Pole” w Opalenicy. Gospodarstwo to specjalizuje się w uprawie i przetwórstwie aronii. Uczestnicy zostali zaproszeni do degustacji ekologicznych soków z aronii które tłoczone są na „zimno” – po prostu wyciskane i rozlewane w temp. zaledwie 82°C. Właściciel oprowadził grupę po całym gospodarstwie, szczegółowo przekazując informację o różnych formach działalności swojego gospodarstwa. Uczestnicy mieli możliwość zobaczyć plantację o pow. 15.27 ha, we wsi Kopanki, która założona została w 2005 r. W 2011 roku gospodarstwo przystąpiło do sieci Dziedzictwo Kulinarne Wielkopolski.

Następnym punktem szkolenia było gospodarstwo ekologiczne „FOLWARK WĄSOWO” w gminie Kuślin. „Folwark Wąsowo” to prawdziwy skarbiec zapomnianych rzeczy użytku gospodarstwa domowego, maszyn i urządzeń rolniczych. Od 1993 roku jest to rodzinne gospodarstwo, któremu została przywrócona dawna świetność i pieczołowicie odnowione zabytkowe budynki gospodarcze. W restauracji, która należy do „Folwarku Wąsowo”, goście mogą spożywać potrawy przygotowane z warzyw ekologicznych oraz produktów od lokalnych wytwórców. Od 2011 roku „Folwark Wąsowo” należy do sieci Dziedzictwo Kulinarne Wielkopolski. W gospodarstwie uprawa ekologiczna zajmuje 15 hektarów i zawiera kilkadziesiąt pozycji warzyw, owoców oraz ziół.

W trzecim dniu uczestnicy mogli wysłuchać wykładów na temat “Współpraca jako innowacyjne narzędzie w rozwoju obszarów wiejskich” oraz projektów zrealizowanych przez Opolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, w ramach Planu Operacyjnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2022-2023 r. w zakresie Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich.

Udział w szkoleniu pozwolił uczestnikom na zapoznanie się z zagadnieniem innowacji w rolnictwie ekologicznym oraz możliwościami zastosowania przedstawianych rozwiązań. Inspiracja środowiska zainteresowanego tematem rolnictwa ekologicznego to niezbędny czynnik mogący przyczynić się do powstania nowych, ciekawych, wspólnych inicjatyw w zakresie rolnictwa ekologicznego. Realizacja operacji miała wymiar edukacyjny. [Więcej](#)

Organizator:	Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Olsztynie
Data:	03-04.09.2022 r.
Miejsce:	Ładowisko Gryźliny
Forma:	Konferencja

Grupa docelowa: rolnicy, przedstawiciele jednostek doradztwa rolniczego, pracownicy firm i jednostek działających na rzecz rolnictwa, przedstawiciele nauki, przedstawiciele samorządu terytorialnego i samorządu rolniczego, podmioty publiczne.

Cel: stworzenie otwartej platformy umożliwiającej budowanie partnerstw w kontekście tworzenia grup operacyjnych do działania "Współpraca". Ułatwienie transferu wiedzy i sieci kontaktów pomiędzy rolnikami, podmiotami doradczymi, jednostkami naukowymi, przedsiębiorcami sektora rolno-spożywczego oraz innymi podmiotami zainteresowanymi procesem wymiany fachowej informacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich w dobie zmian kreowanych przez Europejski Zielony Ład.

Relacja:

W trakcie Forum Innowacji „ Głód jakości” odbyły się 4 spotkania branżowe (hodowców koni, bydła mięsnego i ras zachowawczych, bydła mlecznego i owiec) poświęcone przede wszystkim wymianie doświadczeń, wiedzy i spostrzeżeń na temat najważniejszych wyzwań pojawiających się w danej branży, definicji i rozumieniu „wysokiej jakości” zarówno przez hodowców i producentów, jak i konsumentów oraz współpracy wszystkich zainteresowanych podmiotów.

Niezależnie od branży uczestnicy spotkań wskazywali na prozdrowotny aspekt spożywania mięsa wysokiej jakości i konieczność efektywnej edukacji w tym zakresie konsumentów już od najmłodszych lat. Warunkiem koniecznym jest szczególna dbałość o zachowanie wysokiej jakości nie tylko w samym procesie technologicznym, ale na każdym etapie wytworzenia i dostarczenia produktów do konsumenta. Uczestnicy spotkań branżowych podkreślali, że główną troską i wyzwaniem dla producentów i hodowców jest dobrostan zwierząt – odpowiednie żywienie zwierząt, wypas, ubój na pastwiskach, skrócone łańcuch dostaw. Nieodzowne jest tu wykorzystanie nowoczesnych technologii takich jak blockchain, zarządzanie w chmurze, zarządzanie i wykorzystanie Big Data. O możliwościach jakie otwiera przed całym sektorem świat technologii blockchain oraz w jak skuteczny sposób adaptować i wykorzystywać nowoczesne narzędzia w cyfryzacji rolnictwa opowiedział Partner Technologiczny Forum, firma Caruma.

Uczestnicy forum podzielili się również inspirującymi przykładami współpracy i tworzenia grup producenckich, sieciowania i tworzenia relacji na poziomie lokalnym/regionalnych jako czynników zwiększających efektywności i jakość produktów. Albowiem jak to wskazał jeden z panelistów „Sukces to nie jest jeden człowiek, to współpraca wszystkich, którym zależy”

Gościem honorowym IV Forum Innowacji był Komisarz UE ds. rolnictwa, Janusz Wojciechowski. Komisarz mówiąc o perspektywie rozwoju sektora rolno-spożywczego w kontekście reformy i wdrażania Wspólnej Polityki Rolnej”, przekazał cenne wnioski i informacje z punktu widzenia rozwoju polskiego rolnictwa.

Uczestnicy IV Forum Innowacji mieli niepowtarzalną okazję do podjęcia rozmowy z Januszem Wojciechowskim, który większość swego czasu poświęcił odpowiadając na pytania, nurtujące naszych gości. Na koniec spotkania podziękował przede wszystkim rolnikom za ich pracę i wytrwałość w tych ciężkich czasach, „*Na rolników można zawsze liczyć (...), rolnicy żywią nas i bronią*” oraz zadeklarował pomoc i wsparcie, jako rzecznik branży w Unii Europejskiej. [Więcej](#)

21. Warmińsko-Mazurska Wystawa Zwierząt Hodowlanych

Organizator: Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Olsztynie

Data: 03-04.09.2022 r.

Miejsce: Łądownisko Gryźliny

Forma: Wystawa

Grupa docelowa: rolnicy, związki branżowe/hodowlane, wystawcy zwierząt hodowlanych, pracownicy jednostek doradztwa rolniczego i instytucji działających na rzecz rolnictwa, inni zainteresowani tematem

Cel: promowanie wśród zainteresowanych grup docelowych dobrych praktyk oraz innowacyjnych rozwiązań, w zakresie chowu i hodowli zwierząt gospodarskich utrzymywanych w województwie warmińsko-mazurskim, z uwzględnieniem ras objętych Programem Ochrony Zasobów Genetycznych Zwierząt Gospodarskich. Dodatkowo operacja przyczyni się do upowszechnienia wiedzy w zakresie dobrostanu, a także umożliwi sieciowanie partnerstw poprzez wymianę dobrych praktyk i pogłębianie współpracy ze związkami hodowców zwierząt hodowlanych i hodowcami.

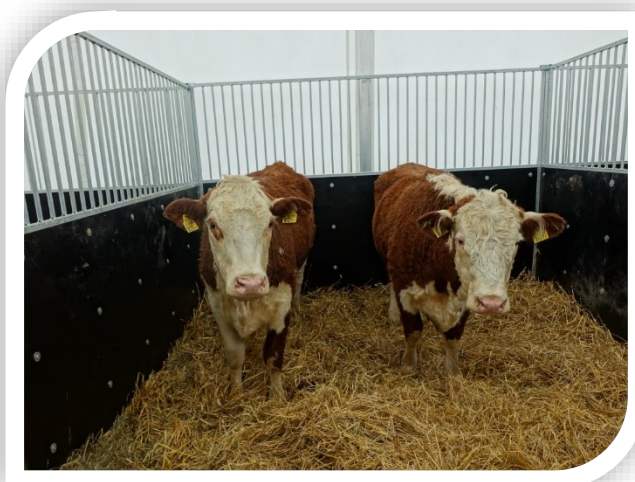
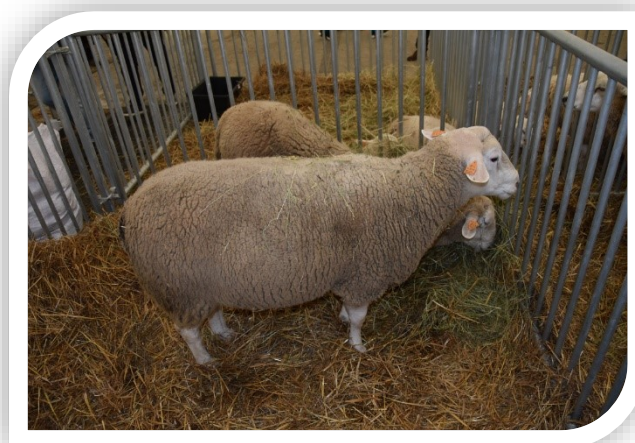
Relacja:

Warmińsko-Mazurska Wystawa Zwierząt Hodowlanych to dwudniowe wydarzenie, które skupia najlepszych hodowców z województwa warmińsko-mazurskiego prezentujących swoje zwierzęta. Podczas wydarzenia swój dorobek hodowlany zaprezentowało wielu wystawców. Oprócz bydła mlecznego nie zabrakło bydła mięsnego, koni, owiec, alpak, królików, gołębi rasowych. To święto warmińsko-mazurskich hodowców, podczas którego pokazane były nowoczesne rozwiązania stosowane w produkcji zwierzęcej i innowacyjne technologie w zakresie prowadzenia gospodarstw rolnych i branży rolniczej. Tegoroczna wystawa była idealnym miejscem do przedstawienia dynamicznego rozwoju obszarów wiejskich.

Podczas tegorocznej edycji wystawy, w dwóch halach namiotowych o powierzchni 1000 m² każda, można było zobaczyć najpiękniejsze okazy bydła mlecznego, bydła mięsnego, bydła rasy polskiej czerwonej, klaczy ras zimnokrwistych, owiec, alpak, królików, gołębi rasowych. Spośród prezentowanych zwierząt wyłonione zostały czempiony i superczempiony, a hodowcy najlepszych sztuk zostali odznaczeni. Nieodłącznym elementem wystawy stał się również Konkurs Młodego Hodowcy - to zwieńczenie ciężkiej pracy młodszego pokolenia, które pracowicie przygotowuje się do pokazu cieląt.

Organizatorem Warmińsko-Mazurskiej Wystawy Zwierząt Hodowlanych był Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie a Partnerami Wystawy są Związki hodowców zwierząt.

[Więcej](#)

Organizator:	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu	
Data:	06-09.09.2022 r.	
Miejsce:	Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Radomiu; Kujawsko-pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	
Forma:	Warsztaty wyjazdowe	

Grupa docelowa: rolnicy, przedstawiciele doradztwa rolniczego, przedstawiciele firm wspierających rozwój obszarów wiejskich, jednostki samorządu terytorialnego, przedstawiciele nauki, mieszkańcy obszarów wiejskich.

Cel: wspieranie małego przetwórstwa i integracja różnych grup odbiorców (rolników, przetwórców, przedsiębiorców, doradców, specjalistów, przedstawiciele jednostek naukowo-badawczych lub LGD). Przekazanie wiedzy z zakresu innowacyjnych rozwiązań związanych z przetwórstwem i krótkimi łańcuchami dostaw, nowoczesnych, innowacyjnych urządzeń i procesów technologicznych w przetwórstwie żywności. Zapoznanie się z liniami technologicznymi i innowacyjnymi rozwiązaniami technologicznymi związanymi z małym przetwórstwem, promocją oraz formami sprzedaży produktów w ramach krótkich łańcuchów dostaw w województwie kujawsko-pomorskim i mazowieckim, w tym Centrum Praktycznego Szkolenia przy CDR w Brwinowie Oddział w Radomiu, pozwoli na wdrożenie takich rozwiązań w województwie pomorskim oraz zachęci uczestników warsztatów wyjazdowych do współpracy w zakresie tworzenia grup operacyjnych EPI ukierunkowanych na realizację innowacyjnych projektów oraz podniesienie poziomu wiedzy i wymianę doświadczeń pomiędzy uczestnikami grupy docelowej.

Relacja:

Pierwszy dzień warsztatów wyjazdowych uczestnicy spędzili w Kujawsko-Pomorskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Minikowie, gdzie wysłuchali wykładu na temat „Sposobów dystrybucji produktów rolnych w ramach krótkich łańcuchów dostaw”. Ponadto udali się na wizytę do gospodarstwa Folwark Warzyn, gdzie mieli możliwość degustacji produktów uprawianych metodą tradycyjną oraz przetwarzanych zgodnie z oryginalną i związaną z tym regionem recepturą.

Po wizycie w gospodarstwie grupa udała się do Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Radomiu, gdzie w kolejnych dniach uczestniczyła w zajęciach w Centrum Praktycznego Szkolenia w zakresie małego przetwórstwa. Zajęcia odbywały się w formie wykładów oraz warsztatów z przetwórstwa mleka, mięsa, owoców i zbóż. Podczas wykładów zostały poruszone tematy związane z wymaganiami weterynaryjnymi przy produkcji i sprzedaży produktów pochodzenia zwierzęcego, formami działalności, procedurami rejestracyjnymi i wymaganiami w zakresie higieny produkcji oraz rozwiązaniami w zakresie przepisów prawa podatkowego, możliwymi do zastosowania przy prowadzeniu przez rolnika działalności przetwórstwa żywności, w tym działalności rolniczego handlu detalicznego. Tematykę wykładów omówiła Pani Barbara Sałata z CDR w Brwinowie Oddział w Radomiu.

Pani Barbara poprowadziła również wykład pt. „Nadzór nad jakością żywności produkowanej w ramach działalności RHD. Zakres obowiązujących informacji przekazywanych konsumentom przy prowadzeniu sprzedaży żywności nieprzetworzonej. Etykietowanie przetworzonych produktów żywnościowych wprowadzanych do obrotu w ramach rolniczego handlu detalicznego”. Pan Ireneusz Grątka z CDR O/Radom poinformował uczestników warsztatów o aktualnych możliwościach finansowania działalności RHD i innych form przetwórstwa żywności w małym zakładzie produkcji żywności. Kolejnym prelegentem był Pan Andrzej Śliwa, który przedstawił zagadnienia dotyczące przykładowych technologii produkcji z elementami ekonomiki oraz tworzenia i funkcjonowania inkubatora przetwórstwa lokalnego.

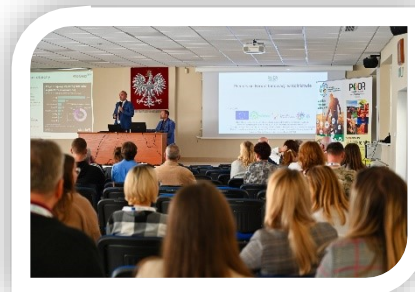
Ostatni dzień wizyty zakończył się w gospodarstwie – GPHU Kowalski w Winnikach, które zajmuje się tłoczeniem oleju oraz hodowlą trzody chlewnej. Właściciele tłoczą na zimno olej lniany i olej rzepakowy korzystając z dawnych maszyn i sprawdzonych receptur. Od niedawna przygotowują także smakowy olej lniany z ziołami. Produkty te zdobyły wiele nagród w różnych konkursach (m.in.: Laur Marszałka Województwa Mazowieckiego, Złoty Medal Targów Polagra Food) i zostały wpisane na krajową Listę Produktów Tradycyjnych. Gospodarze od ponad 10 lat zajmują się hodowlą świń tradycyjnej polskiej rasy złotnicka biała pod nadzorem Uniwersytetu Przyrodniczego z Poznania. Obecnie jest to największa hodowla tej unikatowej rasy świń w Polsce. [Więcej](#)

Organizator:	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu
Data:	07.09.2022 r.
Miejsce:	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Oddział w Starym Polu
Forma:	Konferencja

Grupa docelowa: rolnicy, uczniowie i nauczyciele szkół rolniczych, przedstawiciele JST i instytucji związanych z rozwojem sektora rolno - spożywczego, przedstawiciele doradztwa rolniczego, przedstawiciele nauki, mieszkańcy obszarów wiejskich, inne podmioty zainteresowane tematyką.

Cel: poszerzenie wiedzy i wymiana doświadczeń w zakresie innowacji w rolnictwie, upowszechnienie wiedzy dot. rolnictwa regeneratywnego, uprawy bezorkowej oraz innowacyjnych technologii produkcji rolniczej - rolnictwa 4.0. Organizacja konferencji połączonej z warsztatami, gdzie uczestnicy będą mogli zapoznać się i samodzielnie obsługiwać i testować urządzenia wykorzystywane w rolnictwie cyfrowym (*The Internet of Things [IoT]*) ma na celu wspieranie innowacji na obszarach wiejskich, a także tworzenie sieci kontaktów i współpracy, usprawniając transfer wiedzy między nauką, a praktyką. Zaprezentowanie przykładów projektów realizowanych w ramach działania „Współpraca” objętego PROW 2014-2020.

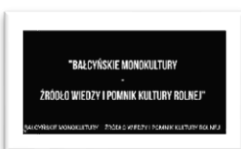

Relacja:

Konferencja odbywała się w dwóch komplementarnych segmentach - pierwszą część stanowiły wykłady prezentowane przez znanych i cenionych pracowników naukowych wyższych uczelni. Drugą formą były warsztaty zorganizowane na wolnym powietrzu.

Część wykładową rozpoczął Pan Antoni Hajdaczuk, wieloletni dyrektor PODR Oddział w Starym Polu. W swojej prezentacji zawarł informacje dotyczące 70 lat upowszechniania innowacji w rolnictwie, głównie przez Ośrodek w Starym Polu. Następnym wykładowcą konferencji był prof. dr hab. Marek Marks, Kierownik Katedry Agroekosystemów i Ogrodnictwa, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie. Tematem wykładu było: „Rolnictwo regeneratywne – innowacja czy powrót do tradycji?”. Kolejnym rozmówcą był właściciel gospodarstwa rolnego, Marcin Gryn, który w prezentacji pt. „Postęp uprawy gleby w gospodarstwie rodzinnym. Wykład pt. „Rolnictwo 4.0, rolnictwo przyszłości” został przedstawiony przez dr hab. inż. Andrzeja Borusiewicza, prof. WSA, Dziekana ds. nauk rolniczych i inżynierji – technicznych Wyższej Szkoły Agrobiznesu w Łomży. Bardzo interesująca prezentacja pt. „Zarządzanie rozrodem w stadzie bydła mlecznego z wykorzystaniem technik rolnictwa 4.0” została przedstawiona przez dr hab. Marcina Gołębińskiego, prof. SGGW, Dyrektora Instytutu Nauk o Zwierzętach Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Cele SIR (Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich) oraz przykłady projektów realizowanych w ramach działania „Współpraca” przedstawił Aleksander Karaś, broker innowacji PODR w Lubaniu. O swoich doświadczeniach związanych z projektami EPI opowiedziała Pani Dorota Marszk, lider jednej z Grup Operacyjnych. Wykład pt. „Innowacyjne technologie obserwacji satelitarnych dla wsparcia rolnictwa” zaprezentował dr hab. inż. Piotr Wężyk.

Następnym ważnym elementem „Pomorskiego Forum Innowacji Rolniczych” były warsztaty. Podczas warsztatów zaprezentowano m.in. ciągniki marki Fendt oraz Valtra, sprzęt pomiarowy i sterowniczy: stacje GPS, stacje RTK, skanery i drony; innowacyjną platformę do cyfrowego zarządzania gospodarstwem rolnym 365 FarmNet; w pełni elektryczny i automatyczny robot o nazwie „Farmdroid FD 20”, który czerpie energię do pracy z paneli fotowoltaicznych; najnowsze rozwiązania techniczne stosowane w opryskiwaczach Horsh; innowacyjny pielnik WeLASER. Ostatnim akcentem wydarzenia była prezentacja filmu dydaktyczno-naukowego pt. „Bałcyńskie monokultury – źródło wiedzy i pomnik kultury rolnej”. [Więcej](#)

[Obejrzyj materiał video „Bałcyńskie monokultury – źródło wiedzy i pomnik kultury rolnej”](#)

Organizator:	Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach	
Data:	08.09.2022 r.	
Miejsce:	Kraków, Czechy w gminie Słomniki	
Forma:	Wyjazd studyjny	

Grupa docelowa: producenci truskawek, rolnicy zainteresowani uprawą truskawek, przedstawiciele jednostek doradczych, szkół rolniczych, instytucji i podmiotów działających na rzecz rozwoju sektora ogrodniczego, osoby zainteresowane tematem.

Cel: zwiększenie konkurencyjności i rentowności świętokrzyskiego sektora producentów truskawek poprzez zaprezentowanie nowoczesnych rozwiązań, nowych technologii i technik produkcyjnych, stosowanych w uprawach truskawek – szczególnie w systemie rynnowym i pod daszkami.

Relacja:

Część wykładowa odbyła się w auli Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie.

„Warunki uprawy truskawki w systemie bezglebowym pod daszkami - szanse i zagrożenia” - to temat pierwszego wykładu, który przedstawiła dr hab. inż. Monika Bieniasz, prof. URK. Prelegentka podkreśliła, że na sukces w uprawie truskawki składają się: dobre stanowisko, zdrowa sadzonka, odpowiednie nawożenie i ochrona roślin oraz prawidłowe zapylenie. W sterowanej uprawie w rynnach truskawki sadzone są w podłożu kokosowym, dzięki czemu eliminuje się problemy związane z grzybowymi chorobami odglebowymi. Ważną zaletą podłoża inertnych jest możliwość precyzyjnego żywienia mineralnego roślin, co ma pozytywny wpływ na wysokość i jakość plonu. Dobre zapylenie można zapewnić wprowadzając trzmiele, wtedy owoce będą wyrównane i kształtne. Uprawa w tunelach zapewnia odpowiednie warunki termiczne, a tym samym prawidłowy wzrost roślin.

Drugi wykład pt. „Wpływ warunków przechowywania na jakość i trwałość truskawek powtarzających owocowanie” wygłosił dr hab. Jan Błaszczuk z Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie. Przedstawił on wyniki doświadczeń prowadzonych w ramach projektu zrealizowanego przez firmę Stanflex - Polski Instytut Truskawki we współpracy z Uniwersytetem Rolniczym pt. „Opracowanie optymalnego, innowacyjnego modelu uprawy truskawki powtarzającej owocowanie uprawianej w nowoczesnych systemach pod daszkami na bazie podłoża bezglebowego”. Doświadczenia prowadzone były w Tyńcu, gdzie założono tego typu uprawy truskawki w rynnach na matach kokosowych. Testowano odmiany San Andreas, Albion i Murano. W ochronie przed chorobami i szkodnikami stosowano standardową ochronę zarejestrowanymi preparatami chemicznymi oraz ochronę preparatami ekologicznymi takimi jak: Polyversum WP, Prestop WP, Serenade ASO.

Kolejnym prelegentem był dr hab. Jacek Nawrocki z UR w Krakowie, który przedstawił temat: „Możliwości ekologicznej ochrony truskawki w uprawach bezglebowych”. Czynniki wpływające na zdrowotność upraw truskawki to: jakość sadzonek, odpowiednie stanowisko i właściwa lokalizacja, brak zachwaszczenia, monitoring plantacji w czasie wegetacji poprzez systematyczne lustracje, prawidłowe odżywianie roślin, dostęp wody oraz łagodzenie stresów termicznych. Wykładowca przedstawił objawy, szkodliwość, profilaktykę i zwalczanie groźnych chorób truskawki.

Po wykładach uczestnicy wyjazdu studyjnego razem z wykładowcami udano się do miejscowości Czechy, w gminie Słomniki koło Krakowa, gdzie można było obejrzeć te nowoczesne systemy uprawy. Ogromne przedsięwzięcie, jakim jest kompleks zblokowanych 97 tuneli foliowych na powierzchni 8 hektarów zrobiło na wszystkich uczestnikach ogromne wrażenie. Uprawa truskawki prowadzona jest w wiszących rynnach w podłożu kokosowym, na długości 1 m rośnie 6-8 roślin. Komputerowo sterowane jest też mineralne odżywianie roślin, skład pożywki dopasowuje się do fazy wegetacyjnej roślin. W ochronie roślin stosowane są preparaty biologiczne i chemiczne. Na podłożu tuneli wyłożona jest biała tkanina. Zbiory owoców rozpoczynają się w maju i trwają nieprzerwanie do końca października, a przy sprzyjającej pogodzie - do początku listopada. [Więcej](#)

Organizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu

Data: 08-09.09.2022 r.

Miejsce: Woj. wielkopolskie

Forma: Konferencja

Grupa docelowa: przedstawiciele Gospodarstw Demonstracyjnych, mieszkańcy obszarów wiejskich, przedstawiciele jednostek doradztwa rolniczego, producenci rolni, naukowcy, osoby zainteresowane tematyką.

Cel: kontynuacja sieciowania wielkopolskich Gospodarstw Demonstracyjnych oraz wsparcie transferu wiedzy z nauki do praktyki. Umożliwienie wymiany wiedzy, doświadczeń oraz innowacyjnych

metod stosowanych we własnych gospodarstwach. Podniesienie poziomu wiedzy związanej z nowoczesną produkcją rolną. Umożliwienie znalezienia potencjalnych członków grup operacyjnych w ramach działania "Współpraca".

Relacja:

W związku z różnorodnością profili produkcji gospodarstw włączonych do sieci, podczas konferencji zostały przeprowadzone specjalistyczne wykłady związane zarówno z produkcją roślinną jak i zwierzęcą. Pierwszego dnia konferencji, 8 września 2022 roku, odbyły się wykłady:

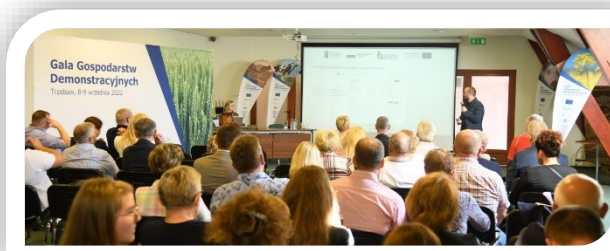
- Biologiczne metody ochrony roślin - doktor inżynier Stanisław Świtek,
- MASTITIS przyczyny choroby i zapobieganie - Waldemar Krzymowski, Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka,
- Dobrostan i sygnały krów – Waldemar Krzymowski.

Po części wykładowej odbył się wyjazd do Muzeum Narodowego Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie pod hasłem „Rolnictwo wielkopolskie wczoraj, dziś i perspektywy rozwoju”, gdzie mieli okazję dowiedzieć się, jak technologia w produkcji rolnej ewoluowała w czasie.

Podczas drugiego dnia konferencji, odbyły się wykłady:

- Rolnictwo przyszłości - Maciej Zacharczuk, Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu,
- Biologiczne metody walki z omacnicą prosowianką - Piotr Matusiak, Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu,
- Rolnictwo 4.0. - Tomasz Szulc Sieć Badawcza Łukasiewicz, Poznański Instytut Technologiczny.

Dwudniowa konferencja zorganizowana była przede wszystkim dla przedstawicieli Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych współpracujących z Wielkopolskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Poznaniu, ale także przedstawicieli jednostek doradztwa rolniczego, producentów rolniczych, naukowców czy mieszkańców obszarów wiejskich. Łącznie w wydarzeniu brało udział 130 osób. [Więcej](#)

26. Wyzwania środowiskowe we współczesnym rolnictwie - wdrażanie dobrych praktyk, rolnictwo precyzyjne

Organizator:	Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Radomiu
Data:	08-09.09.2022 r.
Miejsce:	Woj. opolskie
Forma:	Wyjazd studyjny

Grupa docelowa: przedstawiciele doradztwa rolniczego, przedstawiciele nauki, rolnicy, administracja rządowa i samorządowa, instytucje pracujące na rzecz rolnictwa

Cel: usprawnienie transferu wiedzy i informacji na temat praktycznych rozwiązań w zakresie różnych technik i technologii w rolnictwie, związanych z racjonalną gospodarką wodą, ekologizacją rolnictwa oraz poprawą jakości gleb, ograniczeniem stosowania pestycydów, gospodarki o obiegu zamkniętym a także ułatwienie kontaktów między różnymi grupami odbiorców operacji celem nawiązania stałej współpracy. Promocja innowacyjnych rozwiązań w zakresie zrównoważonego gospodarowania zarówno na poziomie gospodarstwa rolnego jak i na obszarach wiejskich.

Relacja:

W ramach wyjazdu studyjnego dla uczestników zorganizowano warsztaty w 3 gospodarstwach rolnych:

- warsztaty prezentujące kompleksowe rozwiązania w zakresie rolnictwa precyzyjnego z wykorzystaniem map aplikacyjnych, danych satelitarnych i dronów (365FarmNet);
- Warsztaty w zakresie technologii siewu bezpośredniego z wykorzystaniem nawigacji satelitarnej;
- Warsztaty w zakresie technologii precyzyjnego nawożenia i ochrony upraw z wykorzystaniem nawigacji satelitarnej.

CDR Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie

PROGRAM

WYJAZD STUDYJNY

WYZWANIA ŚRODOWISKOWE WE WSPÓŁCZESNYM ROLNICTWIE - WDRAŻANIE DOBRYCH PRAKTYK - ROLNICTWO PRECYZYJNE

8 - 9 WRZEŚNIA 2022 R., WOJ. OPOLSKIE

Logo of the European Union, logo of the Ministry of Agriculture and Rural Development, logo of the CDR, and logo of the Regional Operational Program for Rural Areas.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Organizator: Łódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Bratoszewicach

Data: 09-10.09.2022 r.

Miejsce: Woj. łódzkie

Forma: Szkolenia

Grupa docelowa: pszczelarze, osoby zawodowo i hobbystycznie zajmujące się prowadzeniem pasiek, osoby zainteresowane tematyką, członkowie związków, kół pszczelarskich.

Cel: wspieranie i rozwój pszczelarstwa oraz podnoszenie świadomości producentów rolnych na temat zagrożenia bioróżnorodności, giniecia owadów zapylających, a w szczególności pszczoły miodnej. Nabycie nowych doświadczeń i wiedzy z zakresu hodowli pszczół - zwiększenie jakości produkcji oraz rentowności gospodarstw na terenie woj. łódzkiego. Unowocześnienie gospodarstw pasiecznych znajdujących się na terenie woj. łódzkiego.

Relacja:

W ramach projektu założono innowacyjną pasiekę pokazową wyposażoną w trzy ule z systemem flow-hive, które posiadają nowoczesny system umożliwiający miodobranie bez otwierania ula oraz trzy nowoczesne ule, przy których praca opiera się na tradycyjnych metodach pasiecznych, jednocześnie redukując nakład wykonywanych czynności, a także jeden ul pokazowy wyposażony w szklaną ścianę umożliwiając obserwację pszczół bez konieczności otwierania gniazda. Jednocześnie powstała pracownia pszczelarska wyposażona w sprzęt niezbędny do pozyskiwania i obróbki miodu.

Dzięki powstałej pasiece odbyły się dwa szkolenia, które cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem początkujących pszczelarzy, jak i tych, którzy od lat zajmują się prowadzeniem własnej pasieki. Pierwsze szkolenie z warsztatami odbyło się w dniu 9.09.2022 r. Podczas szkolenia uczestnicy zapoznali się m.in. z przepisami dotyczącymi zakładania nowoczesnej pasieki, poznali podstawowe procesy i codzienne życie w ulu, budowę pszczoły i cykl jej życia, podstawowy sprzęt pszczelarski oraz wyposażenie pasieki i pracowni pszczelarskiej. Dowiedzieli się również jak kierować rozwojem rodzin pszczelich, przed i w trakcie pożytków. Następnie odbyły się warsztaty na pasiece pokazowej i w pracowni pszczelarskiej, gdzie

przybliżono powyższe tematy w praktyce. Wykłady i warsztaty poprowadziła mgr Justyna Babicka, pszczelarka, właścicielka gospodarstwa pasiecznego „Pszczeli Gaj”, która podzieliła się swoją wiedzą i doświadczeniem z uczestnikami szkolenia.

Kolejne szkolenie z warsztatami odbyło się w dniu 10.09.2022 r. i dotyczyło prowadzenia nowoczesnej gospodarki pasiecznej. Wykłady oraz warsztaty poprowadził mgr inż. Piotr Wypych, który od kilku lat z sukcesem prowadzi pasiekę z wykorzystaniem innowacyjnych uli z systemem flow-hive. Główne tematy poruszone podczas szkolenia skupiły się na innowacyjnych metodach prowadzenia gospodarki pasiecznej, ale również poruszono ważny temat ochrony pszczół przed chorobami i szkodnikami. Uczestnicy poznali budowę, obsługę i produkcję miodu z wykorzystaniem uli flow-hive, które umożliwiają miodobranie bez otwierania ula. Podczas warsztatów uczestnicy mogli zobaczyć funkcjonowanie uli w praktyce. W następnym roku ŁODR planuje kontynuację projektu i realizację kolejnych szkoleń z warsztatami na powstałej pasiece pokazowej ośrodka.

Organizator: Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Warszawie

Data: 10.09.2022 r.

Miejsce: Płońsk

Forma: Konferencja

Grupa docelowa: rolnicy, właściciele gospodarstw agroturystycznych, drobni producenci żywności, mieszkańcy wsi i małych miasteczek, którzy poszukują dodatkowego zatrudnienia i alternatywnych źródeł dochodu.

Cel: wskazanie producentom rolnym innowacyjnych możliwości przetwarzania surowców z gospodarstwa rolnego oraz ich sprzedaż w ramach krótkich łańcuchów dostaw (w ramach dostaw bezpośrednich, sprzedaży bezpośredniej, działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej oraz rolniczego handlu detalicznego). Zidentyfikowanie obszarów problemowych wymagających innowacyjnych rozwiązań w sektorach rolnym i spożywczym oraz wymianę wiedzy i umiejętności pomiędzy producentami, przedstawicielami jednostek naukowych, przetwórcami żywności, doradcami i konsumentami.

Relacja:

Tematyka konferencji dotyczyła innowacyjnych form przetwarzania i sprzedaży żywności, rolniczego handlu detalicznego oraz żywności wysokiej jakości, ale również innowacyjnych rozwiązań, poprawiających jakość produktów możliwych do zastosowania w produkcji w małej skali. Wykłady poprowadzili:

- Barbara Sałata – temat wykładu i temat konsultacji eksperckich - „Innowacyjne formy przetwarzania i sprzedaży żywności szansą rozwoju wsi. Rolniczy handel detaliczny”;
- dr hab. Zbigniew Dolatowski – temat wykładu i temat konsultacji eksperckich - „Żywność wysokiej jakości – produkty regionalne i tradycyjne, innowacyjne rozwiązania, poprawiające jakość produktów możliwe do zastosowania w produkcji w małej skali”.

Podczas konferencji szerzej omówiony został temat rolniczego handlu detalicznego oraz zmian wprowadzonych od lutego 2022 roku. Barbara Sałata z Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Radomiu, przekazała uczestnikom szereg aktualnych informacji dotyczących innowacyjnych form przetwarzania i sprzedaży żywności mogących służyć wielofunkcyjnemu rozwojowi wsi na bazie lokalnego potencjału.

Dużym zainteresowaniem cieszył się wykład prof. Zbigniewa Dolatowskiego. Słuchacze zadawali wiele pytań związanych z innowacyjnymi metodami fermentacji warzyw oraz z tym jakie są naturalne źródła dostarczania do organizmu probiotyków (nie modyfikowanych genetycznie) oraz prebiotyków.

Oficjalnego otwarcia dokonali: Tomasz Skorupski – zastępca dyrektora MODR Warszawa i Jarosław Grabowski - dyrektor MODR Oddziału Poświętne w Płońsku. Swoją obecnością zaszczylili nas również przybyli goście: Teresa Kozera – wiceburmistrz miasta Płońsk, poseł Anna Cicholska oraz Jacek Malicki za-ca dyrektora Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa.

Konferencja była okazją do promocji dziedzictwa kulturowego mazowieckiej wsi, różnych form przedsiębiorczości wiejskiej ze szczególnym uwzględnieniem tematyki dziedzictwa kulinarnego. W czasie jej trwania, na terenie MODR Oddział Poświętne w Płońsku odbywał się XVI Jesienny Jarmark „od pola do stołu”, gdzie prezentowany był dorobek twórców oraz rękodzieła ludowego. Ponadto na stoiskach przygotowanych przez wytwórców produktów tradycyjnych można było zakupić: wędliny, sery, miody i produkty pszczele, chleby pieczone na zakwasie oraz oleje tłoczone na zimno (lniany i rzepakowy), a także porozmawiać z producentami żywności w jaki sposób oni przetwarzają i jaką formę sprzedaży prowadzą. [Więcej](#)

Organizator: Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Warszawie

Data: 11.09.2022 r.

Miejsce: Siedlce

Forma: Konkurs

Grupa docelowa: rolnicy produkujący w systemie rolnictwa ekologicznego i posiadający aktualny certyfikat wydany przez upoważnioną jednostkę certyfikującą.

Cel: szerzenie dobrych praktyk w zakresie rolnictwa ekologicznego, wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w gospodarstwach rolnych oraz promocja i rozpowszechnianie pozytywnego wizerunku rolnictwa ekologicznego w województwie mazowieckim. Operacja potencjalnie wpłynie na wzrost świadomości wśród producentów i konsumentów w tym zakresie.

Relacja:

Podczas XXVIII Międzynarodowych Dni z Doradztwem Rolniczym w Siedlcach, odbyło się uroczyste podsumowanie i wręczenie nagród laureatom XV edycji konkursu na „Najlepsze gospodarstwo ekologiczne” w województwie mazowieckim. Konkurs podobnie jak w latach ubiegłych został zorganizowany przy współpracy z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Radomiu oraz Mazowiecką Izbą Rolniczą.

Komisja konkursowa wyłoniła zwycięzców:

Miejsce I – Magdalena i Kamil Pazik - gmina Młodzieszyn - gospodarstwo „Pazikoland” z miejscowości Stare Budy w powiecie sochaczewskim, o powierzchni ok 17 ha posiada certyfikat ekologiczny od 2020 roku. Głównym kierunkiem produkcji jest uprawa warzyw i zbóż oraz hodowla kur niosek i sprzedaż jaj. W gospodarstwie prowadzone jest przetwórstwo oferujące ogórki kiszone i kapustę kiszoną oraz mąki pszenne, orkiszowe i żytnie. Pazikoland posiada własny sklep internetowy pazikoland.pl, w którym można zamawiać towar wraz z dostawą pod wskazany adres. Gospodarze promują wartości płynące z ekologicznej produkcji i trybu życia.

Miejsce II - Sabina i Mieczysław Mąka - gmina Kadzidło - Rodzinne gospodarstwo ekologiczne od 2012 roku. Położone jest w miejscowości Grale w powiecie ostrołęckim i ma powierzchnię 13 ha. Gospodarze zajmują się produkcją ekologicznych serów podpuszczkowych twarogowych oraz wędzonych na bazie koziego mleka z własnego gospodarstwa. Wszystkie wyroby wytwarzają tradycyjnymi metodami i według własnej receptury. Sery kozie sprzedawane są do ekologicznych sklepów w Warszawie oraz na targach, kiermaszach itp

Miejsce III - Sławomir Szerszeń - gmina Lipowiec Kościelny - Gospodarstwo Sławomira Szerszenia położone jest w miejscowości Turza Mała w powiecie mławskim. Od 10 lat hoduje kury na jajka ekologiczne, a produkcja roślinna zapewniająca paszę dla zwierząt prowadzona jest na powierzchni 100 ha. Roczna produkcja jaj ekologicznych to ok. 7 000 000 szt. [Więcej](#)

Organizator:	Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie
Data:	12- 16.09.2022 r.
Miejsce:	Włochy
Forma:	Wyjazd studyjny

Grupa docelowa: mieszkańcy obszarów wiejskich zajmujący się lub planujący produkcję serów w ramach RHD lub MLO, przedstawiciele świata nauki, przedstawiciele instytucji świadczący usługi doradcze.

Cel: ułatwienie współpracy podmiotów rynkowych poprzez stworzenie warunków do poszukiwania i nawiązywania partnerstw pomiędzy nimi, w celu zwiększenia ich siły przetargowej, w tym wymiana doświadczeń i praktyk w zakresie produkcji serów farmerskich oraz wprowadzania ich na rynek w formie krótkich łańcuchów dostaw, a także prezentacja dobrych praktyk z tego zakresu.

Relacja:

Na początku wyjazdu uczestnicy udali się do miejscowości Villafranca Padovana gdzie znajduje się zakład serowarski Caseificio Turato Silvano. Dzięki wykorzystaniu świeżego surowca, pochodzącego bezpośrednio z wewnętrznej hodowli, przetwórnia oferuje szeroką gamę artykułów wysokiej jakości. W tym zakładzie powstają takie innowacyjne produkty jak: caciotte, świeże i dojrzałe sery, sery kremowe, jogurty, ricotta, mozzarella, provolone i wiele innych specjałów. A dzięki sprzedaży bezpośredniej poprzez krótki łańcuch dostaw („model 0 km”), przetwórnia prosperuje na wysokim poziomie dochodowości.

Następnego dnia wyjazdu odbyły się warsztaty serowarskie na farmie hodowli krów i produkującej sery oraz inne produkty mleczarskie Ca'Donadel. Jest to firma rodzinna, która zajmuje się przetwórstwem mleka i mięsa. Wszystkie produkty przygotowywane są przez członków rodziny. Specjalizują się w wytwarzaniu serów tradycyjnych, lokalnych oraz tych sporządzanych według rodzinnej receptury Ca'Donadel. Sery są od lat wykonywane ręcznie i bez konserwantów. Innym ciekawym produktem wytwarzanym według technologii o nazwie Latte Nobile (mleko ekologiczne) jest kremowy jogurt oraz lody powstające z wykorzystaniem owoców i wyselekcjonowanych przypraw.

Następnie uczestnicy wyjazdu udali się do regionu Mogiliano Veneto na spotkanie z przedstawicielami Regionalnej Agencji Wsparcia Rolnictwa oraz naukowcami Uniwersytetu w Padwie, odpowiedzialnymi za rozwój rolnictwa z tamtejszego regionu. Poruszano kwestie związane z innowacyjnymi technologiami i procesami produkcyjnymi w dziedzinie przetwórstwa mleka. Omawiano formy wsparcia rolnictwa we Włoszech, wymieniano poglądy, zawiązały się kontakty zawodowe między uczestnikami a prowadzącymi.

Kolejnym punktem programu była wizyta w zakładzie produkującym sery Latteria Di Soligo – Caseificio Di Farra Di Soligo. Jest to zakład produkcyjny, któremu przyznano certyfikat Gwarantowanej Tradycyjnej Specjalności w zakresie mozzarelli. Innymi produktami cieszącymi się dużą popularnością wśród konsumentów są: mascarpone, ricotta, sery sezonowane, jogurty, masła i śmietanki. W dalszej kolejności polska delegacja przybyła do zakładu produkującego sery Agricansiglio Societa' Agricola. W zakładzie przetwórczym wytwarzane i konserwowane są lokalne sery, wina i miody. Osobliwością regionu mleczarskiego jest jaskinia San Lucio, w której dojrzewają lokalne sery najwyższej jakości.

Dnia 16.09.2022 uczestnicy zrealizowali ostatni punkt wizyty w przetwórni sera Latteria Perenzin. Jest to rodzinna firma od pięciu pokoleń produkująca sery z trzech rodzajów mleka: krowiego, koziego i bawolego. W przetwórni wytwarza się wiele produktów, w tym sztandarową, wędzoną, tartą ricottę. Warto nadmienić, że wszystkie zabiegi technologiczne w przetwórni wykonywane są ręcznie. Uzupełnieniem wizyty w tym miejscu było zwiedzanie Muzeum Serowarstwa. [Więcej](#)

Organizator:	Opolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Łosiowie
Data:	14-16.09.2022 r.
Miejsce:	Ziołowy Zakątek” w Korycinach
Forma:	Wyjazd studyjny, warsztaty

Grupa docelowa: rolnicy, właściciele gospodarstw agroturystycznych oraz rolnych woj. opolskiego, członkowie stowarzyszeń oraz lokalnych grup działania, doradcy rolniczy, osoby zainteresowane tematem.

Cel: pokazanie dobrych praktyk i innowacji w zakresie produkcji ziół, ich wykorzystania jako źródła dochodu w gospodarstwach rolnych i wpływu na rozwój obszarów wiejskich. Zgłębienie wiedzy uczestników na temat innowacyjnych metod wytwarzania produktów z wykorzystaniem ziół, a także ich doboru pod kątem innowacyjnego zastosowania w różnych dziedzinach życia. Nawiązanie kontaktów, które w przyszłości mogą owocować we wspólnie podjętych inicjatywach.

Relacja:

Grupa uczestników odwiedziła „Ziołowy Zakątek” w Korycinach. Unikatowy na skalę światową obiekt o charakterze agroturystycznym położony w samym sercu podlaskich pól, łąk i lasów o powierzchni prawie 20 ha, pozwala na podróż w miejsce tradycyjnego zbioru roślin ze stanu naturalnego z niesamowitą historią ziołolecznictwa. W otoczeniu pięknego ogrodu botanicznego obfitującego w ponad 1500 gatunków ziół przedstawiających rośliny przyprawowe, lecznicze, chronione, rośliny barwierskie, trujące czy też gatunki jadalne dziko rosnące można bez końca zgłębiać wiedzę z zakresu ziołolecznictwa oraz nieustannie podziwiać walory bogactwa przyrodniczego tego miejsca. Nieodłącznym elementem prowadzonej działalności „Ziołowego Zakątka” jest firma „Dary Natury”, która korzysta w możliwie największym stopniu z podlaskich surowców również tych pozyskiwanych ze stanu naturalnego. Produkty wytwarzane tutaj są w 100% ekologiczne i co najważniejsze można się w nie zaopatrzyć podczas pobytu jak i również zasmakować.

Program wyjazdu był bardzo złożony, każdy dzień niósł za sobą szereg zajęć prowadzonych w postaci wykładów, warsztatów oraz zajęć w terenie. W trakcie trzydniowego pobytu uczestnicy pod okiem ekspertów uczestnicy komponowali na bazie cennych surowców zielarskich własne mieszanki herbaciane i przyprawowe, tworzyli napoje oraz nalewki na różnego rodzaju dolegliwości min. na problemy z trawieniem, odporność czy też na problemy z układem krążenia. Ale nie obyło się również bez warsztatów kosmetycznych, gdzie własnoręcznie wyrabiali peelingi oraz sole do kąpieli z wykorzystaniem olejków ziołowych, czyli z tzw. ekstraktów roślinnych. Oprócz sfery warsztatowej z wielkim zaciekawieniem uczestniczyli również

w wykładach oraz zajęciach w terenie prowadzonych przez samego właściciela obiektu Pana dr inż. Mirosława Angielczyka. Uczestnicy poznali jakie właściwości zdrowotne i odżywcze posiadają zioła, zapoznali się z uprawą i gatunkami ziół, sposobem ich pozyskiwania oraz łączenia ze sobą. Z bardzo dużym zainteresowaniem słuchali o każdym możliwym etapie produkcji od uprawy ziół, przez ich zbiór, suszenie, przetwarzanie i konfekcjonowanie.

[Więcej](#)

32. Gospodarstwa demonstracyjne jako źródło innowacyjności, współpracy i transferu wiedzy na obszarach wiejskich w ramach operacji „Grupy tematyczne województwa śląskiego”

Organizator:	Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie
Data:	14.09.2022 r.
Miejsce:	powiat cieszyński Goleszów; Kamesznicy; Milówka
Forma:	Wyjazd studyjny

Grupa docelowa: rolnicy, producenci rolni, hodowcy, mieszkańcy obszarów wiejskich, właściciele gospodarstw agroturystycznych, przedstawiciele jednostek naukowych i samorządowych, przedstawiciele doradztwa rolniczego i inne osoby zainteresowane wdrażaniem innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich

Cel: stworzenie Grup Tematycznych na terenie województwa śląskiego w zakresie zróżnicowanych obszarów tematycznych m.in. rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego, produkcji roślinnej, zwierzęcej itp. Dzięki współpracy pomiędzy brokerem innowacji, terenowymi doradcami rolniczymi, rolnikami, hodowcami oraz przedstawicielami świata nauki i jednostek samorządowych, dojdzie do wymiany wiedzy i doświadczeń, identyfikacji bieżących problemów oraz poszukiwań możliwości ich rozwiązania. Tematyka wokół powstałych zespołów ściśle odpowiada na potrzeby i charakter województwa śląskiego. Zainicjonowane grupy tematyczne będą podwaliną dla tworzących się potencjalnych Grup Operacyjnych.

Relacja:

Podczas wyjazdu uczestnicy mieli okazję odwiedzenia dwóch gospodarstw należących do Krajowej Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych oraz zapoznania się z prowadzoną w gospodarstwach produkcją zwierzęcą, jak również z innowacyjnymi formami sprzedaży stosowanymi przez właścicieli tych gospodarstw. Jednym z odwiedzanych gospodarstw było gospodarstwo z powiatu cieszyńskiego prowadzone przez Pana Marcina Sikorę wraz z rodziną. Pan Marcin podzielił się z uczestnikami informacjami dotyczącymi prowadzenia hodowli bydła mlecznego i trzody chlewnej, a także omówił prowadzoną w gospodarstwie formę sprzedaży, jaką jest działalność Marginalna, Ograniczona i Lokalna czyli tzw. sprzedaż w ramach MLO.

Następnym etapem wyjazdu studyjnego była Bacówka zlokalizowana w Kamesznicy i prowadzona przez Państwa Gołuch. W czasie wizyty uczestnicy zapoznali się ze sposobem prowadzenia gospodarstwa w warunkach podgórskich, a także z Działaniem Rolno-środowiskowo-klimatycznym w ramach Pakietu 7- Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie- owce rasy wrzosówka, które utrzymuje Pan Dariusz. Ponadto został omówiony sposób sprzedaży jaki jest prowadzony w gospodarstwie. Jest to Rolniczy Handel Detaliczny (RHD), w ramach którego sprzedawane są sery oraz mięso.

Po wizycie w bacówce uczestnicy wyjazdu zostali przewiezieni do Milówki, gdzie odbyła się dyskusja podsumowująca wydarzenie.

W ramach wyjazdu uczestnicy mieli również okazję, aby nawiązać kontakty oraz wymienić się doświadczeniami w zakresie prowadzonej we własnych gospodarstwach produkcji zwierzęcej. Realizacja wyjazdu studyjnego do gospodarstw prowadzących produkcję zwierzęcą, które wytwarzają produkty dla konsumenta końcowego stanowiła doskonały przykład wspierania/ ułatwiania transferu wiedzy pomiędzy podmiotami działającymi w sektorze rolniczym prowadzącymi różne formy sprzedaży produktów a innymi rolnikami, którzy produkują tylko na tzw. własne potrzeby oraz mieszkańcami terenów

wiejskich zainteresowanymi prowadzeniem gospodarstwa produkcyjnego. Ponadto uczestnicy zapoznali się z działaniem doskonale prosperujących gospodarstw funkcjonujących w Krajowej Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych (KSGD). Zawiązana współpraca, sieciowanie i wymiana wiedzy powstałej grupy tematycznej będzie podwaliną dla tworzącej się potencjalnej Grupy Operacyjnej. [Więcej](#)

33. Nowoczesna technologia uprawy soi i kukurydzy – warunki opłacalności w ramach operacji „Grupy tematyczne województwa śląskiego”

Organizator:	Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie
Data:	15.09.2022 r.
Miejsce:	Stacja Doświadczalna Oceny Odmian w Pawłowicach
Forma:	Wyjazd studyjny

Grupa docelowa: rolnicy, producenci rolni, hodowcy, mieszkańcy obszarów wiejskich, właściciele gospodarstw agroturystycznych, przedstawiciele jednostek naukowych i samorządowych, przedstawiciele doradztwa rolniczego i inne osoby zainteresowane wdrażaniem innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich

Cel: stworzenie Grup Tematycznych na terenie województwa śląskiego w zakresie zróżnicowanych obszarów tematycznych m.in. rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego, produkcji roślinnej, zwierzęcej itp. Dzięki współpracy pomiędzy brokerem innowacji, terenowymi doradcami rolniczymi, rolnikami, hodowcami oraz przedstawicielami świata nauki i jednostek samorządowych, dojdzie do wymiany wiedzy i doświadczeń, identyfikacji bieżących problemów oraz poszukiwań możliwości ich rozwiązania. Tematyka wokół powstałych zespołów ściśle odpowiada na potrzeby i charakter województwa śląskiego. Zainicjowane grupy tematyczne będą podwaliną dla tworzących się potencjalnych Grup Operacyjnych.

Relacja:

Stacja Doświadczalna Oceny Odmian w Pawłowicach prowadzi doświadczenia polowe nowych odmian oraz porejestrowe doświadczalnictwo odmianowe w województwie śląskim, ustala listy zalecanych odmian do uprawy na terenie naszego województwa, upowszechnia wiedzę o odmianach roślin uprawnych. Wyniki swoich doświadczeń Stacja publikuje w formie broszur, które uczestnicy wyjazdu również otrzymali.

W trakcie wyjazdu uczestnicy wysłuchali wykładów tematycznych oraz obejrżeli pola z uprawą soi i kukurydzy. Wykłady przeprowadził pan Norbert Styrz, który od wielu lat jest dyrektorem SDOO Pawłowice. Zagadnienia poruszane w trakcie szkolenia dotyczyły: plonowania odmian roślin bobowatych w SDOO Pawłowice, charakterystyki odmian soi i wpływu warunków meteorologicznych na plonowanie soi.

W trakcie wyjścia na pole doświadczalne została przedstawiona Prezentacja polowa odmian kukurydzy i soi oraz omówienie warunków opłacalności i to właśnie ten aspekt szkolenia wzbudził największe zainteresowanie uczestników, pojawiło się dużo pytań oraz porównanie upraw z tymi we własnych gospodarstwach. Słuchacze żywo uczestniczyli w zajęciach, zadawali dużo merytorycznych pytań, co skutkowało ożywioną dyskusją i docenieniem ogromnej wiedzy praktycznej wykładowcy. Jest to bardzo dobry przykład, jak może odbywać się transfer przepływu wiedzy z nauki do praktyki.

Uczestnicy wyjazdu wyrazili swoje uznanie dla jakości merytorycznej wyjazdu i zadeklarowali chęć uczestnictwa w kolejnym tego typu projekcie po zbiorach soi, aby przekonać się, jak plonowały poszczególne odmiany w warunkach polowych. Kontynuacja szkolenia odbędzie się w terminie listopadowym. Zawiązana współpraca, sieciowanie i wymiana wiedzy powstałej grupy tematycznej będzie podwaliną dla tworzącej się potencjalnej Grupy Operacyjnej. [Wiecej](#)

34. Naturalna produkcja żywności w gospodarstwie rolnym

Organizator:	Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą we Wrocławiu
Data:	15-17.09.2022 r.
Miejsce:	Winnica Witaj Słońce; gospodarstwo rolne w Ruszkowie Pierwszym; gospodarstwo ekologiczne znajdujące się na obrzeżach Łodzi; gospodarstwo pasieczne Michał Ceroń
Forma:	Wyjazd studyjny

Grupa docelowa: dolnośląscy rolnicy, producenci rolni, mieszkańcy obszarów wiejskich, przedstawiciele doradztwa rolniczego, osoby zainteresowane współpracą we wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań na obszarach wiejskich oraz podejmowaniem i rozwojem przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.

Cel: umożliwienie zapoznania się z dobrymi praktykami stosowanymi w gospodarstwach, które prowadzą produkcję i przetwórstwo metodami rolnictwa ekologicznego. Organizacja wyjazdu studyjnego pozwoli na utworzenie platformy sprzyjającej bezpośredniej rozmowie, wymianie wiedzy i doświadczeń, zaprezentowaniu dobrych praktyk. Pozwoli na utworzenie sieci kontaktów pomiędzy osobami zainteresowanymi wdrażaniem innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, a w dłuższej perspektywie zachęci do podejmowania wspólnych innowacyjnych działań.

Relacja:

Uczestnicy wydarzenia odwiedzili cztery gospodarstwa, zajmujące się przetwórstwem w ramach Rolniczego Handlu Detalicznego oraz działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej.

Pierwsze gospodarstwo to winnica Witaj Słońce założona wiosną 2018 roku. Plantacja położona w miejscowości Mnich Probostwo ma powierzchnię 2 ha, na których rośnie 10 173 krzewów winorośli. Właściciele pani Sylwia i pan Arkadiusz Prośniewscy organizują warsztaty, oprowadzają po winnicy, goście mogą także skorzystać z noclegu. Winnica już w pierwszym roku została nagrodzona dwoma odznaczeniami na Festiwalu Win Polskich. Wina Euphoria White i Euphoria Blanc zdobyły srebrne medale na Międzynarodowych Targach Poznańskich w konkursie WINOPL. Wina są wytwarzane zgodnie z zasadami produkcji ekologicznej.

Kolejne miejsce odwiedzone przez uczestników wyjazdu, to rodzinne gospodarstwo rolne w Ruszkowie Pierwszym, zajmujące się biologiczną uprawą borówki amerykańskiej i żurawiny wielkoowocowej. Właściciele prowadzą sprzedaż w ramach Rolniczego Handlu Detalicznego. Oferują przetwory, soki, herbatki oraz sezonowo – świeże owoce. Przetwarzają też niewielką ilość nietypowych owoców, takich jak rokitnik, oliwnik, dereń, pigwowiec japoński i czarny bez.

Trzecie miejsce to rodzinne gospodarstwo ekologiczne znajdujące się na obrzeżach Łodzi, w którym zwierzęta są traktowane z szacunkiem, zgodnie z zasadami dobrostanu. W sprzedaży są tu sery podpuszczkowe i wędzone z mleka koziego i krowiego – naturalne i z dodatkami, ser typu ricotta i sery twarogowe, jaja od szczęśliwych, kur, kozie i krowie mleko, a także ręcznie wyrabiane jogurty i miód. Każdego dnia właściciele dokładają starań aby to, co oddają w ręce klientów, powstawało w jak najbardziej naturalny sposób.

Gospodarstwo Pasieczne Michał Ceroń to ostatnie miejsce, które obejrzeli uczestnicy wyjazdu to gospodarstwo pszczelarzkie w Janowie. Prowadzi je wspólnie kolejne pokolenie pszczelarzy. Ojciec, syn i synowa. Gospodarstwo posiada nowoczesne zaplecze produkcyjne, składające się z pomieszczeń służących do rozlewu, etykietowania i magazynowania miodu. Miody z pasieki Państwa Ceroniów są sprzedawane na targach ze zdrową żywnością oraz przez internet.

Ważnym punktem wyjazdu studyjnego był udział w Targach Naturalnej Żywności Natura FOOD & beECO 2022, prezentujących potencjał i zapotrzebowanie konsumentów na żywność naturalną, certyfikowaną, regionalną i tradycyjną, wytwarzaną w polskich gospodarstwach rolnych czy niewielkich zakładach przetwórczych. [Więcej](#)

35. Wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego poprzez poszukiwanie innowacyjnych rozwiązań technologicznych i organizacyjnych

Organizator:	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie
Data:	18.09.2022 r.
Miejsce:	Woj. kujawsko-pomorskie; woj. dolnośląskie
Forma:	Konferencja, wyjazd studyjny, konkurs

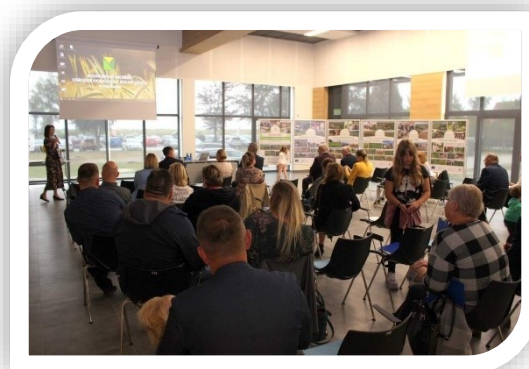
Grupa docelowa: rolnicy i przetwórcy ekologiczni, rolnicy konwencjonalni zainteresowani systemem rolnictwa ekologicznego, doradcy rolni.

Cel: poszerzenie wiedzy uczestników z zakresu rolnictwa ekologicznego oraz przetwórstwa. Zachęcanie rolników do wprowadzania innowacyjnych rozwiązań w zakresie produkcji ekologicznej, przetwórstwa produktów ekologicznych oraz organizacji pracy w gospodarstwie. Upowszechnianie systemu rolnictwa ekologicznego jako rolnictwa przyjaznego dla środowiska naturalnego. Przekazywanie wiedzy w zakresie prowadzenia gospodarstwa metodami ekologicznymi.

Relacja:

W ramach operacji w dniu 18 września 2022 r. odbyła się konferencja pn. „Rolnictwo ekologiczne szansą na lepszą przyszłość”. Pierwszy wykład pn. Perspektywy rozwoju rolnictwa ekologicznego na lata 2023-2027 wygłosił pan Jan Golba zastępca dyrektora w Departamencie Rolnictwa Ekologicznego i Jakości Żywności, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Drugi wykład pn. Płodozmian w gospodarstwie ekologicznym kluczowym elementem rozwoju rolnictwa ekologicznego wygłosiła dr hab. Beata Feledyn – Szewczyk z Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach. W systemie ekologicznym, który wyklucza stosowanie syntetycznych nawozów mineralnych i pestycydów, a opiera się na wykorzystaniu naturalnych procesów zachodzących w środowisku, znaczenie płodozmianu jest większe niż w rolnictwie konwencjonalnym. [Więcej](#)

Wykłady uświetniły uroczyste podsumowanie etapu wojewódzkiego Konkursu na Najlepsze Gospodarstwo Ekologiczne. Konkurs na Najlepsze Gospodarstwo Ekologiczne stał się już tradycją, gdyż organizowany jest od wielu lat zarówno na szczeblu wojewódzkim jak i krajowym. W tegorocznej edycji wojewódzkiego etapu konkursu udział wzięło 5 gospodarstw ekologicznych o różnym profilu produkcji. Zwycięzcą został pan Robert Michałkiewicz właściciel gospodarstwa ekologicznego z miejscowości Zgniłobłoty, w gminie Bobrowo, w powiecie brodnickim. Zwycięskie gospodarstwo posiada długą tradycję, gdyż ekologiczne metody produkcji wprowadził pan Andrzej, ojciec pana Roberta, certyfikat uzyskało już w 1990 roku. Oznacza to, że znalazło się w grupie pierwszych gospodarstw, które otrzymały certyfikat rolnictwa ekologicznego w Polsce. [Więcej](#)

Wydarzenie wzbudziło duże zainteresowanie zarówno rolników, którzy od wielu lat prowadzą gospodarstwa ekologiczne, tych którzy stawiają pierwsze kroki w ekologicznym systemie produkcji, a także tych, którzy dopiero planują podjąć działalność w tym zakresie.

W ramach operacji zorganizowany został również wyjazd studyjny. W wyjeździe studyjnym uczestniczyło 25 osób, mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego, wpisujących się w grupę docelową: rolnik ekologiczny, przetwórcza ekologiczny, rolnik konwencjonalny zainteresowany systemem rolnictwa ekologicznego, doradca rolny. Podczas wyjazdu uczestnicy mieli okazję poznać specyfikę pracy, zasady funkcjonowania różnych gospodarstw ekologicznych oraz przetwórní działających w województwie dolnośląskim.

Grupa odwiedziła: Karkonoskie Centrum Edukacji Ekologicznej w Szklarskiej Porębie, ekologiczne gospodarstwo towarowe Agropol Sp. z o.o. w Rybnicy, gospodarstwo ekologiczne i zagroda edukacyjna Pani Agaty Kowal-Ruschil „Kowalowe Skąły”, ekologiczne gospodarstwo w Różanej, koło Mieroszowa, gospodarstwo i serownia „Wańczykówka” w Krzeszowie. [Więcej](#)

Organizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu

Data: 19.09.2022 r.

Miejsce: Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

Forma: Spotkanie

Grupa docelowa: rolnicy, hodowcy bydła mlecznego, pracownicy jednostek doradztwa rolniczego, naukowcy.

Cel: transfer wiedzy z zakresu żywienia krów mlecznych ze środowiska naukowego do praktyki. Wspieranie tworzenie grupy tematycznej, ułatwia przepływ branżowej i specjalistycznej wiedzy i informacji oraz wymianę doświadczeń i dobrych praktyk. Upowszechnianie aktualnych, innowacyjnych rozwiązań. Znajomość poruszonych zagadnień jest niezbędna do osiągnięcia zadowalających wyników produkcyjnych w gospodarstwach rolnych.

Relacja:

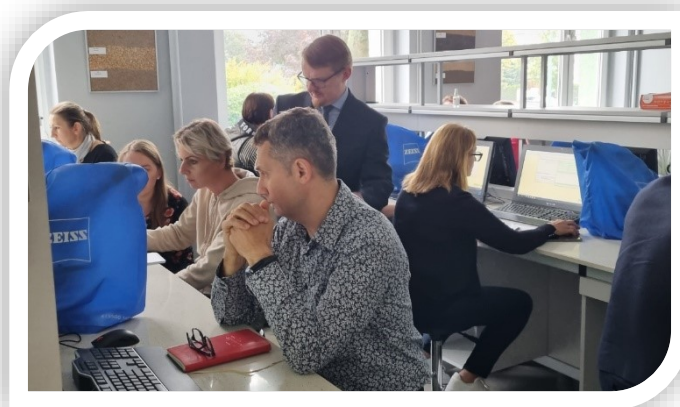
Podczas spotkania poruszone zostały zagadnienia związane z oceną żywienia i zarządzania stadem krów mlecznych. Przedstawione zostały narzędzia służące do oceny żywienia, w tym między innymi: dowolne pobranie suchej masy, oceny BCS (z języka angielskiego: Body Condition Scoring), pH płynu żwacza, tabulogramów oraz skali lokomocji (odzwierciedla ona status zdrowotny racic). Doktor Robert Mikuła opowiedział o bolusach diagnostycznych, które stanowią nowość na rynku.

Jednym z najpowszechniej stosowanych narzędzi do oceny żywienia w stadach krów mlecznych jest analiza sitowa TMR-u. Dzięki niej w bardzo prosty sposób możemy poznać strukturę fizyczną dawki pokarmowej. Struktura fizyczna dawki pokarmowej jest niezwykle istotna dla prawidłowego funkcjonowania układu pokarmowego, w szczególności żwacza. Doktor Robert Mikuła opowiedział uczestnikom jak korzystać z takich sit paszowych. Kolejną bardzo prostą metodą oceny: zdrowotności, niektórych chorób metabolicznych oraz oceny przebiegu prawidłowej fermentacji w żwaczu jest ocena kału, do której służą sita kałowe. Na wyjeździe studyjnym do gospodarstwa prowadzącego hodowlę krów mlecznych uczestnicy szkolenia będą mieli okazję samodzielnie wykonać takie analizy. Dłuższa chwila poświęcona została również na omówienie oceny BCS, jest to ocena która nie wymaga żadnego nakładu pieniężnego (jedynie odpowiedniego nauczania się jej) a świadome wprowadzenie jej w codzienną rutynę niesie za sobą szereg zalet w tym: większą wydajność, mniejsze ryzyko wystąpienia chorób metabolicznych oraz polepszenie wskaźników rozrodu.

Spotkanie to zostało poświęcone również zajęciom komputerowym, na których słuchacze mieli okazję zapoznania się i pracy w programie komputerowym INRAtion, który wspomaga układanie dawek pokarmowych dla zwierząt przeżuwiających według systemu INRA. Kursanci dowiedzieli się jak oszacować rzeczywistą wartość pokarmową pasz oraz poznali mechanizm bilansowania i rekalkulacji dawki pokarmowej.

Ostatnim, jednak niemniej ważnym blokiem tematycznym przedstawionym przez profesora doktora habilitowanego Tomasza Strabla były podstawowe zagadnienia z zakresu doskonalenia bydła mlecznego dla producenta mleka. Omówiono między innymi czynniki determinujące użytkowość krów, podstawy dziedziczenia oraz selekcję. Przedstawione zostało również zagadnienie związane z Inbredem. Informuje nas on o stopniu spokrewnienia zwierząt. Wysoki inbred przynosi straty ekonomiczne hodowcom, dlatego tak ważna jest znajomość rodowodów zwierząt.

Było to ostatnie spotkanie stacjonarne, podczas których doskonalili fachowcy przekazali uczestnikom masę wiedzy teoretycznej. Teraz czas na podsumowanie wiedzy teoretycznej oraz wyciągnięcie wniosków w terenie podczas zajęć praktycznych, które odbędą się w październiku. [Więcej](#)

37. Przedstawienie sposobu kreowania marki lokalnej jako narzędzia promocji regionu na przykładzie Zagórzańskich Dziejzin

Organizator:	Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach	
Data:	19-20.09.2022 r.	
Miejsce:	obszar Beskidu wyspowego i Gorców	
Forma:	Wyjazd studyjny	

Grupa docelowa: rolnicy, lokalni liderzy wiejscy, członkowie KGW, przedstawiciele jednostek doradztwa rolniczego z województwa świętokrzyskiego, inne osoby/podmioty zainteresowane tematem.

Cel: rozpowszechnienie wiedzy i przedstawienie przykładów dobrych praktyk z zakresu wykorzystania potencjału przyrodniczego i kulturowego w rozwoju przedsiębiorczych inicjatyw na przykładzie Zagórzańskich Dziejzin.

Relacja:

Pierwszym odwiedzionym miejscem był Punkt sprzedaży produktu lokalnego i Zagórzańska księgarenka prowadzone przez Centrum Edukacji i Rozwoju eMKa w Kasince Małej. Odbyna się tu usługa pośrednictwa sprzedaży rękodzieła lokalnego m.in. koronek, obrazów malowanych na desce, wypalanej w regionie galanterii drewnianej, zagórzańskich wzorów, zdobionych pierniczków oraz produktów pszczelarskich z lokalnej pasieki. Natomiast zagórzańska księgarenka oferuje literaturę dotyczącą regionu.

Następnie grupa udała się do hotelu JANDA Resort & Conference w Mszanie Dolnej, który posiada certyfikat i możliwość używania znaku promocyjnego Zagórzańskie Dziejziny na usługę: Oferta turystyczno - rekreacyjna oraz noclegowo - gastronomiczna z możliwością rehabilitacji. W sali regionalnej odbyliśmy prezentację marki lokalnej Zagórzańskie Dziejziny przedstawioną przez koordynatorkę marki. Zgłębiono tematykę marki, która jest narzędziem promocji Regionu Zagórzańskiego. Nastąpiła prezentacja oferty warsztatowej Zagórzańskich Dziejzin obejmująca 47 różnych warsztatów edukacyjnych bazujących na lokalnym dziedzictwie przyrodniczym, kulturowym, kulinarnym, artystycznym oraz sportowym.

Ciekawym punktem programu była biesiada zagórzańska w bacówce połączona z warsztatami taneczno - muzycznymi „Pieca zadym nie troncojcie” z udziałem kapeli. Tego typu warsztaty także znajdują się w ofercie Zagórzańskich Dziejzin, a całość wydarzenia odbywa się pod okiem członkiń Stowarzyszenia Miłośników Kultury Góralskiej Pod Cyrlom z Olszówki (partner Zagórzańskich Dziejzin).

Drugi dzień rozpoczął się od warsztatów „Zrelaksowany Zagórzanin” w sali gimnastycznej z widokiem na otaczającą zielen. Ćwiczenia relaksacyjne przeprowadziła instruktorka fitness ze Studia Ruchu. Istnienie tego typu zajęć w ofercie zagórzańskiej jest odpowiedzią na potrzeby turystów ale również dowodem na to, że łącząc tradycję z nowoczesnością można odnieść sukces.

Kolejnym miejscem było Zagórzańskie Centrum Wolontariatu. Tam poznano inicjatywę wolontariatu międzypokoleniowego, która otrzymała Znak Promocyjny Zagórzańskie Dziejziny. Jest to przykład współpracy trójsektorowej w ramach marki. Prowadzi je Stowarzyszenie Kierunek Przyszłość - partner marki. Zaprezentowano działalność stowarzyszenia prowadzącego m.in. warsztaty edukacyjne przy zastosowaniu zróżnicowanych innowacyjnych działań, współpracującego przy tworzeniu oferty Zagórzańskich Dziejzin, tworzącego Zagórzańskie Centrum Wolontariatu.

Niesamowite wrażenie wywarły na uczestnikach warsztaty gotowania tradycyjnych potraw kuchni zagórzańskiej „Zagórzańskie smaki” - przeprowadzone przez Śwarne Babki z KGW Łętowe. [Więcej](#)

Organizator:	Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Brwinowie w Końskowoli
Data:	20.09.2022 r.
Miejsce:	Woj. lubelskie
Forma:	Konferencja

Grupa docelowa: konsorcjanci Grup Operacyjnych EPI realizujących swoje projekty na terenie woj. lubelskiego, osoby zainteresowane tematem innowacji w rolnictwie

Cel: zapoczątkowanie sieciowania lubelskich Grup Operacyjnych EPI oraz promocja projektów, wraz z ich rezultatami, realizowanych przez te Grupy. Operacja polegać będzie na upowszechnianiu wymiany wiedzy i dobrych praktyk w zakresie wdrażania innowacyjnych rozwiązań oraz współpracy rolników w ramach krótkich łańcuchów dostaw, między przedstawicielami Grup Operacyjnych.

Relacja:

Uroczystego otwarcia i powitania zaproszonych gości dokonał Dyrektor LODR w Końskowoli p. Wiesław Orzędowski. Współorganizatorów reprezentowali p. prof. dr hab. Wiesław Oleszek – Dyrektor IUNG PIB w Puławach oraz p. Tomasz Szymajda – Prezes Zarządu Puławskiego Parku Naukowo-Technologicznego.

Konferencja była okazją do zaprezentowania dotychczasowych efektów wdrażania działania „WSPÓŁPRACA”, którego celem jest wspieranie organizacji partnerstw (Grup Operacyjnych) poszukujących innowacyjnych rozwiązań problemów z którymi zmagają się rolnicy, przetwórcy, przedsiębiorcy i doradcy na różnych etapach prowadzonej działalności.

Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli od samego początku uczestniczy we wdrażaniu działania „Współpraca” w ramach PROW 2014-2020, organizuje i wspiera grupy operacyjne. Broker innowacji LODR w Końskowoli p. Marek Siuciak w swojej prezentacji podsumował dotychczasowe nabory wniosków w ramach działania „Współpraca” i przedstawił perspektywy współpracy grup operacyjnych EPI w Planie Strategicznym dla WPR na lata 2023-2027 i proponowane rozwiązania.

Kolejny blok tematyczny był poświęcony prezentacji grup operacyjnych realizujących projekty badawcze i małe w zakresie krótkich łańcuchów dostaw tzw. KŁŻ. Zaprezentowano działania następujących Grup Operacyjnych: Bazydrill; Korab Juice; Agrowe i SatAgro; SOKOWOC; Lokalne Naturalnie; Manufaktura Różanka i Koalicja Paszowa. Jako dobry przykład z województwa sąsiedniego – zaprezentowano grupę operacyjną ORIGINAL FOOD.

Wschodni Akcelerator Biznesu to platforma startowa, która pomaga w rozwoju nowych pomysłów biznesowych w ramach programu realizowanego przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP). Podczas Gali zaprezentowały się trzy firmy działające na terenie PPNT – Bee Natural sp. z o.o., FortiFruits oraz Osmia Future.

Podczas Gali zaprezentowały się instytucje sektora rolnictwa - IUNG PIB w Puławach, Biuro Powiatowe ARiMR w Puławach, LODR w Końskowoli, Lubelska Izba Rolnicza. Ostatnim punktem Gali było podsumowanie i wręczenie nagród dla najlepszych rolników i firm w konkursie Agroliga 2022. [Więcej](#)

[Obejrzyj wideo-relację na kanale YouTube](#)

Organizator:	Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie
Data:	23.09.2022 r.
Miejsce:	Woj. śląskie
Forma:	Konferencja

Grupa docelowa: rolnicy, producenci rolni, hodowcy, mieszkańcy obszarów wiejskich, właściciele gospodarstw agroturystycznych, przedstawiciele jednostek naukowych i samorządowych, przedstawiciele doradztwa rolniczego i inne osoby zainteresowane wdrażaniem innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich

Cel: promowanie innowacji w rolnictwie, uprawie kukurydzy z przeznaczeniem na ziarno, paszę objętościową w postaci kiszonki z kukurydzy, tworzeniu kiszonki CCM (z wykorzystaniem rozdrobnionych kolb kukurydzy poddanych zakiszaniu). Biologizacja gleby, planowanie płodozmianu z wprowadzeniem międzyplonów ścierniskowych, ozimych, nawozów organicznych celem zwiększenia materii organicznej w glebie, ograniczenia powstawania erozji wietrznej oraz wodnej, a także polepszenia warunków powierzchniowo wodnych, poprzez ochronę wierzchniej warstwy gleby. Porównanie tradycyjnej uprawy płużnej w odniesieniu do uproszczeń i innowacji w uprawie – technologia bezorkowa, uprawa zerowa, strip-till. Wpływ uproszczeń w agrotechnice kukurydzy na występowanie chorób, uciążliwych gatunków chwastów i zagrożeń spowodowanych presją szkodników.

Relacja:

Pierwszym z prelegentów była Pani Prof. dr hab. Ewa Solarska z Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. W swoim wystąpieniu przedstawiła zagadnienia związane z rolnictwem świadomym, opartym na biologicznym potencjale gleby i innowacyjną oceną życia mikrobiologicznego gleby.

Prof. dr hab. Janusz Smagacz z Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach przedstawił tematy związane z kształtowaniem żyzności gleby poprzez wybrane zabiegi agrotechniczne – płodozmian, uprawa roli, nawożenie nawozami naturalnymi i organicznymi, uprawa międzyplonów, nawożeniem mineralnym; wyzwaniami w technologiach uprawy kukurydzy, wadami i zaletami uprawy płużnej w odniesieniu do uproszczeń i innowacji w uprawie (technologia bezorkowa, uprawa zerowa, strip-till).

Prof. dr hab. Paweł Beres z Instytutu Ochrony Roślin Państwowy Instytut Badawczy w Rzeszowie w swoim wystąpieniu przedstawił zagadnienia związane z rekomendacjami odmianowymi na podstawie aktualnych badań COBORU dla województwa śląskiego. Na co zwrócić uwagę przy doborze odmian do siewu? Wskazał, na wczesność odmian (skala FAO), warunki mikroklimatyczne, zabiegi uprawowe, terminy siewu i właściwy dobór odmiany do gospodarstwa. Obecnie w Krajowym Rejestrze (KR) znajduje się 251 odmian kukurydzy, w tym 36 zarejestrowanych w 2022 roku. W krajowym rejestrze odmian kukurydzy jest obecnie 155 mieszańców pojedynczych, 82 mieszańców trójliniowych i tylko 1 mieszańiec podwójny. Zaletą mieszańców pojedynczych jest większe wyrównanie morfologiczne i niekiedy wyższe plonowanie niż mieszańców trójliniowych, głównie w bardziej intensywnych warunkach produkcji, jakkolwiek nie jest to regułą. Mieszańce trójliniowe są lepiej dostosowane do gorszych warunków uprawy. Uwarunkowana genetycznie cecha „stay green” umożliwia wydłużoną akumulację składników pokarmowych w roślinach i liściach w okresie dojrzewania. Skutkuje to zwiększeniem plonu w porównaniu do odmian starszego typu, które w okresie dojrzewania szybko zasychały. Długie utrzymywanie zielonych i zdrowych liści to także naturalna bariera utrudniająca rozwój chorób grzybowych. Podstawą nowoczesnej hodowli kukurydzy jest wykorzystanie zjawiska heterozji, czyli bujności mieszańców. Według ekspertów, wśród czynników wpływających na maksymalny plon kukurydzy wymienia się: dobór odmiany (w 30%), zabiegi uprawowe (w 40%), warunki klimatyczne (w 30%). Rolnik ma pełen wpływ na pierwsze z dwóch wymienionych czynników. [Więcej](#)

Organizator:	Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie
Data:	23-24.09.2022 r.
Miejsce:	Woj. śląskie
Forma:	Wyjazd studyjny

Grupa docelowa: rolnicy, producenci rolni, hodowcy, mieszkańcy obszarów wiejskich, przedstawiciele doradztwa i inne osoby zainteresowane wdrażaniem innowacji w rolnictwie.

Cel: zapoznanie rolników z województwa śląskiego z nowoczesnymi maszynami i urządzeniami rolniczymi na XXIII Międzynarodowej Wystawie Rolniczej Agro Show 2022. Możliwości maszyn i urządzeń prezentowane będą na stoiskach, ale też podczas pokazów polowych maszyn rolniczych oraz ich prezentacji na pasie startowym. Organizatorzy zapewniają możliwość uczestnictwa w prelekcjach i wykładach oraz konferencji pt. Innowacja Tu i Teraz – AGRO SHOW 2022, które pozwolą uczestnikom na zdobycie nowych informacji.

Relacja:

Tegoroczna wystawa zgromadziła 641 wystawców, w tym 99 zagranicznych, łącznie z firmami które przybyły zza wschodniej granicy – z Ukrainy. Dwudniowy wyjazd pozwolił zainteresowanym rolnikom na poznanie technologicznych nowości zwłaszcza w tym roku, ukierunkowanych na rozwiązania związane z ochroną środowiska i klimatu. Wyróżniały się zestawy maszyn pozwalające na ograniczenie przejazdów po polu i uproszczenie uprawy. Prym, jak zwykle, wiodły stoiska ze sprzętem rolniczym a wśród nich producenci traktorów kombajnów i maszyn samobieżnych np. opryskiwaczy. Szczególne wrażenie robiły ogromne traktory i kombajny gigantów na rynku agro takich jak John Deere, Claas, New Holland, Kuhn czy Deutz. Były to maszyny o bardzo dużej wydajności, rzędu kilkuset hektarów na dzień które aby osiągać takie wydajności muszą pracować na odpowiednio wielkich polach. Do mniejszych producentów skierowana była również szeroka oferta, również z firm polskich. Nowy kierunek w podejściu do upraw pokazało kilka stoisk, które wyspecjalizowały się w produkcji maszyn rolniczych do uprawy pasowej. Absolutną nowością były maszyny autonomiczne, w których rola człowieka ogranicza się tylko do zaprogramowania pracy, a potem dzięki technologii GPS robot już samodzielnie pracuje na polu.

Firmy produkujące wyposażenie do budynków inwentarskich także były obecne prezentując szeroki wachlarz swoich wyrobów, ułatwiających obsługę zwierząt w gospodarstwie. Prezentowane były też hale namiotowe o różnych nowatorskich rozwiązaniach konstrukcyjnych o szerokim zastosowaniu w gospodarstwach. Przedsiębiorstwa zajmujące się materiałem siewnym tak hodowcy jak i dystrybutorzy oferowali różne gatunki, przy czym popularnością cieszyły się te odmiany które pozwalają opóźnić termin siewu, charakteryzujące się szybkim wiosennym startem pozwalającym nadrobić jesienne opóźnienia w zasiewach. Co przy zmianowaniu, w którym występują buraki czy kukurydza na ziarno umożliwia większość elastyczność w doborze zasiewów.

Podczas Targów Agroshow, odbywały się pokazy maszyn i ich możliwości podczas pracy. Odbył się też pokaz pracy autonomicznego robota, który w zależności od zamocowanego narzędzia mógł bronować, pielnić lub siać.

O reagowaniu na bieżącą sytuację świadczy obecność na wystawie przedsiębiorstwa produkującego brykieciarki do produkcji opału ze słomy a także firmy wypożyczającej swoje maszyny do produkcji opału z biomasy niedrzewnej. Zapotrzebowanie na te maszyny było tak duże że nawet do końca roku zamknięte były zapisy na ich wypożyczenie.

W trakcie wyjazdu pracownicy SIR omówili zasady działania sieci SIR oraz realizowane przez ŚODR w Częstochowie operacje w ramach działania M16 Współpraca z PROW 2014-2020. [Więcej](#)

Organizator:	Opolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Łosiowie
Data:	26-28.09.2022 r.
Miejsce:	Niemcy
Forma:	Wyjazd studyjny

Grupa docelowa: potencjalni partnerzy LPW, przedstawiciele jednostek naukowych, samorządów terytorialnych, spółek wodnych, rolnicy, pracownicy jednostek doradztwa rolniczego, oraz osoby zainteresowane tematem.

Cel: promowanie innowacyjnych rozwiązań, wymiana wiedzy, przedstawienie nowości technicznych i naukowych oraz upowszechnianie doświadczeń w gospodarce wodnej. Budowanie kontaktów i transferu wiedzy: nauka – doradztwo – praktyka. Transfer wiedzy na temat właściwego funkcjonowania spółek wodnych wraz z ich wsparciem, możliwości dofinansowania inwestycji wodnych, działalność spółek i zasad korzystania z wód oraz pozyskania zgód wodnoprawnych. Podniesienie świadomości na temat deficytu wody oraz potrzeb nawodnień roślin uprawnych.

Relacja:

Wyjazd rozpoczął się wizytą w oczyszczalni ścieków Abwasserverband Braunschweig, gdzie został zaprezentowany film o działalności oczyszczalni oraz współpracy z rolnikami. Uczestnicy dowiedzieli się o procesach stosowanych do oczyszczania wody i wykorzystaniu wody szarej do nawodnienia pól roślin energetycznych oraz zbóż. W trakcie wizyty przeprowadzony został wykład przez prof. dr. inż. Thomasa Dockhorn, który prezentował badania na temat użytkowania wody szarej z oczyszczalni ścieków do uprawy roślin w systemie hydroponicznym. System hydroponiczny jest uprawą bez gleby z wykorzystaniem roztworu wodnego. Oczyszczalnia współpracując z rolnikami również nawozi im okoliczne pola osadem. Rozbudowany system nawodnieniowy i przepompownia pozwala na wykorzystywanie wody szarej do nawodnienia okolicznych pól poprzez deszczownie szpulowe.

Następnym odbiorcą systemu Braunschweig jest biogazownia, która wykorzystuje rośliny energetyczne z pól nawadnianych wodą szarą. Energia wykorzystywana jest do zasilania oczyszczalni ścieków a nadwyżka sprzedawana do sieci. Następnego dnia odwiedziliśmy Agro-Sat Consulting GmbH, który mieści się w Baasdorf. Jest to firma, która zajmuje się doskonaleniem różnych systemów oraz poszukiwaniu innowacyjnych rozwiązań wykorzystywanych w uprawach warzywnych. Podczas wizyty była przedstawiona sytuacja hydrologiczna oraz jakie warunki atmosferyczne panują w regionie. Z powodu niskich opadów, region ten boryka się z niedoborem wody, dlatego też stosują precyzyjne nawadnianie zasilane energią słoneczną. Zostały przedstawione zalety takiego systemu, który jest dostosowany do rzeczywistych potrzeb wodnych roślin uprawnych.

W ostatni dzień grupa odwiedziła Naturhof Wolfsburg, dzięki pomocy Niemieckiego Partnerstwa Wodnego (German Water Partnership). GWP jest siecią, która połączyła mniej więcej 300 prywatnych jak i publicznych instytucji, firm zajmujących się szeroko pojętym sektorem wodnym. GWP jest również dział zajmujący się nawodnieniem rolniczym i dzięki uprzejmości Pana Fabian Fischer, została zorganizowana wizyta w gospodarstwie sadowniczym, gdzie inżynier Parssa Razavi przedstawił funkcjonowanie całego systemu nawodnienia stosowanego w gospodarstwie. Na koniec spotkanie zakończyło się dyskusją na temat innowacji.

Udział w wyjeździe studyjnym pozwolił uczestnikom na: zapoznanie się z nowatorskimi systemami nawodnienia stosowanymi w uprawach, zwrócić uwagę jak istotne jest precyzyjne nawadnianie oraz kontrola wilgotności gleby i pomiarów atmosferycznych, żeby efektywnie i wydajnie gospodarować wodą. [Więcej](#)

42. Dobre przykłady w rolnictwie ekologicznym

Organizator:	Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu
Data:	26-30.09.2022 r.
Miejsce:	Woj. lubelskie i podkarpackie
Forma:	Wyjazd studyjny

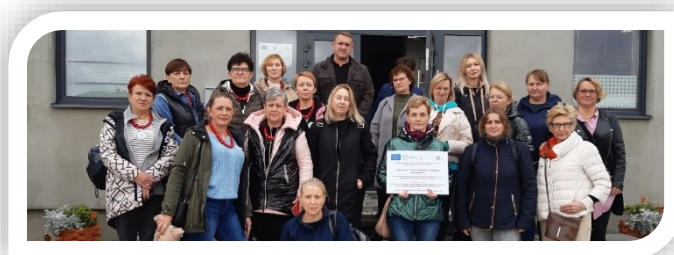

Grupa docelowa: mieszkańcy obszarów wiejskich, rolnicy, przedstawiciele jednostek doradztwa rolniczego, producenci rolni.

Cel: podniesienie poziomu wiedzy z zakresu agrotechniki w rolnictwie ekologicznym oraz przetwórstwa produktów ekologicznych. Usprawnienie produkcji we własnych gospodarstwach oraz na rozwiązywanie istniejących problemów związanych z produkcją ekologiczną. Zachęcenie uczestników do podejmowania inicjatywy przetwarzania produktów we własnych gospodarstwach. Uczestnicy wyjazdu będą mieli możliwość nawiązania współpracy między uczestnikami wyjazdu oraz odwiedzanymi gospodarstwami.

Relacja:

W ciągu czterech dni grupa odwiedziła trzy gospodarstwa ekologiczne w województwach lubelskim i podkarpackim, które cechowały się zróżnicowaną produkcją. Zwieńczeniem wyjazdu była wizyta w Parku Narodowym w Bieszczadach.

Pierwszego dnia wyjazdu studyjnego odbyła się wizyta w gospodarstwie ekologicznym „Barwy Zdrowia” pana Tomasza Obszańskiego w Tarnogrodzie. Pan Tomasz prowadzi gospodarstwo ekologiczne na powierzchni 70 hektarów wraz z dzierżawami. Zajmuje się produkcją roślinną i zwierzęcą. Produkuje między innymi buraki ćwikłowe, ziemniaki, marchew, cebulę, czosnek oraz zboża i rzepak ozimy. Posiada również w pełni wyposażony park maszynowy wraz ze specjalistycznymi maszynami do warzyw. Podczas wykładów rolnik omówił w jaki sposób są produkowane warzywa, pakowane, czyszczone i etykietowane. Następnie została przedstawiona produkcja tłoczenia oleju na zimno oraz jego pakowanie i etykietowanie. Kolejnym punktem w programie był wykład na temat hodowli trzody chlewnej – rasy zachowawczej (puławska i złotnicka pstra).

Tucznie są ubijane w zakładzie mięsnym „Farma Roztocza”, która jest zrzeszona z gospodarstwem „Barwy Zdrowia”. W zakładzie są ubijane zwierzęta ekologiczne i nieekologiczne – trzoda chlewna i bydło. Dziennie ubijanych jest 50 sztuk. Zwierzęta są również skupowane od miejscowych mieszkańców. Zakład produkuje około 40 rodzajów wędlin ekologicznych i około 100 rodzajów wędlin nieekologicznych. Recepty są własne i nadal tworzone są nowe. Następnie zwiedzana była przetwórnia owoców i warzyw. Maszyny zostały zakupione z dofinansowania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020.

Drugiego dnia grupa odwiedziła dwa gospodarstwa ekologiczne Pana Marcina Dunajc w miejscowości Lubla. Pan Marcin prowadzi gospodarstwo rolne na powierzchni 100 hektarów, w tym posiada 60 hektarów gruntów ornych (GO) i 40 hektarów trwałych użytków zielonych (TUZ). Posiada 30 sztuk krów mlecznych i około 30 sztuk młodzięży rasy krów simental. Mleko w całości jest przetwarzane w gospodarstwie.

Kolejnym odwiedzionym gospodarstwem ekologicznym było gospodarstwo pana Tadeusza Rolnika w miejscowości Niebieszczy. Rolnik prowadzi produkcję warzywną ekologiczną, w tym uprawy pod osłoną oraz w skrzyniach (permakultura). Mieliśmy okazję zobaczyć przetwórstwo warzywne oraz spróbować tych przetworów. Pan Tadeusz specjalizuje się w kiszeniu warzyw. Posiada również sprzęt do tłoczenia oleju na zimno. Jest właścicielem małej pasieki, która liczy 16 uli. Prowadzi również przydomowy sklep ze sprzedażą produktów ekologicznych.

W trzecim dniu wyjazdu studyjnego zwiedzany był Ośrodek Edukacji Ekologicznej Bieszczadzkiego Parku Narodowym w Ustrzykach Dolnych. W muzeum przyrodniczym uczestników zapoznano z przekrojami glebowymi występujących w Bieszczadach od ery polodowcowej aż do dzisiaj. [Więcej](#)

43. Przetwórstwo na małą skalę szansą dla niewielkich producentów rolnych

Organizator:	Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Brwinowie w Końskowoli
Data:	27.09.2022 r.
Miejsce:	Uniwersytet Przyrodniczego w Lublinie Wydział Nauk o Żywności i Biotechnologii
Forma:	Warsztaty

Grupa docelowa: rolnicy, przetwórcy, osoby zainteresowane tematyką.

Cel: rozpowszechnianie wśród mieszkańców obszarów wiejskich województwa lubelskiego przetwórstwa owoców i warzyw z własnego gospodarstwa na małą skalę oraz promowanie krótkich łańcuchów dostaw. W obecnej sytuacji rynkowej ważne jest, aby producenci owoców i warzyw mieli zróżnicowany asortyment produktów świeżych oraz przetworzonych, a tym samym umieli dostosować podaż i poprawić dystrybucję, tak aby zaspokoić oczekiwania ilościowe i jakościowe konsumenta, a przy tym czerpać dodatkowe dochody z gospodarstwa.

Relacja:

Wychodząc naprzeciw potrzebom rolników i przetwórców, Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli wraz z Uniwersytetem Przyrodniczym w Lublinie zorganizował warsztaty „Przetwórstwo na małą skalę szansą dla niewielkich producentów rolnych”. Wykłady i warsztaty prowadzili pracownicy Wydziału Nauk o Żywności i Biotechnologii, Zakład Technologii Owoców, Warzyw i Grzybów, Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

Program podzielony był na 3 bloki – kiszenie, dżemy i soki. Dr inż. Ewa Jabłońska-Ryś omówiła wady i zalety fermentacji spontanicznej i kierowanej (z użyciem kultur startowych). Przedstawione zostały pozytywne aspekty włączania do diety produktów kiszonych. Podczas warsztatów uczestnicy przygotowywali różne owoce i warzywa do kiszenia, a wśród nich seler, marchew, pomidory, jabłka, pieczarki, rzodkiewka. W części dotyczącej dżemów owocowo-warzywnych, dr Aneta Sławińska przedstawiła definicję i wymogi dotyczące produktów słodzonych, w tym dżemów (dżemów tradycyjnych i o obniżonej zawartości cukru), technologię ich produkcji, metody utrwalania, warunki przechowywania i dozwolone dodatki. W części praktycznej uczestnicy mieli możliwość samodzielnie przygotować dżemy owocowo – warzywne z wykorzystaniem surowców o wysokich walorach prozdrowotnych takich jak: pomidory, dynia czy cukinia. I tak powstały dżemy – pomidor z truskawkami, pomidor z imbirem, cukinia z jabłkiem, dynia z pomarańczą,

Ostania część prowadzona przez dr Wojciecha Radzkiego dotyczyła produkcji soków NFC. Soki owocowe NFC (ang. not from concentrate) są to produkty powstałe przez wyciskanie świeżych surowców, najczęściej poddane utrwalaniu. Soki owocowe NFC nie zawierają dodatku wody, cukru, czy dodatków do żywności. Mogą zawierać dodatek witaminy C (za wyjątkiem soków oznaczonych jako sok 100%). Soki NFC są produktami naturalnie mętными, bogatymi w związki polifenolowe i naturalnie występujące w surowcach witaminy. Podczas warsztatów uczestnicy mieli okazję wyprodukować soki NFC z różnych odmian jabłek i marchewki, ocenić ich walory smakowe, a także wykonać podstawowe analizy fizyko-chemiczne. Zaznajomili się również z wyposażeniem niezbędnym do produkcji soku na małą skalę.

Warsztaty pokazały uczestnikom wizję oraz szersze perspektywy w odniesieniu do własnych możliwości wytwórczych. Moda wśród konsumentów na zdrową żywność wytwarzaną w warunkach rzemieślniczych stała się stałym elementem dzisiejszych czasów. Potrzeba powstawania nowych przetwórców jest bardzo wysoka. Poprzez promowanie krótkich łańcuchów dostaw możemy przyczynić się do ich kreowania. [Więcej](#)

44. Spotkanie informacyjno-szkoleniowego dla pracowników Wojewódzkich Ośrodków Doradztwa Rolniczego oraz CDR wykonujących i wspierających zadania na rzecz SIR

Organizator:	Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Warszawie
Data:	28-30.09.2022 r.
Miejsce:	Woj. lubuskie
Forma:	Spotkanie

Grupa docelowa: pracownicy CDR i WODR, przedstawiciele administracji publicznej.

Cel: wymiana doświadczeń oraz dobrych praktyk z zakresu funkcjonowania i realizacji zadań Sieci SIR oraz wspierania tworzących się oraz realizujących projekty Grup Operacyjnych EPI. Przekazanie bieżących informacji dotyczących działania "Współpraca" w ramach PROW 2014-2020 oraz pomocy technicznej, a także doskonalenie umiejętności miękkich. Przekazanie informacji dotyczących zadań w ramach Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

Relacja:

W pierwszym dniu spotkania Koordynatorzy SIR z Lubuskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Kalsku, pełniąc funkcję gospodarza spotkania, omówili funkcjonowanie Sieci na ich obszarze. W dalszej części wydarzenia odbyła się prezentacja wybranych operacji realizowanych przez Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego w ramach SIR. Dodatkowo krajowy broker innowacji Aleksander Bomberski omówił VI nabór wniosków w ramach działania „Współpraca” oraz przeprowadził wraz z uczestnikami analizę sytuacji w funkcjonujących Grupach Operacyjnych. Na koniec spotkania omówione zostały zmiany do Planu Operacyjnego KSOW na lata 2022 – 2023 oraz bieżące sprawy związane z funkcjonowaniem SIR.

Drugi dzień wydarzenia przeznaczony był na wizyty studyjne u 3 inspirujących Partnerów SIR prowadzących produkcję rolniczą na terenie województwa lubuskiego. Wizytę rozpoczęto w gospodarstwie Lubuskie Angusowo – gospodarstwie prowadzącym rolnictwo w systemie regeneratywnym, skupiającym swoją działalność na produkcji zwierzęcej. Nowatorski sposób prowadzenia gospodarstwa, pozwala na uzyskanie zadowalających wyników ekonomicznych, dobrej jakości produktów odzwierzęcych przy jednoczesnym ograniczeniu negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze. Kolejnym punktem programu było Gospodarstwo Naturalne Malinówka, którego główną gałęzią

produkcji jest pszczelarstwo oraz permakulturowa uprawa roślin. Ostatnim z wizytowanych miejsc było Gospodarstwo Rolne Leszka Pietrasika. Zarządzający tym 3000-hektarowym gospodarstwem podzielił się z nami swoją historią, zasadami prowadzenia tak dużego gospodarstwa, a także sposobami radzenia sobie z problemami z suszą, czy niską klasą gleb. Gospodarstwo to głównie zajmuje się produkcją roślinną wielkopowierzchniową, jednak podążając za swoimi marzeniami, a przy okazji idąc w stronę dywersyfikacji dochodów właściciel gospodarstwa założył Winnicę „Łukasz”.

Trzeci, ostatni dzień spotkania poświęcony był omówieniu tematów związanych z funkcjonowaniem i zadaniami Krajowej Sieci Wspólnej Polityki Rolnej (KSOW+), jak również omówieniu i analizie warunków tworzenia oraz funkcjonowania Grup Operacyjnych w ramach WPR na lata 2023 -2027. Na koniec odbyły się konsultacje indywidualne z koordynatorami SIR i brokerami innowacji. [Wiecej](#)

45. Dobre praktyki w organizacji krótkich łańcuchów dostaw żywności

Organizator:	Łódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Bratoszewicach
Data:	30.09. - 01.10.2022 r.
Miejsce:	Woj. małopolskie
Forma:	Wyjazd studyjny

Grupa docelowa: rolnicy, przetwórcy produktów lokalnych, członkowie Kół Gospodyń Wiejskich, mieszkańcy obszarów wiejskich, pracownicy naukowcy, pracownicy jednostek doradztwa rolniczego.

Cel: transfer wiedzy i innowacji w zakresie krótkich łańcuchów dostaw oraz zapewni zdobycie najnowszej wiedzy na temat wytwarzania i wprowadzania na rynek produktów regionalnych, lokalnych, tradycyjnych w zgodzie z obowiązującym prawem, a także pokaże najnowsze metody i formy sprzedaży ww. produktów. Wymiana doświadczeń oraz nawiązanie kontaktów z doświadczonymi producentami. Promowanie krótkich łańcuchów dostaw w oparciu o lokalną żywność. Skracanie łańcucha żywnościowego poprzez bezpośrednią sprzedaż produktów rolnych. Prezentacja innowacyjnych rozwiązań w zakresie sprzedaży i dystrybucji produktów rolnych wysokiej jakości. Budowanie sieci kontaktów w zakresie wdrażania innowacji na obszarach wiejskich.

Relacja:

Rolnicy i producenci żywności z woj. łódzkiego mieli okazję na terenie Małopolski wymienić doświadczenia i zdobyć nową wiedzę od tamtejszych producentów na temat wytwarzania i wprowadzania na rynek produktów regionalnych, lokalnych, tradycyjnych w zgodzie z obowiązującym prawem, a także zdobyć wiedzę na temat najnowszych metod i form sprzedaży ww. produktów.

Odbyły się wizyty w:

- Octovni Janowice - produkującej w 100% naturalne octy rzemieślnicze z najlepszych lokalnych produktów,
- gospodarstwie sadowniczym Dariusza Zwolińskiego - naturalna uprawa jabłoni i tłoczenie z niej rzemieślniczych soków,
- Centrum Produktu Lokalnego w Rzuchowej - wizyta oraz spotkanie ze stowarzyszeniem GRUPA ODROLNIKA, które powołało do życia i prowadzi Centrum Produktu Lokalnego w Rzuchowej (CPL), które jest miejscem do szeroko rozumianej promocji produktów lokalnych, tradycji ludowych, rzemiosła i rękodzielnictwa,
- Chacie Włóczykija i Schronisku Dobrych Myśli – uczestnicy spotkali się z gospodarzem tego miejsca, była okazja do rozmów i zadawania pytań.
- Winnicy Dąbrówka – winnica rodzinna, położona w miejscowości Dąbrówka Szczepanowska na skraju Kotliny Sandomierskiej i Pogórza Zachodnio-Karpackiego w Gminie Pleśna. Południowe usytuowanie stoku o powierzchni 4,3 ha gwarantuje doskonałe nasłonecznienie krzewów winorośli, a naturalną ich osłonę stanowi las. Obecnie winnica ma 2,3 ha powierzchni. Produkuje wina białe, różowe i czerwone. Dominującymi odmianami są: Solaris, Hiberna, Johanner, Jutrzenka., Muscat Otonel, Muskaris, Pinot Blanc, Seyval Blanc, Rondo, Regent, Pinot Noir, Monarch, Cabernet Cantor, Alibernet, Dunaj.

W trakcie wyjazdu uczestnicy wysłuchali wykładów: „Wytwarzanie i wprowadzanie na rynek produktów regionalnych, lokalnych, tradycyjnych zgodnie z obowiązującym prawem. Wymogi higieniczne i weterynaryjne związane z bezpieczeństwem oraz jakością żywności pochodzenia zwierzęcego i roślinnego”, „Formy sprzedaży w ramach krótkich łańcuchów dostaw”, „Kanały dystrybucji żywności w ramach krótkiego łańcucha dostaw z wykorzystaniem innowacji marketingowych i social mediów. Przykłady dobrych praktyk sprzedażowych”.

Wykłady poprowadził Jan Czaja, właściciel gospodarstwa rolnego, Menadżer Produktu Lokalnego, koordynator projektu odrolnika.pl, autor wielu opracowań, audycji i artykułów poświęconych produktowi lokalnemu, organizator grupy „producenckiej” paczkaodrolnika.pl.

Organizator:	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu
Data:	III kwartał 2022 r.
Miejsce:	Woj. pomorskie
Forma:	stoiska promocyjno-informacyjne

Grupa docelowa: rolnicy, przedstawiciele doradztwa rolniczego, jednostki naukowe, przedsiębiorcy sektora rolno-spożywczego, mieszkańcy obszarów wiejskich, inne podmioty zainteresowane tematem.

Cel: przekazywanie informacji o idei, funkcjach i możliwościach jakie daje uczestnictwo w przedsięwzięciach realizowanych w ramach SIR w województwie pomorskim. Zachęcanie do nawiązania współpracy z Siecią da podłoże do pozyskiwania nowych partnerów Sieci bezpośrednio zainteresowanych wdrażaniem innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie i na obszarach wiejskich. W tym celu zaplanowano organizację stoisk wystawienniczych promujących innowacyjne rozwiązania związane z rozwojem obszarów wiejskich.

Relacja:

Specjaliści z Zespołu SIR przygotowali stoiska informacyjno-promocyjne w wielu lokalizacjach, gdzie oprócz udzielania informacji potencjalnym interesantom, udostępniili publikacje wydane przez PODR w Lubaniu w ramach SIR. Promocja założeń i idei SIR miała miejsce podczas 5 imprez o charakterze rolniczym w województwie pomorskim:

- XXIX Pomorskie Agro Targi w Lubaniu (4-5 czerwca 2022 r.);
- II Młodzieżowe Dni Pola w Lubaniu (22 czerwca 2022 r.);
- XXIV Kaszubska Jesień Rolnicza w Lubaniu (17-18 września 2022 r.);
- Bitwa Regionów we Wdzydzach Kiszewskich (24 września 2022 r.);
- XXVII Kociewska Wystawa Zwierząt Hodowlanych, Samorządowe Dożynki Powiatu Starogardzkiego połączone z IX Wystawą Bydła Mlecznego i Targami Rolno-Ekologicznymi (25 września 2022 r.).

Dzięki tej inicjatywie potencjalni interesanci mogli zapoznać się z działalnością PODR w Lubaniu w zakresie wdrażania i upowszechniania innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich. Działania te miały zachęcić potencjalnych odbiorców do nawiązania współpracy z Siecią, która da podłoże do pozyskiwania nowych partnerów Sieci bezpośrednio zainteresowanych wdrażaniem innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie i na obszarach wiejskich.

Do grupy docelowej, do której kierowana była ta operacja, w szczególności należą: rolnicy, przedstawiciele doradztwa rolniczego, jednostki naukowe, przedsiębiorcy sektora rolno-spożywczego, mieszkańcy obszarów wiejskich, a także inne podmioty zainteresowane tematem. [Więcej](#)

Organizator:	Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Olsztynie
Data:	III kwartał 2022 r.
Miejsce:	Woj. warmińsko-mazurskie
Forma:	Spotkanie polowe

Grupa docelowa: rolnicy, przedstawiciele doradztwa rolniczego, pracownicy uczelni i jednostek naukowych, przedstawiciele samorządu rolniczego, przedstawiciele administracji rządowej i samorządowej, pracownicy jednostek wspierających rozwój rolnictwa, przedsiębiorcy, zainteresowani tematyką operacji

Cel: budowa sieci powiązań między sferą nauki i biznesu a rolnictwem oraz ułatwienie transferu wiedzy i innowacji do praktyki rolniczej. Wymiany doświadczeń i rozwiązywania problemów technologicznych oraz upowszechnianie nowych metod technologii uprawy i propagowanie dobrych praktyk rolniczych w uprawie roślin.

Relacja:

Ponad 1300 uczestników, w tym 1000 rolników, ponad 130 doradców rolniczych, prawie 170 przedstawicieli instytucji i jednostek działających na rzecz rolnictwa, przedstawiciele samorządu terytorialnego, podmiotów produkujących środki do produkcji rolniczej - to niektóre z liczb, które charakteryzują zakończone II Warmińsko-Mazurskie Dni Pola.

Najwyższej klasy eksperci w branży rolniczej - naukowcy z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, z Instytutu Ochrony Roślin - PIB w Poznaniu, z Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa - PIB w Puławach oraz z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, wykonali analizy stanu upraw w warunkach specyficznych dla każdego powiatu naszego województwa oraz przeprowadzili wykłady, m.in.: o aktualnych problemach w ochronie upraw, szczególnie zbóż i rzepaku, przed agrofagami, kierunkach współczesnej ochrony upraw, o rozwiązaniach agrotechnicznych, które pozwalają dbać o środowisko naturalne oraz osiągnąć satysfakcjonujący plon.

Odbyły się niezliczone rozmowy z rolnikami. Utworzyła się, a w wielu przypadkach zacieśniła się istniejąca już sieć kontaktów międzyludzkich, możliwe było wzajemne poznanie siebie, wymiana chociażby numerów telefonów, by późniejszy kontakt i wzajemna pomoc były możliwe.

W Ośrodku z pewnością będziemy analizować to wydarzenie jeszcze pod kątem doradczym, po to, aby spotkania polowe za rok były dla rolników równie atrakcyjne, pod względem merytorycznym, jak tegoroczne II Warmińsko-Mazurskie Dni Pola. [Więcej](#)

Organizator:	Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu
Data:	III kwartał 2022 r.
Miejsce:	Woj. wielkopolskie
Forma:	szkolenia

Grupa docelowa: producenci rolni, mieszkańcy obszarów wiejskich, przedstawiciele jednostek doradztwa rolniczego, przedstawiciele administracji samorządowej wszystkich szczebli i wojewódzkiej, przedstawiciele spółek wodnych i związków spółek wodnych.

Cel: zainicjowanie współpracy oraz stworzenie sieci kontaktów między lokalnym społeczeństwem a instytucjami i urzędami, w zakresie gospodarki wodnej na obszarach wiejskich ze szczególnym uwzględnieniem rolnictwa.

Relacja:

W trzecim kwartale 2022 roku zorganizowano w ramach Lokalnych Partnerstw do spraw Wody (LPW) szkolenia online w blokach tematycznych pod nazwą „Sami zatrzymajmy wodę” oraz „Innowacyjne metody zwiększania odporności na deficyt wodny w glebie”.

Zaproszenia na szkolenia wysyłane były do członków powołanych LPW, przedstawicieli samorządów gminnych i powiatowych, doradców oraz rolników. Po zakończeniu szkolenia, jego uczestnikom, zostały udostępnione prezentacje poprzez przesłanie na adresy mailowe linku do pobrania materiałów.

Na szkoleniach zaprezentowano następujące zagadnienia:

- Żyzność gleby i jej kluczowe znaczenie w trakcie suszy - prowadzący: doktor Stanisław Świtek
- Dostosuj się lub giń. Zwiększanie odporności gospodarstw na szkody wywołane suszą - prowadzący: Jacek Schubert
- Zatrzymać wodę w glebie poprzez odpowiednie nawożenie i uprawę - prowadzący: Karol Glapiak
- Życie na Pola! - prowadzący: Patryk Kokociński
- Retencja. Zrób to sam! - prowadzący: Patryk Kokociński

[Więcej](#)

Organizator: Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie

Data: III kwartał 2022 r.

Forma: Cykl szkoleń i spotkań

Grupa docelowa: przedstawiciele Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, administracji publicznej, spółki wodnej, izby rolniczej, lasów państwowych, parków narodowych i krajobrazowych, instytutów naukowych/ uczelni rolniczych, organizacji pozarządowych, rolnicy, właściciele stawów rybnych, przedstawiciele podmiotów doradczych, przedsiębiorcy mający oddziaływanie na stan wód na danym terenie, inne podmioty zainteresowane tematem.

Cel: zainicjowanie współpracy oraz stworzenie sieci kontaktów między lokalnym społeczeństwem a instytucjami i urzędami, w zakresie gospodarki wodnej na obszarach wiejskich ze szczególnym uwzględnieniem rolnictwa. Wzajemne poznanie zakresów działania i potrzeb związanych z gospodarowaniem wodą członków LPW, diagnoza sytuacji w zakresie zarządzania zasobami wody pod kątem potrzeb rolnictwa i mieszkańców obszarów wiejskich danego powiatu - analiza problemów oraz potencjalnych możliwości ich rozwiązania, upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie gospodarki wodnej i oszczędnego gospodarowania nią w rolnictwie i na obszarach wiejskich. Głównym celem operacji jest powołanie Lokalnych Partnerstw ds. Wody w poszczególnych powiatach.

Relacja:

W ramach operacji przeprowadzono cykl szkoleń i spotkań:

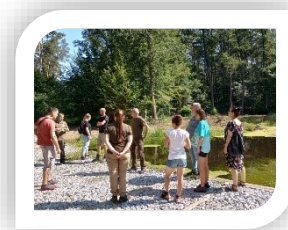
1.07.2022r. Spotkania w powiatach	mogileński	Restauracja” Sala Bankietowa Sajnówka” ul. 11 Listopada 24, 88-300 Mogilno
4.07.2022r. Spotkania w powiatach	lipnowski	Restauracja “Marsyljo” ul. Wyszyńskiego 48, 87-600 Lipno
5-6.07.2022 r. Warsztaty dla doradców	KPODR w Minikowie	Uwarunkowania prawne inwestycji wodnych, rola i zadania instytucji działających w zakresie gospodarki wodą, finansowanie inwestycji wodnych, uwarunkowania wynikające ze zmian klimatu.
21.09.2022 Spotkania w powiatach	lipnowski	Oddział Zarzeczewo, ul. Nizinna 9, 87-801 Włocławek 3
23.09.2022 Spotkania w powiatach	mogileński	Nadleśnictwo Miradz, Miradz 12, 88-320 Strzelno
26.09.2022 Spotkania w powiatach	wąbrzeski	Restauracja Zamkowa, ul. Chełmińska 26, Wąbrzeźno
28.09.2022 Spotkania w powiatach	golubsko-dobrzyński	Restauracja KAPRYS ul Kilińskiego 7 - Golub-Dobrzyń

Organizator:	Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą we Wrocławiu
Data:	III kwartał 2022 r.
Miejsce:	powiat kłodzki; zgorzelecki; ząbkowicki; lubański; strzeliński; lwówecki; świdnicki; trzebnicki, oleśnicki; dzierzoniowski
Forma:	Wyjazdy studyjne

Grupa docelowa: członkowie Dolnośląskiego Partnerstwa ds. Wody (DPW) na terenie powiatu kłodzkiego, w tym przedstawiciele jednostek samorządowych, a także inne osoby zainteresowane wdrażaniem innowacji w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi, przedstawiciele zespołu eksperckiego i doradztwa rolniczego, rolnicy i mieszkańcy obszarów wiejskich powiatu kłodzkiego; zgorzeleckim; ząbkowickim; lubańskim; strzelińskim; lwóweckim; świdnickim; trzebnickim, oleśnickim, dzierzoniowskim.

Cel: upowszechnianie innowacyjnych rozwiązań w zakresie racjonalnej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich powiatu kłodzkiego, propagowanie nowoczesnych, sprzyjających środowisku metod gospodarowania zasobami wodnymi w rolnictwie i na obszarach wiejskich, a także wymiana wiedzy, doświadczeń pomiędzy uczestnikami wyjazdu – członkami Dolnośląskiego Partnerstwa ds. Wody (DPW) na terenie poszczególnych powiatów województwa dolnośląskiego, ekspertami z dziedziny hydrologii w rolnictwie, meteorologii, inżynierii i ochrony środowiska, przedstawicielami doradztwa rolniczego pełniącymi funkcję koordynatorów ds. SIR i zajmującymi się Lokalnymi Partnerstwami ds. Wody w województwie dolnośląskim, a także rolnikami i mieszkańcami obszarów wiejskich zainteresowanymi ww. tematem.

Relacja:

W III kwartale 2022 r. DODR zorganizował wyjazdy studyjne w ramach operacji Woda i środowisko – ochrona zasobów wodnych w powiatach kłodzkim; zgorzeleckim; ząbkowickim; lubańskim; strzelińskim; lwóweckim; świdnickim; trzebnickim.

- W dniach 29-30.09.2022 r. w Bystrzycy Górnej odbył się wyjazd studyjny pn. „Woda i środowisko – ochrona zasobów wodnych w powiecie kłodzkim”. [Więcej](#)
- W dniach 29-30 września 2022 r. odbył się wyjazd studyjny pn. „Woda i środowisko – ochrona zasobów wodnych w powiecie zgorzeleckim”. [Więcej](#)
- W dniach 19-20.09.2022 r. w Boguszowie Gorcach odbył się wyjazd studyjny pn. „Woda i środowisko – ochrona zasobów wodnych w powiecie ząbkowickim”. [Więcej](#)
- W dniach 22-23 września 2022 r. odbył się wyjazd studyjny pn. „Woda i środowisko – ochrona zasobów wodnych w powiecie lubańskim”. [Więcej](#)
- W dniach 22-23 września 2022 r. na terenie powiatu wałbrzyskiego odbył się wyjazd studyjny pn. „Woda i środowisko – ochrona zasobów wodnych w powiecie strzelińskim”. [Więcej](#)
- W dniach 8-9 września 2022 r. odbył się wyjazd studyjny pn. „Woda i środowisko – ochrona zasobów wodnych w powiecie lwóweckim”. [Więcej](#)
- W dniach 22-23.08.2022 r. w Długopolu Zdroju odbył się wyjazd studyjny pn. „Woda i środowisko – ochrona zasobów wodnych w powiecie świdnickim”. [Więcej](#)
- W dniach 25-26 sierpnia 2022 r. na terenie powiatu oleśnickiego odbył się wyjazd studyjny „Woda i środowisko – ochrona zasobów wodnych w powiecie trzebnickim”. [Więcej](#)
- W dniach 7-8 lipca 2022 r. na terenie powiatu wrocławskiego odbył się wyjazd studyjny „Woda i środowisko – ochrona zasobów wodnych w powiecie oleśnickim”. [Więcej](#)
- W dniach 7-8 lipca 2022 r. na terenie powiatu dzierzoniowskiego zorganizowano wyjazd studyjny „Woda i środowisko – ochrona zasobów wodnych w powiecie dzierzoniowskim”. [Więcej](#)

51. Promowanie alternatywnych rozwiązań z zakresu przedsiębiorczości i krótkich łańcuchów dostaw żywności na przykładzie Landu Styria w Austrii

Organizator: Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu

Data: III kwartał 2022 r.

Miejsce: Austria

Forma: Wyjazd studyjny

Grupa docelowa: rolnicy, mieszkańcy obszarów wiejskich, przedsiębiorcy sektora rolno - spożywczego, przedstawiciele instytucji samorządowych i działających na rzecz rolnictwa (przedstawiciel PIR lub LGD), przedstawiciele doradztwa rolniczego.

Cel: wspieranie innowacji w rolnictwie oraz produkcji żywności na obszarach wiejskich, wspieranie organizacji krótkiego łańcucha dostaw żywności. Przeszkolenie, aktywizację i poznanie dobrych praktyk przez doradców rolniczych, rolników, producentów rolnych zajmujących się produkcją żywności wysokiej jakości, przetwórstwem żywności, sprzedażą bezpośrednią, RHD lub osób planujących taką działalność oraz przedsiębiorców związanych z branżą rolniczą i okołoturystyczną, przedstawicielami instytucji samorządowych, LGD, Pomorskiej Izby Rolniczej.

Relacja:

Uczestnicy wyjazdu studyjnego zapoznali się z dobrymi praktykami, polityką rozwoju obszarów wiejskich, możliwościami wsparcia finansowego w postaci funduszy unijnych i innowacyjnymi rozwiązaniami z zakresu marketingu, przetwórstwa, z lokalnym systemem sprzedaży żywności, głównie w tzw. krótkich łańcuchach dostaw żywności oraz sprzedaży bezpośredniej. Osoby biorące udział w wyjeździe studyjnym miały możliwość zapoznania się z systemem edukacyjnym skierowanym do młodych Austriaków, którzy wiążą swoją przyszłość z rolnictwem. Austriaccy rolnicy posiadają w sprzedaży bezpośredniej długoletnią tradycję oraz zróżnicowane formy jej prowadzenia, które są wspierane przez różne instytucje, między innymi Austriacką Izbę Rolniczą.

Udział w przedsięwzięciu grupy docelowej miał za zadanie wspieranie organizacji łańcucha dostaw żywności, w tym przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych oraz funkcjonowania sieci kontaktów pomiędzy rolnikami, doradcami, przedsiębiorcami sektora rolno-spożywczego oraz pozostałymi zainteresowanymi wdrażaniem innowacji w rolnictwie, ułatwienie wymiany transferu wiedzy fachowej oraz dobrych praktyk w zakresie wdrażania innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich na przykładzie gospodarstw położonych w Landzie Styria w Austrii (Priorytet PROW na lata 2014-2020 „Wspieranie organizacji łańcucha dostaw żywności, w tym przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, promowanie dobrostanu zwierząt i zarządzania ryzykiem w rolnictwie”).

Wyjazd studyjny zorganizowany został dla 25 uczestników, wśród których znaleźli się:

- producenci rolni, zajmujący się produkcją żywności wysokiej jakości, przetwórstwem żywności, sprzedażą bezpośrednią oraz RHD,
- osoby planujące taką działalność,
- przedsiębiorcy związani z branżą rolniczą i okołoturystyczną,
- przedstawiciel LGD,
- przedstawiciele Pomorskiej Izby Rolniczej,
- specjaliści i doradcy z PODR w Lubaniu.

[Więcej](#)

Organizator: Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu

Data: III-IV kwartał 2022 r.

Forma: Cykl filmów

Grupa docelowa: rolnicy, przedstawiciele doradztwa rolniczego, jednostki naukowe, przedsiębiorcy sektora rolno-spożywczego, inne podmioty zainteresowane tematem.

Cel: zaprezentowanie dobrych praktyk dotyczących wdrażania innowacji w produkcji roślinnej i zwierzęcej oraz w przetwórstwie, co wpłynie na kształtowanie postaw proinnowacyjnych oraz zwiększy wiedzę na ten temat wśród odbiorców operacji z terenów woj. pomorskiego, ale również pozostałych regionów.

Relacja:

"Rolnik szuka..." Rolnik nie szuka! On wie, potrafi, jest nowoczesny i pomysłowy. Ten z Pomorza może być przykładem dla innych - jak kochać swoją ziemię bez względu na to czy to żuławskie torfy, czy kaszubskie piaski, czy nadmorskim wiatrem smagane pola i zagrody i... ogrody - pełne kwiatów, roślin i ich owoców. [Więcej](#)

[Obejrzyj odcinek 1](#)

[Obejrzyj odcinek 2](#)

[Obejrzyj odcinek 3](#)

Organizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu

Data: III kwartał 2022 r.

Forma: Audycje telewizyjne

Grupa docelowa: mieszkańcy obszarów wiejskich, producenci rolni, przedstawiciele jednostek doradztwa rolniczego, naukowcy, osoby zainteresowane tematyką.

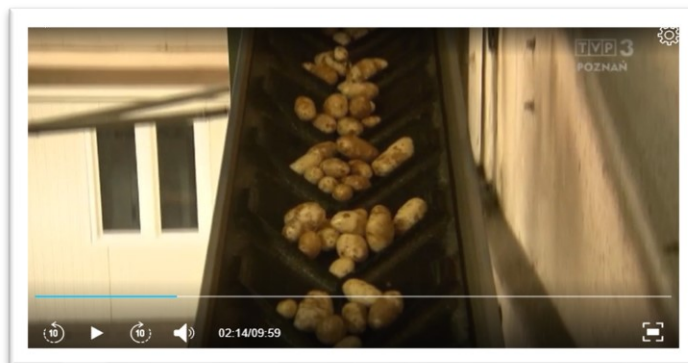
Cel: wymiana wiedzy na temat nowatorskich rozwiązań w rolnictwie oraz poszerzenie współpracy pomiędzy doradztwem a praktyką rolniczą w województwie wielkopolskim. Poznanie innowacyjnych rozwiązań stosowanych przez wielkopolskich rolników, a jednocześnie umożliwienie im bezpośredniego kontaktu z doradcami rolniczymi. Realizacja operacji pozytywnie wpłynie na aktywizację mieszkańców obszarów wiejskich pod kątem tworzenia sieci kontaktów pomiędzy podmiotami zainteresowanymi i wspierającymi wdrażanie innowacyjnych rozwiązań oraz realizację wspólnych projektów w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie i na obszarach wiejskich.

Relacja:

We współpracy Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Poznaniu i telewizji TVP3 Poznań zostały opracowane odcinki programu „Poza Miastem”.

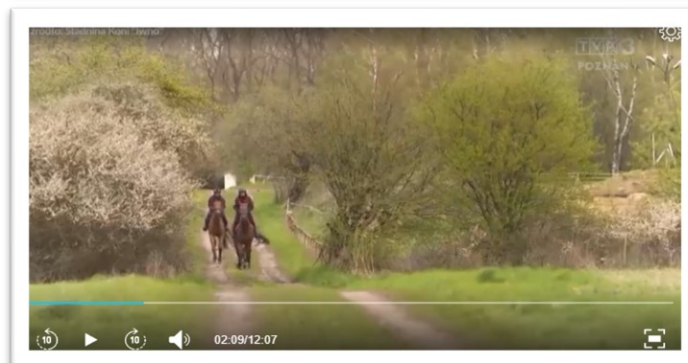
Gospodarstwo Rolne JAGROL w Pierzchnie, pod Poznaniem zajmują się produkcją ziemniaków przemysłowych oraz od lat współpracuje z WODR i należy do Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych WODR. W gospodarstwie hodowane jest również bydło mleczne. [Więcej](#)

[Obejrzyj odcinek „Gospodarstwo rolne JAGROL w Pierzchnie”](#)

Stadnina Koni Iwno to gospodarstwo z bardzo długą tradycją. - *Konie są w Iwnie nieprzerwanie już od ponad 100 lat* - mówi Robert Til, zastępca kierownika Stadniny Koni Iwno. Aktualnie stado liczy ponad 130 koni. [Więcej](#)

[Obejrzyj odcinek „Stadnina Koni Iwno”](#)

Uprawa boczniaków, różnorodnych warzyw gruntowych oraz roślin ozdobnych w gospodarstwie pana Henryka Kaczmarka. Gospodarstwo jest jednym z niewielu tak prężnie działających gospodarstw nastawionych na uprawę grzybów. [Więcej](#)

[Obejrzyj odcinek „Uprawa boczniaków, różnorodnych warzyw gruntowych oraz roślin ozdobnych”](#)

